

VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Keskustan ja läntisen alueen kouluverkkoratkaisut
ja Jyväskylän Normaalikoulun oppilasmäärän
kasvattamisen vaihtoehdot

09/2026

1	VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI	3
2	ARVIOITAVAT VAIHTOEHDOT	4
3	ARVIOINNIN PROSESSIN KUVAUS	5
4	VUOROVAIKUTUS VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TUEKSI	6
5	LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	7
	5.1 Palveluverkkoratkaisuissa on ensisijaisesti arvioitava lapsen etu	
	5.2 Arvioinnin tietopohja ja taulukoiden lukutapa	
	5.3 Tarkasteltuja näkökulmia	
	5.4 Syrjimättömyys, 2 artikla	
	5.5 Arvointi: Syrjimättömyys (2 artikla)	
	5.6 Lapsen edun ensisijaisuus, 3.1 artikla	
	5.7 Arvointi: Lapsen edun ensisijaisuus (3.1 artikla)	
	5.8 Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen, 6 artikla	
	5.9 Arvointi: Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)	
	5.10 Lapsen oikeus tulla kuulluksi, 12 artikla	
	5.11 Arvointi: Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)	
	5.12 Arvioinnin ajantasaisuus, seuranta ja jälkiarvointi	
	5.13 Koulumatkojen tarkastelu: Koulumatkojen pituus ja turvallisuus	
6	HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET	35
	6.1 Henkilöstön kuulemisista nousseita ajatuksia	
	6.2 Henkilöstövaikutusten arvointi	
	6.3 Henkilöstövaikutusten arvointi kaupunkitasoisen virkasuunnittelun näkökulmasta	
	6.4 Arvointi: Muutokset vuosiluokkarakenteeseen	
	6.5 Arvointi: Laajamittainen kielirikasteinen englanninkielinen opetus Normaalikouluun	
	6.6 Arvointi: Musiikkiluokkien sijoittuminen Normaalikouluun	
	6.7 Arvointi: Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoulun käyttöön	
	6.8 Arvointi: Opetusharjoittelu	
7	TALOUSVAIKUTUKSET	44
	7.1 Normaalikoulun oppilasmäärän kasvattamisen vaikutukset talouteen	
	7.2 Talous ja henkilöstö lukuina	
	7.3 Kuulemisissa ja valmistelussa esiin nousseita elinvoimanäkökulmia	
8	VALMISTELUTYÖRYHMÄN VAIHTOEHTOTARKASTELU JA JATKOVALMISTELUN LÄHTÖKOHDAT	48
	8.1 Pohdintojen lähtökohdat ja valmistelutyöryhmän kokoonpano	
	8.2 Vaihtoehto 1: Laajamittainen kielirikasteinen englanninkielinen opetus Normaalikouluun	
	8.3 Vaihtoehto 2: Musiikkiluokkien sijoittuminen Normaalikouluun.	
	8.4 Vaihtoehto 3: Puistokadun koulu Normaalikoulun käyttöön	
	8.5 Vaihtoehto 4: Opetusharjoittelun järjestäminen Normaalikoulun lisäksi kaupungin kouluissa (hajautettu useampaan kouluun)	
	8.6 Vaihtoehto 5: Opetusharjoittelun järjestäminen Normaalikoulun lisäksi kaupungin koulussa (keskitetty 1-3 kouluun)	
9	KOOSTEET KUULEMISISTA	55
	9.1 Kooste oppilaiden näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja lasten ideat kouluverkkoselvityksessä	
	9.2 Kooste huoltajien näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja painotetun opetuksen siirtämisen vaikutukset	
	9.3 Kooste huoltajien näkemyksistä: Kokemukset kouluverkosta ja muuta mitä vastaajat ovat halunneet tuoda esille valmistelijoille	
	9.4 Kooste henkilöstön näkemyksistä: Henkilöstövaikutukset	
	9.5 Kooste henkilöstön näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja elinvoiman vaikutukset sekä muut ajatukset	
	9.6 Yhteenveto asukastilaisuuksissa (4.-5.2.2026) sekä tilaisuuksien jälkeen annetuista palautteista	

1 VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA)

on päätöksenteon valmisteluvaiheessa tehtävä arvio siitä, millaisia vaikutuksia eri päätösvaihtoehtoilla voi olla. EVA kattaa monia näkökulmia ja vaikutusalueita: esimerkiksi vaikutukset ihmisiin, kunnan talouteen ja elinvoimaan, ympäristöön sekä palvelujen saavutettavuuteen. Osa-alueet voivat painottua päätettävän asian mukaan. Vaikutusten ennakkoarviointi tukee lainsäädännön edellyttämää riittävää ja asianmukaista valmistelua, kuten hallintolain 31 §:ssä on määritelty.

Tässä arvioinnissa tarkastelu painottuu lapsi-, henkilöstö- ja talousvaikutuksiin. Lapsivaikutusten arvioinnin osana on tehty laaja tarkastelu liittyen koulumatkavaikutuksiin. Elinvoimaa koskevia näkemyksiä on koottu kuulemisaineistosta, mutta elinvoimavaikutuksia ei ole arvioitu erillisenä vaikutusalueena.

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)

on osa EVA-prosessia silloin, kun päätös koskee alle 18-vuotiaita lapsia tai nuoria. LAVA:ssa arvioidaan etukäteen päätöksen vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Arviointi perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja päätösvaihtoehtoja arvioidaan neljän yleisperiaatteen näkökulmasta:

- syrjimättömyys (LOS 2 artikla),
- lapsen edun ensisijaisuus (LOS 3.1 artikla),
- oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (LOS 6 artikla) sekä
- lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (LOS 12 artikla).

Arviointiin kuuluu lasten ja nuorten sekä heidän huoltajiensa osallisuuden varmistaminen. Lasten kokemukset ja näkemykset tulee selvittää ja ottaa huomioon valmistelussa.

Vaikutusten ennakkoarvioinnin tavoitteena on antaa päättäjille mahdollisimman laaja-alaista kuvaa päätösvaihtoehtojen hyödyistä ja haitoista eri kohderyhmille ja yhteiskunnan osa-alueille ennen päätöksentekoa. Arvioinnin prosessin aikana kerättyä tietopohjaa on voitu hyödyntää myös valmistelun aikana. Ennakoiva arviointi tukee tietoperustaista ja lapsen oikeuksia kunnioittavaa päätöksentekoa.

unicef

Vaikutusten arvioinnin laatimiseen osallistunut työryhmä:

Arja Aroheinä,
Pia Bärlund,
Anna Isopoussu,
Kaisa Jokinen,
Anna-Kristiina Kallio,
Sami Lahti,
Juhani Lehtimäki,
Tuulikki Löppönen,
Harri Penttinen,
Tanja Rätty,
Marjo Takkinen ja
Tella Vuolle

2 ARVIOITAVAT VAIHTOEHDOT

Muutokset Läntisen Jyväskylän kouluverkkoon:

- Kilpisen koulusta 5-9 lk koulu
- Keltinmäen koulusta 1-4 lk koulu
- Kypärämäestä 1-4 lk päiväkotikoulu ja vuokrapäiväkodista luopuminen
- Kilpisen alakoulun nykyisen alueen oppilaat Normaalikouluun (1 perusopetusryhmä)

→ Normaalikouluun muodostuu yht. 3 perusopetusryhmää

Lisäksi 1 perusopetusryhmä

VAIHTOEHTO 1

**Laajamittainen
kielirikasteinen
englanninkielinen opetus
Kortepohjasta
Normaalikouluun**

Musiikkiluokat aloittavat
Kilpisessä 5. luokalta

VAIHTOEHTO 2

**Musiikkiluokkien
sijoittuminen
Normaalikouluun**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta → Kilpiselle

VAIHTOEHTO 3

**Puistokadun koulu
Normaalikoulun käyttöön**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta viimeistään 5.
luokalta alkaen Kilpiseen tai
Normaalikouluun

VAIHTOEHTO 4

**Opetusharjoittelun
järjestäminen
Normaalikoulun lisäksi
kaupungin kouluissa
(hajautettu useampaan
kouluun)**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta viimeistään 5.
luokalta alkaen Kilpiseen tai
Normaalikouluun

VAIHTOEHTO 5

**Opetusharjoittelun
järjestäminen
Normaalikoulun lisäksi
kaupungin koulussa
(keskitetty 1-3 kouluun)**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta viimeistään 5.
luokalta alkaen Kilpiseen tai
Normaalikouluun

- 1) ei muutoksia muuhun kouluverkkoon
- 2) vaihtoehdoissa 3-5 mahdollista toteuttaa myös muutokset:
Kilpisen koulu 5-9 lk, Keltinmäen koulu 1-4 lk, Kypärämäen 1-4 lk päiväkotikoulu

Vaihtoehtojen vaikutukset riippuvat siitä, toteutetaanko Normaalikoulua koskeva ratkaisu sellaisenaan vai yhdessä läntisen alueen vuosiluokkarakennetta ja englanninkielisen opetuksen sijoittumista koskevien muutosten kanssa.

3 ARVIOINNIN PROSESSIN KUVAUS

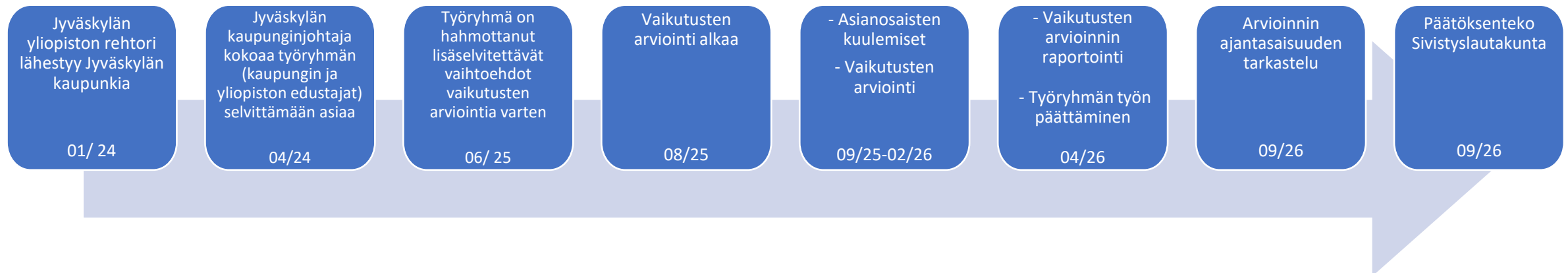
Jyväskylän yliopiston rehtori lähestyi Jyväskylän kaupunkia 17.1.2024 ja esitti toiveen Jyväskylän Normaalikoulun perusopetuksen oppilasmäärän kasvattamisesta. Jyväskylän kaupunginjohtaja päätti 24.4.2024 koota työryhmän selvittämään asiaa. Työryhmä tarkasteli useita vaihtoehtoja ja kytki työn alusta alkaen kaupungin palveluverkkotyöhön. Ensimmäisessä vaiheessa palveluverkkoa tarkasteltiin kokonaisuutena, minkä pohjalta tunnistettiin realistisimmat vaihtoehdot toiveen toteuttamiseksi. Tämän jälkeen käynnistettiin vaihtoehtojen laajempi vaikutusten ennakkoarviointi.

Laajennettu selvitystyöryhmä päätti aluksi arvioida vaihtoehtojen 1 ja 2 vaikutuksia lapsiin, henkilöstöön ja talouteen. Arviointien tueksi perustettiin erilliset työryhmät ja Normaalikoulu vastasi yliopiston alaisen toiminnan vaikutusten arvioinneista. Asianosaisten kuulemisten perusteella vuoden 2025 loppupuolella tarkasteluun otettiin myös vaihtoehdot 3 ja 4, ja keväällä 2026 mukaan lisättiin vielä vaihtoehto 5.

Lapsivaikutusten arvioinnin pohja-aineistona käytettiin YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, lapsen oikeuksien komitean yleiskommentteja (nrot 1, 5, 12, 14, 17 ja 20) sekä arvioinnin aihepiiriä koskevaa arviointi-, tutkimus- ja asiantuntijatietoa. Näihin sisältyivät muun muassa koulutusta ja koulusiirtymiä käsittelevät aineistot sekä Lapsiasiavaltuutetun julkaisut. Yleiskommentit muodostivat arvioinnin lapsioikeudellisen tulkintakehyksen erityisesti lapsen edun, osallisuuden, koulutuksen, hyvinvoinnin ja nuorten oikeuksien näkökulmista. Tietoperustaa täydennettiin kuulemalla oppilaita, huoltajia, henkilöstöä ja asukkaita. Vuorovaikutuksen aineistot ja tiedonkeruumenetelmät on kuvattu sivulla 6.

Arvioinnin aikana syntynyttä tietoa hyödynnettiin jatkovalmistelussa jo vaikutusten ennakkoarviointiprosessin aikana. Arvioinnissa tunnistettuja vaikutuksia ja toteuttamisen edellytyksiä tarkasteltiin vaihtoehtojen jatkovalmistelussa. Valmistelun aikana täsmennettiin myös oppimisen tuen järjestämiseen liittyviä ratkaisuja, joiden tavoitteena on turvata lasten yhdenvertainen asema ja tuen jatkuvuus eri vaihtoehdoissa.

Vaihtoehtojen tarkentuessa ja jatkovalmistelun edetessä vaikutusten arviointia täydennettiin arvioimalla myös myöhemmin muodostuneiden vaihtoehtojen ja niiden toteuttamistapojen vaikutuksia. Ennen päätöksentekoa arvioinnin ajantasaisuutta tarkasteltiin vertaamalla päätöksentekoon eteneviä ratkaisuja arvioinnissa tunnistettuihin keskeisiin vaikutuksiin. Lapsivaikutusten tarkastelussa painotettiin erityisesti koulumatkoihin, koulupolun jatkuvuuteen, siirtymävaiheisiin, oppimisen tukeen, turvallisuuteen, sosiaalisiin suhteisiin, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä vaikutuksia.

4 VUOROVAIKUTUS VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TUEKSI

Alla olevassa taulukossa kuvataan toteutetut kuulemiset ja niissä kerätty aineisto. Järjestettyjen tilaisuuksien lisäksi palveluverkkotyölle on luotu julkinen verkkosivu, jossa on ollut mahdollista seurata valmistelua.

	Aineistonkeruun tapa	Näkökulmat	Aikataulu ja vastausten määrä
Lapset ja nuoret	Oppilaskuntien hallitusten tapaamiset	Oppilaat arvioivat valmistelun alkuvaiheessa esillä olleita kouluverkkoon liittyviä muutosehdotuksia ja niiden vaikutuksia omaan arkeensa. Vaihtoehtoja tarkasteltiin neljän näkökulman avulla: hyvä idea, huono idea, en ole varma ja minulla on parempi ehdotus.	3.-9.10.2025, 5 oppilaskunnan hallitusta ¹
Huoltajat ja asukkaat	Asukas- ja huoltajatilaisuus 2.10.2025, jonka jälkeen sähköinen kysely	Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, painotetun opetuksen siirtämisen vaikutukset lapsiin ja perheisiin, kokemukset ja ajatukset kouluverkosta ja sen vaikutuksista alueen vetovoimaan, onko jotain muuta, mitä haluaisit vielä sanoa tai tuoda esiin valmistelijoille?	Sähköinen kysely: 3.-10.10.2025, N=189 ¹
	Asukas- ja huoltajatilaisuudet 4.-5.2.2026, jonka jälkeen mahdollisuus jättää kannanotto kirjaamoon	Selvitystyön tilannekatsaus ja kommentointi	- Tilaisuuksien keskustelumuiotio - Kirjaamoon ja valmistelijalle jätetyt kannanotot 8 kpl - Kirjaamoon jätetyt kuntalaisaloitteet 2 kpl
Henkilöstö	Henkilöstötilaisuus, jonka jälkeen sähköinen kysely	Vaikutukset henkilöstöön, lapsiin ja nuoriin, elinvoimaan ja muuta, mitä haluan vielä sanoa	Sähköinen kysely: 2.-17.9.2025, N=66 ² 9.11.-3.12.2025, N=7 ³

¹ Kortepohjan, Kilpisen, Kypärämäen, Keltinmäen, Viitaniemen koulut

² Kortepohjan, Kilpisen, Kypärämäen, Keltinmäen koulut ja Normaalikoulu

³ Puistokadun päiväkotikoulun perusopetuksen henkilöstö (toisen vaiheen täydentävä tiedonkeruu)

5 LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

5.1 Palveluverkkoratkaisuissa on ensisijaisesti arvioitava lapsen etu

YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijaiseksi kaikissa lapsia koskevissa toimissa. Yksittäisissä päätöksissä lapsen etu on arvioitava ja määriteltävä kyseisen lapsen erityistilanteessa, kun taas kollektiivisissa päätöksissä lasten yleinen etu on arvioitava ja määriteltävä tietyn lapsiryhmän ja/tai lasten yleisten olosuhteiden perusteella.¹ Samoin lapsen oikeus tulla kuulluksi (LOS 12 art.) edellyttää, että lasten ja nuorten mielipiteet otetaan huomioon iän ja kehitystason mukaisesti². Lapsen edun ensisijaisuuden periaate on ratifioinnin myötä sisällytetty Suomen lainsäädäntöön. Perusopetuslakiin on kirjattu, että esi- ja perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu³.

YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 1 (2001) korostaa, että koulutusjärjestelmän ja -ympäristön tulee olla kaikin puolin lapsiystävällisiä, lapsikeskeisiä ja voimaannuttavia. Yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä edistävä koulutus tarkoittaa, että opetussuunnitelmat, toimintatavat ja oppimisympäristöt eivät saa sisältää avointa tai piilevää syrjintää. Lisäksi niiden tulee huomioida lasten erilaiset tarpeet ja kehittyvät valmiudet. Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen koulutukseen, joka kehittää täysimääräisesti hänen persoonallisuuttaan, lahjojaan ja kykyjään. Koulun tulee tarjota jokaiselle lapselle merkityksellisiä tietoja ja elämäntaitoja sekä tukea lasten aktiivista osallistumista kouluyhteisöön, jotta kaikki lapset voivat kehittyä omien edellytystensä mukaisesti ja yhdenvertaisesti.⁴

Palveluverkkosuunnittelussa keskeisiä lapsioikeudellisia näkökohtia ovat yhdenvertaisuus, saavutettavuus ja lasten arjen kuormituksen hallinta. Vaikutukset lasten arkeen voivat ilmetä esimerkiksi koulumatkojen pidentymisenä, minkä vuoksi koulumatkojen pituutta on arvioitava palveluverkkoja suunniteltaessa. Pitkät koulumatkat voivat vähentää lasten mahdollisuuksia palautumiseen, harrastamiseen ja sosiaalisiin suhteisiin⁵.

Koulusiirtymiä koskevaa tutkimusta on runsaasti, mutta tutkimuksista ei ole löydettävissä suoraa vertailevaa näyttöä siirtymän ajoittamisesta 5. tai 7. luokalle. Siirtymässä merkittävää on siirtymän toteutustapa ja se tuki, jota oppilaille tarjotaan siirtymässä ja sen jälkeen. Eskelä-Haapanen ym. (2021) tarkastelevat siirtymää prosessina, jossa oppilaiden ennakkohuolet ja koulusuhteeseen liittyvät tekijät ovat keskeisiä ja jonka tukeminen edellyttää ennakoivia ja jatkuvia käytäntöjä ennen siirtymää ja sen jälkeen.

Siirtymävaiheen onnistumista voidaan tukea ennakoivasti huomioimalla lasten ja nuorten huolet sekä tarjoamalla konkreettista tukea, kuten tutustumiskäyntejä, tukioppilastoimintaa ja kaveritoiveiden huomioimista. Siirtymän asteittainen toteutus ja varhainen tiedottaminen voivat vähentää jännitystä ja tukea sopeutumista.⁷

Erityisen tärkeää on turvata haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeudet palvelurakenteita koskevassa päätöksenteossa. Lapsiasiavaltuutetun joulukuussa 2025 järjestämässä pyöreän pöydän keskustelussa tunnistettiin inklusion onnistuneen toteuttamisen keskeisiksi tekijöiksi selkeä valtakunnallinen ohjaus, riittävä rahoitus sekä kouluyhteisöjen osaaminen, asenteet ja johtaminen. Koulutuksen inklusio tarkoittaa sitä, että jokaisella lapsella on oikeus opiskella lähikoulussaan riippumatta hänen tuen tarpeistaan tai taustastaan. Myös opetusjärjestelyjä koskevat ratkaisut tulee tehdä lapsen edun mukaisesti, ja niissä tulee huomioida jokaisen lapsen yksilöllinen tilanne ja näkemys.⁸

Rautopuro ja Ouakrim-Soivio (2026) nostavat esiin Lapsiasiavaltuutetun vuosikertomuksessa eduskunnalle huolen siitä, että nykyinen eriytymiskehitys heikentää koulutuksellista tasa-arvoa. Vaikka periaatteessa kaikilla oppilailla on yhtäläiset mahdollisuudet, käytännössä heikoimmassa asemassa olevat jäävät vähemmälle. Vanhempien sosioekonominen tausta ja koulutus ovat yhä vahvemmin yhteydessä lasten ja nuorten oppimistuloksiin. Alhaiseen koulutustaustaan voi liittyä heikko motivaatio koulunkäyntiin sekä vähäinen koulutusorientaatio. Myös lapsiköyhyys on Suomessa todellinen ilmiö, jonka seuraukset ovat mittavat.⁹

¹ YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2013a). [Yleiskommentti nro 14: lapsen oikeudesta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon \(3 artikla, 1 kohta\)](#).

² YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2009). [Yleiskommentti nro 12: Lapsen oikeus tulla kuulluksi](#).

³ [Perusopetuslaki 628/1998](#).

⁴ YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2001). [Yleiskommentti nro 1: Koulutuksen tavoitteet](#).

⁵ YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2013b). [Yleiskommentti nro 17: lapsen oikeudesta lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin, virkistystoimintaan, kulttuurielämään ja taiteisiin \(31 artikla\)](#).

⁶ Eskelä-Haapanen, S., Vasalampi, K. & Lerkkanen, M.-K. (2021). [Students' Positive Expectations and Concerns Prior to the School Transition to Lower Secondary School](#). Scandinavian Journal of Educational Research, 65(7), 1252–1265.

⁷ Rautiainen, O., Rissanen, L., Kiuru, N. & Hirvonen, R. (2017). [Siirtymä alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa: siirtymään liittyvät huolet nuorilla](#). Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI-Bulletin, 27(4), 12–31.

⁸ Lapsiasiavaltuutettu. (12.5.2026). [Koulutuksen inklusio on lapsen oikeus – ei säästökeino](#).

⁹ Rautopuro, J. & Ouakrim-Soivio, N. (2026). [Kuka tänään koulussa oppii? – Eriytymiskehitys haastaa koulutuksen tasa-arvon](#). Teoksessa Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026 (s. 109–137).

Lapsiasiavaltuutetun toimisto.

5.2 Arvioinnin tietopohja ja taulukoiden lukutapa

Päätösvaihtoehtojen lapsivaikutuksia tarkastellaan [YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen](#) neljän yleisperiaatteen ja niitä täsmentävien lapsen oikeuksien komitean yleiskommenttien pohjalta.

Arviointi perustuu valmistelun aikana koottuun selvitysaineistoon sekä lasten, huoltajien, henkilöstön ja asukkaiden kuulemisiin. Lasten näkemykset muodostavat arvioinnissa oman tietolähteensä, ja niitä tarkastellaan erillään aikuisten näkemyksistä.

Kuulemisissa esiin tuodut kokemukset, näkemykset ja huolet eivät sellaisinaan osoita, millaisia vaikutuksia vaihtoehdoilla tulee olemaan. Kuulemisissa esiin nousseita näkemyksiä hyödynnetään päätösvaihtoehtojen vaikutusten arvioinnissa.

Taulukoihin on koottu päätösvaihtoehtojen arvioinnin kannalta keskeiset havainnot. Kuulemisaineistot esitetään yksityiskohtaisemmin vastaajaryhmittäin luvussa 9.

Taulukot eivät aseta vaihtoehtoja paremmuusjärjestykseen. Vaikutusten toteutuminen, merkittävyys ja kohdentuminen riippuvat valittavan ratkaisun tarkemmasta sisällöstä ja toteuttamistavasta.

Arvioinnissa hyödynnetyt yleiskommentit

- Nro 1 (2001): [Koulutuksen tavoitteet](#)
- Nro 5 (2003): [Lapsen oikeuksien sopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimet](#)
- Nro 12 (2009): [Lapsen oikeus tulla kuulluksi](#)
- Nro 14 (2013): [Lapsen oikeus saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon](#)
- Nro 17 (2013): [Lapsen oikeus lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin, virkistystoimintaan, kulttuurielämään ja taiteisiin](#)
- Nro 20 (2016): [Lapsen oikeuksien täytäntöönpano nuoruusiässä](#)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja yleiskommenttien täydelliset lähdetiedot esitetään lähdeluettelossa.

5.3 Tarkasteltuja näkökulmia

YLEISPERIAATE	NÄKÖKULMAT	TAUSTAMATERIAALIN AVULLA NOUSSEITA KYSYMYKSIÄ ESIM.
Syrjimättömyys (LOS 2 artikla)	- Yhdenvertaiset mahdollisuudet koulunkäyntiin - Syrjinnän riskit eri ryhmille - Rakenteellisen syrjinnän purkaminen	• Mahdollistaako vaihtoehto tasaisemmat oppilasmäärät ja vähentääkö se jonkun yksikön ylikuormitusta? • Sisältääkö vaihtoehto riskin syrjimättömyyden periaatteen rikkomisesta, jos oppilaskohtaista tukea ei voida tarjota? • Voiko vaihtoehto johtaa oppilasryhmien eriytymiseen? • Mahdollistaako vaihtoehto opetuksen saavutettavuutta tasapuolisemmin eri puolilta kaupunkia?
Lapsen edun ensisijaisuus (LOS 3.1 artikla)	- Yksilöllisten tarpeiden huomiointi - Opetuksen laatu ja saavutettavuus - Osallisuus ja kuulluksi tuleminen - Koulumatkojen vaikutukset - Perheen arjen vaikutukset lapsen hyvinvointiin	• Onko opetuksen laatu ja turvallinen siirtymä mahdollista varmistaa? • Alkavatko mahdolliset muutokset oikea-aikaisesti lapsen edun näkökulmasta? • Vaikuttaako vaihtoehto kielteisesti koulupolun jatkuvuuteen tai perusopetuksen rakenteisiin? • Säilyykö toiminnan jatkuvuus, perinne ja toimintakulttuuri lapsen edun kannalta riittävästi? • Onko lapsen koulumatka turvallinen ja kohtuullinen? • Vaikuttaako vaihtoehto perheen arjen järjestelyihin tavalla, jolla voi olla välillisiä vaikutuksia lapsen hyvinvointiin, jaksamiseen tai koulupäivän kokonaispituuteen?
Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (LOS 6 artikla)	- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kehitys - Turvallisuus ja hyvinvointi - Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys - Harrastusmahdollisuudet	• Pidentyvätkö koulumatkat, muuttuvatko kouluyhteisöt tai heikkeneekö opetuksen laatu tavalla, joka voisi vaarantaa lasten hyvinvointia, turvallisuudentunnetta tai kehitystä? • Vähentääkö vaihtoehto kouluyhteisöjen monikulttuurista vuorovaikutusta? • Ovatko koulupolun muutokset turvallisia ja lapsen kehitystä tukevia (esim. siirtyminen eri kouluyhteisöihin)? • Säilyvätkö oppilaiden mahdollisuudet harrastaa ja kehittyä, jos oppimisympäristöt muuttuvat?
Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (LOS 12 artikla)	- Osallisuus päätöksenteossa - Lapsen näkemysten huomiointi - Viestintä ja tiedonsaanti	• Onko lasten kuuleminen ja heille viestiminen toteutettu asianmukaisesti? • Toteutuuko mahdollisuus tulla kuulluksi myös jatkossa perusopetuksen kehittämisessä?

5.4 Syrjimättömyys, 2 artikla

Syrjimättömyyden näkökulmasta arvioidaan, miten vaihtoehtojen hyödyt ja haitat kohdistuvat eri lapsiin ja lapsiryhmiin. Muodollisesti samanlainen ratkaisu voi vaikuttaa lapsiin eri tavoin. Tosiasiallinen yhdenvertaisuus voi tämän vuoksi edellyttää erityisiä tukitoimia.

Yleiskommentin nro 5 mukaan syrjimättömyysvelvollisuus edellyttää niiden lasten ja lapsiryhmien tunnistamista, joiden oikeuksien toteutuminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä. Syrjimättömyys ei tarkoita kaikille samanlaista kohtelua.

Esimerkkinostoja aineiston pohjalta

Lasten näkemyksissä korostuivat koulumatkat, turvallisuus, kaverisuhteet, tuttu koulu ja tutut aikuiset. Aikuisten näkemykset täydensivät tietoa opetuksen järjestämisestä, henkilöstöstä, oppimisen tuesta, opiskeluhuollosta, sisarusten koulupoluista ja perheiden arjesta.

Syrjimättömyyden näkökulmasta keskeistä on, etteivät vaihtoehtojen hyödyt ja haitat kohdistu kaikkiin lapsiin samalla tavalla. Vaikutusten kohdentumiseen vaikuttavat muun muassa lapsen asuinpaikka, ikä, opetuskieli, koulumatka, opetusryhmä sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve. Tosiasiallinen yhdenvertaisuus voi siksi edellyttää vaihtoehto- ja lapsiryhmäkohtaisia tukitoimia.

5.5 Arviointi: Syrjimättömyys, 2 artikla

Arvioinnin osa	VE1 Englanninkielinen opetus Normaalikouluun	VE2 Musiikkiluokat Normaalikouluun	VE3 Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoululle	VE4 Opetusharjoittelu hajautettuna	VE5 Opetusharjoittelu painotetusti 1–3 koulussa
Lasten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Koulumatkat, turvallisuus, kaverisuhteet, tuttu koulu ja tutut aikuiset. Oppilaat toivat esiin myös englanninkielisen opetuksen saavutettavuuden eri alueilla.	Musiikkiluokkien jatkuvuus, kaverisuhteet, koulumatkat, tutut opettajat ja mahdollisuus osallistua musiikkiluokkatoimintaan.	Vaihtoehto ei sisällynyt alkuperäiseen lasten kuulemiseen. Aiemmissa kuulemisissa esiin nousseet turvallisuutta, kavereita ja tuttuja aikuisia koskevat näkökohdat ovat arvioinnin kannalta merkityksellisiä.	Opetusharjoittelijoiden sijoittuminen kaupungin eri kouluihin nousi esiin lasten ehdotuksena. Hajautettua toteutustapaa ei käsitelty yksityiskohtaisesti.	Opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin kouluissa nousi esiin lasten ehdotuksena. Painotettua mallia ei käsitelty erikseen.
Aikuisten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Englanninkielisen opetuksen jatkuvuus, henkilöstön osaaminen, oppimisen tuki, saavutettavuus, koulumatkat ja sisarusten koulupolut.	Musiikkiluokkatoiminnan, osaamisen ja yhteisön jatkuvuus, oppimisen tuki, koulumatkat sekä toiminnan saavutettavuus.	Henkilöstön, oppimisen tuen, tukitoimien ja toimintatapojen jatkuvuus. Aikuisten kannanotoissa nousi lisäksi esiin opiskeluhuollon jatkuvuus.	Harjoittelun hyödyt ja mahdollinen kuormitus, koulujen resurssit sekä opetuksen jatkuvuus.	Harjoittelun hyödyt ja mahdollinen kuormitus, koulujen resurssit sekä opetuksen jatkuvuus.
Valmistelussa tunnistettuja näkökulmia	Tuen ja opiskeluhuollon yhdenvertainen toteutuminen, opetuksen alueellinen saavutettavuus, oppilasmäärien tasapainottuminen sekä oppilaaksioton vaikutukset eri oppilasryhmien sijoittumiseen.	Painotetun opetuksen saavutettavuus ja jatkuvuus, oppimisen tuki sekä muutokset lähettävän ja vastaanottavan koulun oppilasrakenteessa.	Oppilaaksiotto, lähikouluperiaatteen toteutuminen, tuen vastuut sekä henkilöstön, tukipalvelujen ja toiminnan jatkuvuus järjestämisvastuun muuttuessa.	Harjoittelun hyötyjen ja mahdollisen kuormituksen jakautuminen useampiin kouluihin sekä koulujen ja oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua opettajankoulutusyhteistyöhön.	Harjoittelun hyötyjen ja mahdollisen kuormituksen kohdistuminen valittuihin 1–3 kouluun sekä koulujen valintaperusteet ja resurssien kohdentuminen.
Mahdollinen myönteinen vaikutus	Normaalikoulun oppilasrakenne voi monipuolistua. Keskustasijainti voi parantaa englanninkielisen opetuksen saavutettavuutta osalle lapsista. Kortepohjan alueella voi vapautua lähikoulupaikkoja, mikä voi tasata oppilasmääriä ja vähentää koulun tilakuormitusta.	Normaalikoulun oppilasrakenne voi monipuolistua. Keskustasijainti voi parantaa musiikkiluokkatoiminnan saavutettavuutta osalle lapsista.	Fyysisen toimintapaikan säilyminen voi tukea nykyisten oppilaiden koulumatkojen, vertaisryhmien ja arjen jatkuvuutta.	Opetusharjoittelu voi vahvistaa koulujen yhteistyötä ja osaamista sekä antaa opettajaopiskelijoille kokemusta erilaisista oppilaista ja kouluympäristöistä. Hyödyt voivat jakautua useampiin kouluihin.	Opetusharjoittelu voi vahvistaa koulujen yhteistyötä ja osaamista sekä antaa opettajaopiskelijoille kokemusta erilaisista oppilaista ja kouluympäristöistä. Hyödyt voivat kohdistua valittuihin 1–3 kouluun.
Mahdollinen kielteinen vaikutus tai riski	Yhdenvertaisuus voi heikentyä, jos oppimisen tuki, opiskeluhuollon palvelut tai opetuksen jatkuvuus eivät toteudu riittävästi. Osan oppilaista koulumatka voi pidentyä ja koulu yhteisö muuttua.	Yhdenvertaisuus voi heikentyä, jos oppimisen tuki, opiskeluhuollon palvelut tai musiikkiluokkatoiminnan saavutettavuus eivät toteudu riittävästi. Osan oppilaista koulumatka voi pidentyä ja koulu yhteisö muuttua.	Tuen, opiskeluhuollon, henkilöstön tai toimintatapojen jatkuvuus voi heikentyä järjestämisvastuun muuttuessa. Riski voi korostua, jos kaikkien nykyisten oppilaiden asemaa ei turvata yhdenvertaisesti.	Opetusharjoitteluiden määrä voi lisätä aikuisten vaihtuvuutta ja muutoksia opetustilanteissa. Hyödyt ja mahdollinen kuormitus jakautuvat useampiin kouluihin.	Opetusharjoitteluiden määrä voi lisätä aikuisten vaihtuvuutta ja muutoksia opetustilanteissa. Hyödyt ja mahdollinen kuormitus kohdistuvat valittuihin 1–3 kouluun.
Vaikutuksen kohdentuminen	Erityisesti englanninkielisen opetuksen oppilaat, tukea tarvitsevat lapset, pienet koululaiset sekä lapset, joiden koulumatka, ryhmä tai koulu yhteisö muuttuu.	Erityisesti musiikkiluokkien oppilaat, tukea tarvitsevat oppilaat sekä lapset, joiden koulumatka, ryhmä tai mahdollisuus osallistua painotettuun opetukseen muuttuu.	Nykyiset Puistokadun oppilaat, erityisesti tuttuja aikuisia, ennakoitavuutta ja vakiintunutta tukea tarvitsevat lapset.	Harjoittelua vastaanottavien koulujen oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten vaihtuvuus tai koulun arjen muutokset kuormittavat.	Opetusharjoittelua toteuttamaan valittujen koulujen oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten runsas vaihtuvuus tai koulun arjen muutokset kuormittavat.
Lapsen oikeuksien toteutumisen edellytykset	Oppimisen tuki, opiskeluhuolto, henkilöstö, ryhmien jatkuvuus ja koulumatkajärjestelyt on ratkaistava ennen muutosta. Vaikutuksia tulee arvioida eri lapsiryhmien sekä lähettävien ja vastaanottavien koulujen kannalta.	Musiikkiluokkatoiminnan jatkuvuus, oppimisen tuki, opiskeluhuolto, henkilöstö, ryhmien jatkuvuus ja koulumatkajärjestelyt on ratkaistava ennen muutosta. Vaikutuksia tulee arvioida eri lapsiryhmien sekä lähettävien ja vastaanottavien koulujen kannalta.	Tuen vastuut, henkilöstö, opiskeluhuollon palvelut, tiedonsiirto ja toimintatapojen jatkuvuus on sovittava ennen muutosta.	Koulujen valmiudet ja resurssit sekä opetuksen ja tuen jatkuvuus on varmistettava. Harjoittelun käytäntöjä tulee voida mukauttaa oppilaiden tarpeisiin.	Koulujen valmiudet ja resurssit sekä opetuksen ja tuen jatkuvuus on varmistettava. Harjoittelun käytäntöjä tulee voida mukauttaa oppilaiden tarpeisiin. Valittavien koulujen perusteiden tulee olla läpinäkyviä.
Arvioinnin rajausta tai epävarmuus	Vaikutukset riippuvat ryhmien, henkilöstön ja tukikäytäntöjen siirtymisestä, oppilaaksiotosta sekä lopullisesta toteuttamistavasta.	Vaikutukset riippuvat ryhmien, henkilöstön ja tukikäytäntöjen siirtymisestä, oppilaaksiotosta sekä lopullisesta toteuttamistavasta.	Vaikutukset riippuvat järjestämisvastuun muutoksen sisällöstä, henkilöstöratkaisusta, oppilaaksiotosta sekä tuen ja opiskeluhuollon järjestämisestä.	Harjoittelukouluja, harjoittelun laajuutta ja käytäntöjä ei ole kaikilta osin määritelty.	Vaikutukset riippuvat valittavista kouluista, harjoittelun laajuudesta ja oppilaille näkyvän vaihtuvuuden määrästä.

5.6 Lapsen edun ensisijaisuus, 3.1 artikla

Lapsen edun arvioinnissa tunnistetaan vaihtoehtojen mahdolliset myönteiset ja kielteiset vaikutukset, niiden kohdentuminen sekä keinot haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Yleiskommentin nro 14 mukaan päätöksen perusteluista tulee käydä ilmi, mitä pidettiin lapsen etuna, millä perusteella ja miten lapsen etua punnittiin suhteessa muihin tekijöihin.

Esimerkkinostoja aineiston pohjalta

Perheiden arki: Koulumatkojen pidentyminen, lasten kuljettamisen lisääntyminen, joukkoliikenneyhteydet ja sisarusten mahdollinen sijoittuminen eri kouluihin voivat kuormittaa perheiden arkea. Näillä tekijöillä voi olla välillisiä vaikutuksia lasten jaksamiseen, vapaa-aikaan, harrastuksiin ja arjen turvallisuuden kokemukseen.

Muutoksen toteuttamistapa: Kuulemisissa toteuttamistavasta esitettiin erilaisia näkemyksiä. Osa piti vaiheittaista ja ennakoitavaa toteutusta lapsille helpompana, kun taas osa arvioi pitkän siirtymäajan voivan hajottaa sisarus- ja vertaisryhmiä sekä pitkittää epävarmuutta. Toteuttamistapaa valittaessa tulee arvioida muutoksen ajoitusta, ennakoitavuutta, ryhmien jatkuvuutta ja tarjottavaa tukea.

Vaihtoehtojen kokonaispunninta: Yhdelle lapsiryhmälle myönteinen ratkaisu voi aiheuttaa toiselle lapsiryhmälle koulumatkan pidentymistä, kouluyhteisön vaihtumista tai epävarmuutta opetuksen ja tuen jatkuvuudesta. Päätöksen perusteluissa tulee tehdä näkyväksi, miten eri lapsiryhmille aiheutuvia hyötyjä ja haittoja on punnittu.

5.7 Arviointi: Lapsen edun ensisijaisuus, 3.1 artikla

Arvioinnin osa	VE1 Englanninkielinen opetus Normaalikouluun	VE2 Musiikkiluokat Normaalikouluun	VE3 Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoululle	VE4 Opetusharjoittelu hajautettuna	VE5 Opetusharjoittelu painotetusti 1–3 koulussa
Lasten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Koulumatka, turvallisuus, koulun vaihtuminen, kaverit, tutut aikuiset ja kouluysteisö.	Musiikkiluokkien jatkuvuus, tuttu ryhmä ja opettajat, koulumatka sekä mahdollinen siirtyminen uuteen kouluympäristöön.	Vaihtoehto ei sisällynyt alkuperäiseen lasten kuulemiseen. Aiemmissa kuulemisissa esiin nousseet tutut aikuiset, vertaissuhteet, tuki ja yhteisön jatkuvuus ovat arvioinnin kannalta merkityksellisiä.	Opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin kouluissa nousi esiin lasten ehdotuksena. Hajautettua toteutustapaa ei käsitelty kuulemisissa tarkemmin.	Opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin kouluissa nousi esiin lasten ehdotuksena. Painotettua toteutustapaa ei käsitelty kuulemisissa tarkemmin.
Aikuisten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Lähikoulupaikat, yhtenäinen englanninkielinen koulupolku, opetuksen laatu, henkilöstö, sisarusten koulupolut, koulumatkat, perheiden arki ja oppimisen tuki.	Musiikkiluokkien jatkuvuus, toimintakulttuuri, yhteisöllisyys, henkilöstö, koulumatkat, saavutettavuus ja siirtymän ajankohta.	Fyysisen toimintapaikan, henkilöstön, tukitoimien ja toimintatapojen jatkuvuus. Aikuisten kannanotoissa nousi lisäksi esiin opiskeluhuollon jatkuvuus.	Oppilaiden mahdollisuus pysyä omassa koulussa, harjoittelun tuomat hyödyt, vaihtuvien aikuisten vaikutukset sekä koulujen resurssit.	Oppilaiden mahdollisuus pysyä omassa koulussa, harjoittelun tuomat hyödyt, vaihtuvien aikuisten vaikutukset sekä koulujen resurssit.
Valmistelussa tunnistettuja näkökulmia	Opetuksen laatu ja saavutettavuus, englanninkielisen koulupolun jatkuvuus, tuki, koulumatkat ja kouluysteisöön kuuluminen sekä osan oppilaista mahdollinen siirtyminen uuteen kouluympäristöön 5. luokalla ja musiikkiluokkatoiminnan mahdollinen alkaminen Kilpisessä 5. luokalta.	Musiikkiluokkatoiminnan pedagoginen ja yhteisöllinen jatkuvuus, toiminnan mahdollinen aloitusvuosiluokka, koulumatkat, vertaisryhmät ja musiikkikampanjen yhteydet sekä vaihtoehtoon mahdollisesti yhdistettävä 5. luokan koulusiirtymä.	Fyysisen toimintapaikan ja lähikoulun säilyminen sekä järjestämisvastuun muutoksen vaikutukset henkilöstöön, palvelujen jatkuvuuteen ja oppilaaksiottoon.	Harjoittelun vaikutukset opetuksen jatkuvuuteen, oppilaiden arkeen ja koulujen resursseihin. Vaikutukset jakautuvat useampiin kouluihin.	Harjoittelun vaikutukset opetuksen jatkuvuuteen, oppilaiden arkeen ja koulujen resursseihin. Vaikutukset kohdistuvat valittuihin 1–3 kouluun.
Mahdollinen myönteinen vaikutus	Kortepohjan alueen lasten mahdollisuus päästä lähikouluun voi parantua. Englanninkielisille oppilaille voi muodostua yhtenäisempi koulupolku. Kortepohjan tilakuormitus voi vähentyä.	Musiikkiluokkatoiminta voi jatkua yhtenäisenä ja tukea oppilaiden kiinnostusta, kykyä ja pitkäjänteistä koulupolkuja. Musiikkikampanjen läheisyys voi tukea toiminnan kehittämistä.	Lasten nykyinen fyysinen toimintapaikka ja vertaisryhmät voivat säilyä.	Harjoittelua voidaan kehittää ilman yhtä laajoja oppilaiden siirtoja. Harjoittelu voi tuoda osaamista useisiin kouluihin.	Harjoittelua voidaan kehittää ilman yhtä laajoja oppilaiden siirtoja. Harjoittelu voi tuoda osaamista valittuihin 1–3 kouluun.
Mahdollinen kielteinen vaikutus tai riski	Koulumatkan pidentyminen, kouluysteisön vaihtuminen sekä henkilöstön, ryhmien ja tuen muutokset voivat kuormittaa lapsia. Musiikkiluokkien jatkorkaisui voi muuttaa Kypärämäen ja Kilpisen kouluysteisöjä ja aikaistaa siirtymää.	Musiikkiluokkakayhteisön, tuttujen opettajien tai toimintatapojen jatkuvuus voi heikentyä. Keskittäminen voi vaikeuttaa joidenkin lasten osallistumista. Vaihtoehtoon yhdistettävä ratkaisu voi aikaistaa siirtymää uuteen kouluympäristöön.	Järjestämisvastuun muutos voi aiheuttaa epävarmuutta henkilöstön, tuen, opiskeluhuollon palvelujen ja toimintatapojen jatkuvuudesta.	Opetusharjoitteluiden ja vaihtuvien aikuisten määrä voi lisätä muutoksia oppilaiden arjessa. Vaikutukset kohdistuvat useampien koulujen oppilaisiin.	Opetusharjoitteluiden ja vaihtuvien aikuisten määrä voi lisätä muutoksia oppilaiden arjessa. Vaikutukset kohdistuvat valittujen 1–3 koulun oppilaisiin.
Vaikutuksen kohdentuminen	Englanninkielisen opetuksen oppilaat, Kortepohjan alueen lapset, musiikkiluokkien oppilaat, pienet koululaiset, tukea tarvitsevat lapset sekä lapset, joiden siirtymän ajankohta, koulumatka tai kouluysteisö muuttuu.	Musiikkiluokkien nykyiset ja tulevat oppilaat, tukea tarvitsevat oppilaat sekä lapset, joiden koulumatka, vertaisryhmä tai siirtymän ajankohta muuttuu.	Nykyiset Puistokadun oppilaat, erityisesti ennakoitavuutta, tuttuja aikuisia ja jatkovaa tukea tarvitsevat lapset.	Harjoittelua vastaanottavien koulujen oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten vaihtuvuus kuormittaa.	Valittujen 1–3 koulun oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten vaihtuvuus kuormittaa.
Lapsen oikeuksien toteutumisen edellytykset	Opetuksen laatu, kielitaitoinen henkilöstö, ryhmät, sisarusten koulupolut, oppimisen tuki, opiskeluhuolto, riittävät tilat ja hallittu siirtymä on turvattava. Myös musiikkiluokkien jatkorkaisui on kuvattava selkeästi.	Musiikkiluokkien pedagoginen ja yhteisöllinen jatkuvuus, henkilöstön osaaminen, ryhmien säilyminen, tuki, saavutettavuus ja siirtymän ennakointi on turvattava.	Henkilöstön, pedagogisen toiminnan, tuen, opiskeluhuollon palvelujen ja toimintatapojen jatkuvuus on sovittava ennen muutosta.	Harjoittelun määrä, ajoitus ja vastuut on sovitettava niin, etteivät opetuksen laatu, tuen jatkuvuus tai pysyvät aikuissuhteet heikkene.	Harjoittelun määrä, ajoitus ja vastuut on sovitettava niin, etteivät opetuksen laatu, tuen jatkuvuus tai pysyvät aikuissuhteet heikkene. Valittavien koulujen perusteiden tulee olla läpinäkyviä.
Arvioinnin rajaustai epävarmuus	Vaikutukset riippuvat toiminnan, ryhmien ja henkilöstön siirtymistavasta sekä vaihtoehtoon yhdistettävistä muista kouluverkkoratkaisuksista.	Vaikutukset riippuvat toiminnan, ryhmien ja henkilöstön siirtymistavasta sekä vaihtoehtoon yhdistettävistä muista kouluverkkoratkaisuksista.	Vaikutukset riippuvat järjestämisvastuun muutoksen käytännön sisällöstä, henkilöstöratkaisusta, oppilaaksiotosta ja palvelujen järjestämisestä.	Vaikutukset riippuvat harjoittelukoulujen määrästä, valinnasta, harjoittelun laajuudesta ja resursseista.	Vaikutukset riippuvat valittavista kouluista, harjoittelun laajuudesta ja vaihtuvien aikuisten määrästä.

5.8 Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen, 6 artikla

Lapsen kehittymistä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti. Arvioinnissa huomioidaan oppimisen lisäksi psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi, turvalliset ihmissuhteet, lapsen ikä ja kehitysvaihe, koulumatkojen kokonaiskuormitus sekä mahdollisuus lepoon, vapaa-aikaan ja harrastuksiin.

Esimerkinostoja aineiston pohjalta

Tilat ja oppimisympäristöt: Kuulemisissa tiloista ja niiden toimivuudesta esitettiin erilaisia näkemyksiä. Kortepohjan päiväkotikoulun tilanahtaus nousi esiin. Samalla pidettiin tärkeänä varmistaa Normaalikoulun tilojen riittävyys ja soveltuvuus, jos oppilasmäärä kasvaa.

Koulumatka ja vapaa-aika: Lähikoulun säilymisen koettiin tukevan turvallisia ja itsenäisesti kuljettavia koulumatkoja. Koulumatkojen vaikutuksia tulee tarkastella turvallisuuden lisäksi lasten itsenäisen liikkumisen, koulupäivän kokonaispituuden, palautumisen, vapaa-ajan, harrastusten ja sosiaalisten suhteiden näkökulmista.

Koulun koko ja siirtymät: Osa vastaajista piti 1–4-luokkaista koulumallia pienille oppilaille toimivana, kun taas osa piti siirtymistä uuteen kouluympäristöön jo 5. luokalla liian varhaisena. Myös pienten ja suurten kouluyksiköiden mahdollisista vaikutuksista koulukiusaamiseen esitettiin keskenään erilaisia näkemyksiä.

Keltinmäen koulua koskeva havainto: Henkilöstöaineistossa esitettiin huoli muutosten mahdollisista vaikutuksista Keltinmäen koulun oppilasrakenteeseen. Henkilöstön näkemyksen mukaan muutokset saattaisivat lisätä koulussa opiskelevien tukea tarvitsevien oppilaiden suhteellista osuutta. Kyse on henkilöstön esittämästä mahdollisesta vaikutuksesta, jonka toteutuminen riippuu alueen kouluverkon, oppilaaksioton ja tuen järjestämisen kokonaisratkaisusta.

5.9 Arviointi: Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen, 6 artikla

Arvioinnin osa	VE1 Englanninkielinen opetus Normaalikouluun	VE2 Musiikkiluokat Normaalikouluun	VE3 Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoululle	VE4 Opetusharjoittelu hajautettuna	VE5 Opetusharjoittelu painotetusti 1–3 koulussa
Lasten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Koulumatka, kaverit, turvallisuus, tuttu koulu, tutut aikuiset, koulun koko sekä mahdollisuus saada englanninkielistä opetusta lähellä kotia.	Musiikkiluokkayhteisö, kaverit, tutut opettajat, koulumatka, koulun koko ja siirtyminen uuteen kouluympäristöön.	Vaihtoehto ei sisällynyt alkuperäiseen lasten kuulemiseen. Aiemmissa kuulemisissa korostuivat tutut aikuiset, vertaissuhteet, turvallisuus ja muutoksen ennakoitavuus.	Mahdollisuus säilyä omassa koulussa sekä opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin eri kouluissa.	Opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin kouluissa. Painotetun mallin arkea ei käsitelty lasten kanssa yksityiskohtaisesti.
Aikuisten kuulemisissa esiin nousseet näkökulmat	Opetuksen pedagoginen ja kielellinen jatkuvuus, henkilöstö, oppimisen tuki, rihtämät, sisarukset, koulumatka, tilojen riittävyys ja lasten jaksaminen.	Musiikillisten valmiuksien kehittäminen, musiikkikampanjen läheisyys, yhteisöllisyys, henkilöstö, koulumatkat ja siirtymän ajankohta.	Fyysisen ympäristön, henkilöstön, tukitoimien ja toimintatapojen jatkuvuus. Aikuisten kannanotoissa nousi lisäksi esiin opiskeluhaullon jatkuvuus.	Harjoittelun pedagogiset mahdollisuudet, opetuksen jatkuvuus ja vaihtuvien aikuisten vaikutukset.	Pedagogisen yhteistyön mahdollisuudet sekä harjoittelun määrän ja vaihtuvuuden vaikutukset oppilaiden arkeen.
Valmistelussa tunnistettuja näkökulmia	Englanninkielisen koulupolun jatkuvuus, opetuksen laatu, tuki, koulumatka, tilojen soveltuvuus, kouluyhteisöjen monikulttuurinen vuorovaikutus ja kansainvälinen oppimisympäristö. Mahdollinen 5. luokan siirtymä osalle lapsista.	Musiikillisen koulupolun ja yhteisön jatkuvuus, musiikkikampanjen yhteydet, koulumatka, mahdollinen 5. luokan siirtymä sekä suomenkielisen vertaisluokkien puuttuminen Kilpisen 1–4-luokilta.	Fyysisen toimintapaikan säilyminen sekä järjestämisvastuun muutoksen vaikutukset henkilöstöön, tukeen, opiskeluhaullon palveluihin ja toiminnan jatkuvuuteen.	Opetusharjoittelun järjestäminen ilman siitä johtuvia oppilaiden siirtymiä, harjoittelun pedagoginen lisä sekä aikuisten vaihtuvuuden vaikutukset. Kokonaisvaikutuksiin vaikuttavat myös englanninkielisen opetuksen sijoittuminen ja mahdolliset muut kouluverkkoratkaisut.	Opetusharjoittelun järjestäminen ilman siitä johtuvia oppilaiden siirtymiä, valittuihin 1–3 koulun pedagoginen lisä sekä aikuisten vaihtuvuuden vaikutukset. Kokonaisvaikutuksiin vaikuttavat myös englanninkielisen opetuksen sijoittuminen ja mahdolliset muut kouluverkkoratkaisut.
Mahdollinen myönteinen vaikutus	Yhtenäisempi englanninkielinen koulupolku voi tukea kielellisiä valmiuksia ja oppimisen jatkuvuutta. Yliopistoalueen kansainvälinen toimintaympäristö voi tarjota oppimiselle uusia mahdollisuuksia.	Musiikkipainotteinen oppimisympäristö voi tukea oppilaiden kykyjä, kiinnostusta, identiteettiä ja pitkäjänteistä osaamista. Musiikkikampanjen läheisyys voi tukea harrastuksen syventämistä koulupäivän yhteydessä.	Fyysisen toimintapaikan ja vertaisryhmien säilyminen voi tukea arjen, koulumatkan ja oppimisen jatkuvuutta.	Opettajaopiskelijat voivat tuoda opetukseen uusia näkökulmia ja lisätä oppilaiden saamaa ohjausta. Oppilaiden oma koulu ja vertaisryhmät voivat säilyä. Vaikutukset jakautuvat useampiin kouluihin.	Opettajaopiskelijat voivat tuoda opetukseen uusia näkökulmia ja lisätä oppilaiden saamaa ohjausta. Oppilaiden oma koulu ja vertaisryhmät voivat säilyä. Vaikutukset kohdistuvat valittuihin 1–3 kouluihin.
Mahdollinen kielteinen vaikutus tai riski	Henkilöstön, tuen tai ryhmien jatkuvuuden heikkeneminen voi vaikuttaa oppimiseen ja turvallisuuden kokemukseen. Koulumatka voi pidentyä. Englanninkielisten luokkien siirtyminen voi vähentää Kortepohjan ja Viitaniemen kouluyhteisöjen monikulttuurista vuorovaikutusta.	Musiikkiluokkayhteisön, tuttujen opettajien ja toimintatapojen jatkuvuus voi heikentyä. Uusi kouluympäristö ja mahdollisesti aiempi siirtymä voivat kuormittaa osaa oppilaista. Kypärämäen koulu voi menettää musiikkisyhteisöään.	Toiminnan jatkuvuus voi heikentyä, jos henkilöstö, johtaminen, tuki tai yhteiset toimintatavat muuttuvat. Osa lapsista voi kuormittua erityisesti tuttujen aikuisten vaihtumisesta.	Opetusharjoitteluiden määrä voi lisätä aikuisten vaihtuvuutta ja muutoksia opetustilanteissa.	Opetusharjoitteluiden määrä voi lisätä aikuisten vaihtuvuutta ja muutoksia opetustilanteissa.
Vaikutuksen kohdentuminen	Englanninkielisen opetuksen oppilaat, pienet koululaiset, tukea tarvitsevat lapset sekä lapset, joiden koulumatka, ryhmä, tutut aikuiset tai nykyisen kouluyhteisön monikulttuurinen ympäristö muuttuvat.	Musiikkiluokkien oppilaat, erityisesti 5.–6.-luokkalaiset, tukea tarvitsevat oppilaat sekä lapset, joiden koulumatka, vertaisryhmä tai kouluyhteisö muuttuu.	Nykyiset oppilaat, erityisesti tuttuja aikuisia, ennakoitavuutta ja vakiintuneita tukikäytäntöjä tarvitsevat lapset.	Harjoitteluja toteuttavien koulujen oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten runsas vaihtuvuus kuormittaa.	Valittujen koulujen oppilaat, erityisesti lapset, joita aikuisten runsas vaihtuvuus kuormittaa.
Lapsen oikeuksien toteutumisen edellytykset	Ryhmien, henkilöstön, oppimisen tuen ja toimintatapojen hallittu siirtyminen, Normaalikoulun tilojen riittävyys ja soveltuvuus, tutustuminen, kaverisuhteiden huomioiminen sekä koulumatkojen ja kuormituksen seuranta.	Musiikkiluokkien pedagogisen ja yhteisöllisen jatkuvuuden turvaaminen, turvallisen siirtymän valmistelu, oppimisen tuki, saavutettavuus sekä musiikkikampanjen yhteyksien säilyttäminen.	Henkilöstön, pedagogisen toiminnan, tuen ja opiskeluhaullon palvelujen jatkuvuus sekä selkeä ja oikea-aikainen viestintä.	Harjoittelun määrä, ajoitus ja vastuut on sovittettava niin, etteivät pysyvät aikuissuhteet, opetuksen jatkuvuus tai turvallisuuden kokemus heikkene.	Harjoittelun määrä, ajoitus ja vastuut on sovittettava niin, etteivät pysyvät aikuissuhteet, opetuksen jatkuvuus tai turvallisuuden kokemus heikkene.
Arvioinnin rajausta tai epävarmuus	Vaikutukset riippuvat toiminnan, ryhmien ja tukikäytäntöjen siirtymisestä, henkilöstöratkaisusta sekä tilojen toimivuudesta ja vaihtoehtoon yhdistettävistä kouluverkkoratkaisista.	Vaikutukset riippuvat toiminnan, ryhmien ja tukikäytäntöjen siirtymisestä, henkilöstöratkaisusta sekä tilojen toimivuudesta ja vaihtoehtoon yhdistettävistä kouluverkkoratkaisista.	Vaikutukset riippuvat järjestämisvastuun muutoksen käytännön sisällöstä, henkilöstöratkaisusta ja palvelujen järjestämisestä.	Vaikutukset riippuvat harjoittelua vastaanottavien koulujen määrästä, harjoittelun laajuudesta ja käytännön toteutuksesta..	Vaikutukset riippuvat valittavista kouluista, harjoittelun laajuudesta ja käytännön toteutuksesta.

5.10 Lapsen oikeus tulla kuulluksi, 12 artikla

Lapsella on oikeus saada riittävää ja ymmärrettävää tietoa, ilmaista vapaasti näkemyksensä ja saada näkemyksensä huomioon otetuiksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Kuulemiseen kuuluu myös palaute siitä, miten lasten näkemyksiä on hyödynnetty.

Lasten kuulemiset perustuivat valmistelun siinä vaiheessa käytettävissä olleisiin vaihtoehtoihin, eivätkä ne kattaneet kaikkia myöhemmin lisättyjä tai tarkentuneita vaihtoehtoja. Kuulemisissa esiin nousseita näkökulmia on hyödynnetty myöhempien vaihtoehtojen arvioinnissa siltä osin kuin ne liittyvät samoihin vaikutuksiin. Aikuisten näkemykset täydentävät lasten tuottamaa tietoa, mutta eivät korvaa lasten oikeutta tulla itse kuulluksi.

Jatkossa huomioitavia asioita

Palaute ja osallistumisen jatkuminen: Lapsille tulee kertoa ymmärrettävästi, miten heidän näkemyksiään on huomioitu ja miksi valittuun ratkaisuun on päädytty. Jos lasten näkemyksiä ei ole voitu toteuttaa, perusteet tulee kertoa lapsille ymmärrettävästi. Jos päätös muuttaa lasten arkea, lasten osallistumista tulee jatkaa toimeenpanon suunnittelussa ja vaikutusten seurannassa.

Lasten osallistumisessa tulee käyttää lasten ikään, tarpeisiin ja kielitaustaan soveltuvia saavutettavia menetelmiä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lapsiin, joiden näkemykset jäävät tavanomaisissa kuulemismenettelyissä helposti tavoittamatta.

5.11 Arviointi: Lapsen oikeus tulla kuulluksi, 12 artikla

Arvioinnin osa	VE1 Englanninkielinen opetus Normaalikouluun	VE2 Musiikkiluokat Normaalikouluun	VE3 Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoululle	VE4 Opetusharjoittelu hajautettuna	VE5 Opetusharjoittelu painotetusti 1–3 koulussa
Lasten kuulemisen toteutuminen	Lasten näkemyksiä koottiin viiden koulun oppilaskuntien hallitusten kuulemisissa. Kuulemisessa käsiteltiin koulumatkoja, koulun vaihtumista, turvallisuutta, kavereita ja tuttuja aikuisia.	Lasten näkemyksiä koottiin viiden koulun oppilaskuntien hallitusten kuulemisissa. Kuulemisessa käsiteltiin musiikkiluokkien jatkuvuutta, koulumatkoja, koulun vaihtumista, kavereita ja tuttuja opettajia.	Vaihtoehto ei sisällynyt alkuperäiseen lasten kuulemiseen, eikä siitä ole kerätty erillistä vaihtoehtokohtaista lasten tietoa.	Lasten kuulemisissa nousi esiin mahdollisuus järjestää opetusharjoittelua kaupungin eri kouluissa. Hajautettua toteutustapaa ei käsitelty yksityiskohtaisesti.	Lasten kuulemisissa nousi esiin opetusharjoittelun järjestäminen kaupungin kouluissa. Painotettua toteutustapaa ei käsitelty yksityiskohtaisesti.
Muu kuuleminen	Huoltajia ja asukkaita kuultiin tilaisuuksissa, sähköisillä kyselyillä ja kirjallisilla kannanotoilla. Aineistossa korostuivat opetuksen jatkuvuus, saavutettavuus, tuki, sisarusten koulupolut ja kielellisesti saavutettava osallistuminen.	Huoltajia, henkilöstöä ja asukkaita kuultiin. Aineistossa korostuivat toiminnan, henkilöstön ja yhteisön jatkuvuus sekä siirtymän toteutus.	Huoltajilta, henkilöstöltä ja muilta tahoilta saatiin näkemyksiä järjestämisvastuun muutoksen vaikutuksista henkilöstöön, tukeen ja kouluyhteisöön.	Aikuisten kuulemisissa käsiteltiin koulujen resursseja, harjoittelun käytäntöjä ja henkilöstön valmiuksia.	Aikuisten kuulemisissa käsiteltiin koulujen valintaa, resursseja, harjoittelun määrää ja toiminnan keskittymisen vaikutuksia.
Lasten näkemysten hyödyntäminen arvioinnissa	Lasten näkemysten hyödyntäminen koulumatkojen, turvallisuuden, vertaissuhteiden, kouluyhteisön, opetuksen jatkuvuuden ja tuen näkökulmien arvioinnissa.	Lasten näkemysten hyödyntäminen musiikkiluokkayhteisön, koulumatkojen, koulusiirtymän, vertaissuhteiden ja tuttujen aikuisten näkökulmien arvioinnissa.	Lasten kuulemisista voidaan hyödyntää turvallisuuteen, ihmissuhteisiin, tukeen ja muutoksiin liittyviä yleisiä havaintoja. Tämä ei korvaa vaihtoehtokohtaista alueen lasten kuulemistä.	Lasten näkemysten hyödyntäminen arvioitaessa harjoittelun vaikutuksia koulun arkeen.	Lasten näkemysten hyödyntäminen arvioitaessa harjoittelun vaikutuksia koulun arkeen.
Kuulemisen keskeinen raja	Kuuleminen koski siinä vaiheessa tunnettuja vaihtoehtoja. Englanninkielisen tiedon ja huoltajien osallistumisen saavutettavuudesta esitettiin kritiikkiä, jonka johdosta seuraavassa tilaisuudessa järjestettiin tulkkaukset ja etäosallistumismahdollisuus.	Kuuleminen koski siinä vaiheessa tunnettuja vaihtoehtoja. Englanninkielisen tiedon ja huoltajien osallistumisen saavutettavuudesta esitettiin kritiikkiä, jonka johdosta seuraavassa tilaisuudessa järjestettiin tulkkaukset ja etäosallistumismahdollisuus.	Lasten vaihtoehtokohtaista näkemystä ei ole käytettävissä. Aikuisten kuuleminen täydentää tietopohjaa mutta ei korvaa alueen lasten omia näkemyksiä.	Toteutuskouluja, harjoittelun laajuutta ja käytäntöjä ei ollut määritelty lasten kuulemisen aikana.	Valittavia kouluja, harjoittelun laajuutta ja käytäntöjä ei ollut määritelty lasten kuulemisen aikana.
Jatko-osallistumisen tarve	Lapsille tulee antaa ymmärrettävää tietoa tarvittavilla kielillä. Lapsia tulee kuulla ryhmistä, tutustumisesta, koulumatkoista, koulun arjesta ja tuen toteutumisesta.	Lapsia tulee kuulla siirtymän ajoituksesta, ryhmien jatkuvuudesta, koulumatkoista ja musiikkiluokkatoiminnan käytännöistä.	Muutoksen kohteena olevia oppilaita tulee kuulla ennen toimeenpanoa henkilöstöön, tukeen, toimintatapoihin ja kouluyhteisöön vaikuttavista ratkaisuista.	Toteutukseen osallistuvien koulujen oppilaille tulee antaa tietoa ja mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun käytäntöihin ja koulun arkeen.	Valittujen koulujen oppilaille tulee antaa tietoa ja mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun määrään, ajoitukseen ja käytäntöihin.

5.12 Arvioinnin ajantasaisuus, seuranta ja jälkiarviointi

Arvioinnin ajantasaisuuden tarkastelu

Valmisteluprosessin aikana päätösvaihtoehtoja on tarkennettu ja niiden toteuttamistapaa täsmennetty. Päätösesitykseen etenevä ratkaisu perustuu arvioinnissa tarkasteltuun vaihtoehtoon 1, mutta Normaalikoulun yläkouluun liittyviä oppilasvirtoja, henkilöstövaikutuksia ja talousvaikutuksia on tarkennettu kaupungin ja yliopiston elokuussa 2026 käymien neuvottelujen perusteella. Tarkennetut henkilöstö- ja talousvaikutukset on kuvattu selvityksen pääraportissa.

Ajantasaisuuden tarkastelun perusteella tarkennukset eivät muuta arvioinnissa tunnistettuja keskeisiä lapsivaikutusten teemoja, jotka liittyvät koulumatkoihin, koulusiirtymiin, kouluyhteisöihin, oppimisen tukeen, osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tarkennukset vaikuttavat erityisesti henkilöstö- ja talousvaikutusten määrällisiin arvioihin, mutta eivät muuta arvioinnissa tunnistettuja keskeisiä lapsivaikutusten teemoja

Vaikutusten seuranta ja jälkiarviointi

Lapsivaikutusten arviointi on ennakollinen arvio päätösvaihtoehtojen mahdollisista vaikutuksista. Vaikutusten toteutuminen, merkittävyys ja kohdentuminen riippuvat lopullisen ratkaisun sisällöstä ja toteuttamistavasta.

Yleiskommentti nro 5 korostaa sekä jatkuvan lapsivaikutusten ennakkoarvioinnin että toimeenpanon todellisiin vaikutuksiin kohdistuvan jälkiarvioinnin merkitystä. Arviointi tulee kytkeä hallinnon valmistelu- ja toimeenpanoprosesseihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Jos päätös johtaa koulujen, opetusryhmien, koulumatkojen, henkilöstön, oppimisen tuen tai opiskeluhoollon muutoksiin, vaikutusten toteutumista tulee seurata toimeenpanon aikana. Seurannassa saatua tietoa tulee käyttää tarvittaessa toteuttamistavan korjaamiseen sekä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen tai lieventämiseen. Tietoa tulee kerätä tavalla, joka mahdollistaa eri lapsiryhmiin kohdistuvien vaikutusten tunnistamisen.

Seurannassa tulee kiinnittää huomiota erityisesti:

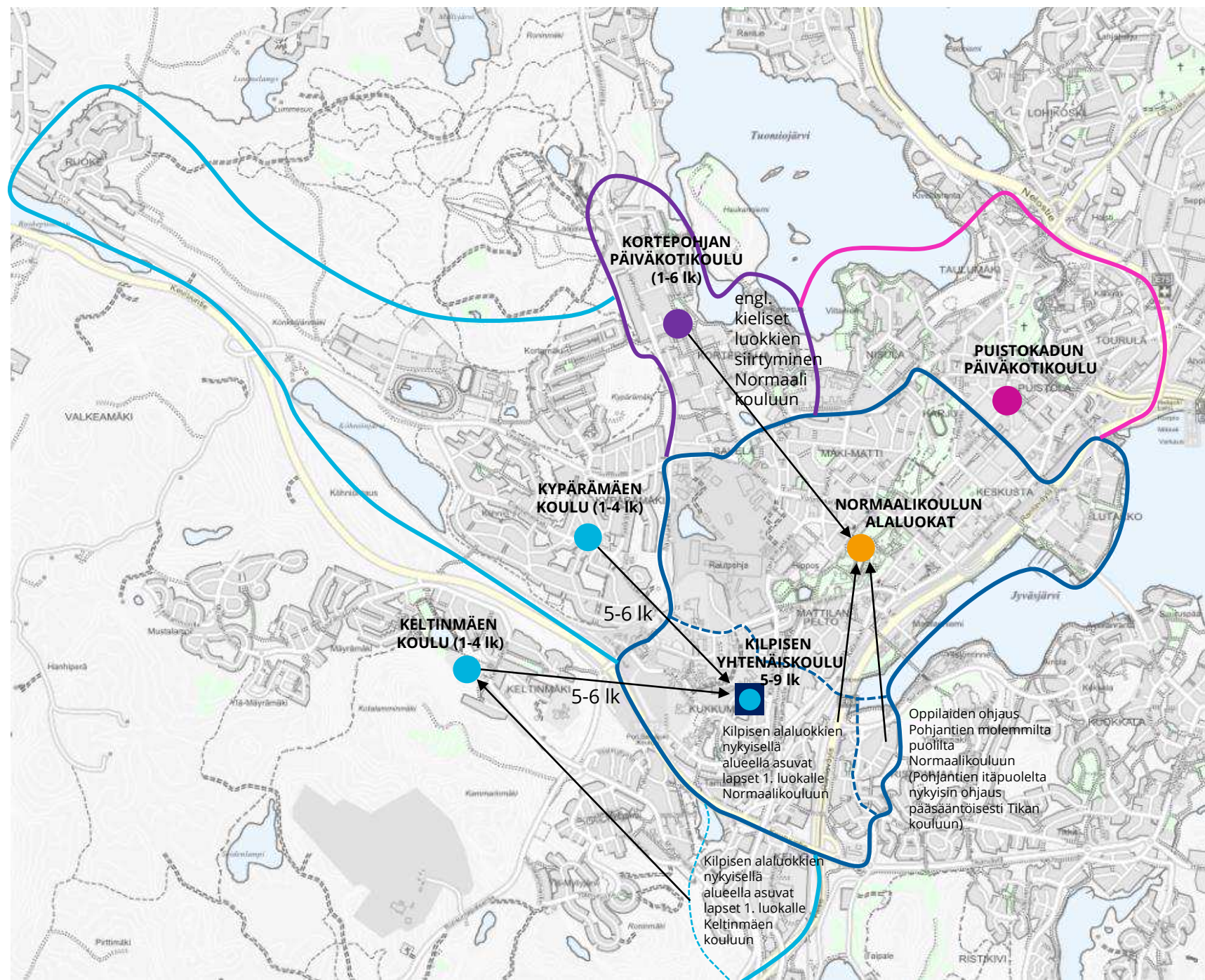
- eri lapsiryhmien yhdenvertaiseen asemaan
- oppimisen tuen ja opiskeluhoollon toteutumiseen
- opetuksen ja toimintatapojen jatkuvuuteen
- koulumatkojen pituuteen, turvallisuuteen ja kokonaiskuormitukseen
- lasten jaksamiseen, vapaa-aikaan ja harrastuksiin
- vertais- ja kaverisuhteiden jatkuvuuteen
- turvallisiin aikuissuhteisiin ja kouluyhteisöön kuulumisen kokemuksiin
- lasten näkemyksiin muutoksen toteutumisesta.

A photograph of a schoolyard with children playing. A girl on the left is on a pink scooter, a boy in the center is on a skateboard, and another boy on the right is on a kick scooter. A woman sits on a concrete ledge in the background holding a skateboard. The ground has blue and white painted markings. A large green abstract shape is overlaid on the left side of the image.

5.13 Koulumatkojen pituus ja turvallisuus

SELVITYKSESSÄ ESITETYT KOULUVERKKOMUUTOKSET, JOTKA MUUTTAISIVAT OPPILAIEN KOULUMATKOJA

- Kypärämäen ja Keltinmäen kouluista 1.-4. luokkien koulu
→ oppilaiden siirtyminen Kilpiseen 5. luokalta.
- Kilpisen koulusta 5.-9. luokkien koulu
→ Kilpisen alaluokkien nykyisen alueen lapset 1. luokalle pääosin Normaalkouluun (Keuruuntien pohjoispuoli) ja Keltinmäen kouluun (Keuruuntien eteläpuoli).
 - Keuruuntietä käytetty rajana tässä tarkastelussa. Käytännössä perusopetusryhmien määrä ja oppilaiden ohjautuminen kouluihin määritetään jatkossakin tarkoituksenmukaisuusperiaatteella.
- Englanninkieliset luokat Kortepohjasta Normaalkouluun
- Läntisestä osasta Ristonmaata oppilaat 1. luokalta alkaen Normaalkouluun (molemmilla puolin Pohjantietä), nykyisin alueelta ohjattu oppilaita sekä Kilpiseen että Tikan kouluun.

TARKASTELUN LÄHTÖKOHTIA

- Selvityksessä on määritelty todennäköisimmät ja selkeimmät koulureitit Kilpiseen ja Normaalikouluun niistä suunnista, joilta oppilaat kyseiseen kouluun suurelta osin kulkisivat.
- **Koulumatkojen turvallisuuden arvioinnissa painopiste on erityisesti niissä alueissa, joilta koulureitit muuttuisivat nykytilanteeseen nähden.** Selvityksessä on tunnistettu keskeisiä pisteitä, joiden kautta valtaosa muuttuvista reiteistä kulkisi. Kaikki esitetyt reitit ovat valaistuja ja talvikunnossapidettyjä.
- Koulumatkaetäisyyksiä kuvaavissa kartoissa reitityksen lähtötietoaineistossa on epätarkkuuksia (esimerkiksi ympäri vuoden kulkukelpoisten reittien osalta). Siksi etäisyyskartoilla esitettyjä pituuksia ei tule tulkita täsmällisesti. Esim. koulukuljetusetuuden kriteerit arvioidaan aina tapauskohtaisesti.
 - 1.–2. luokan oppilaalle korvataan nykyisin koulukuljetus, jos matkaa kouluun on yli 3,5 kilometriä.
 - 3.–9. luokan oppilas saa koulukuljetuksen, kun koulumatka ylittää 5 kilometriä.
- Jyväskylän kaupungilla ei ole virallisia oppilaaksiottoalueita. Kartalla esitetyt alueet ovat likimääräisiä ja niitä käytetään perusopetusryhmien muodostamisessa tarkoituksenmukaisuusperiaatteen mukaisesti. Muodostamisessa huomioidaan koulupaikkojen ja opetusryhmien määrä, koulutilojen riittävyys sekä Normaalikoululle sopimuksen perusteella osoitettava oppilasmäärä.

KÄVELLEN JA PYÖRÄILLEN KULJETTUIHIN KOULUMATKoihin VAIKUTTAA ENITEN KOULUMATKAN PITUUS JA VUODENAika

- Lasten ja nuorten liikkumisesta tietoa tuottavan Liitu-tutkimuksen (2024, n= 21 619) mukaan suurin osa peruskouluikäisistä tekee koulumatkansa kävellen tai pyörällä, erityisesti silloin kun matka on alle viisi kilometriä. Alle viiden kilometrin koulumatkoista 76 % kuljetaan kävellen ja pyöräillen, ja alakouluikäisillä tämä on yleisintä.
- Pyöräily on erityisen herkkä talviolosuhteille: syksyllä ja keväällä 66 % peruskouluikäisistä pyöräilee alle viiden kilometrin koulumatkan, mutta talvisin vain 15 %. Kävellen liikkuminen puolestaan yleistyy talvella. Joukkoliikenteen ja koulukuljetusten käyttö yleistyy selvästi 5 km jälkeen. Alakouluikäisillä tämä siirtymä tapahtuu usein jo aikaisemmin, jos matka tai liikenneympäristö koetaan turvattomaksi.

Alle 1 km: lähes kaikki kävelevät

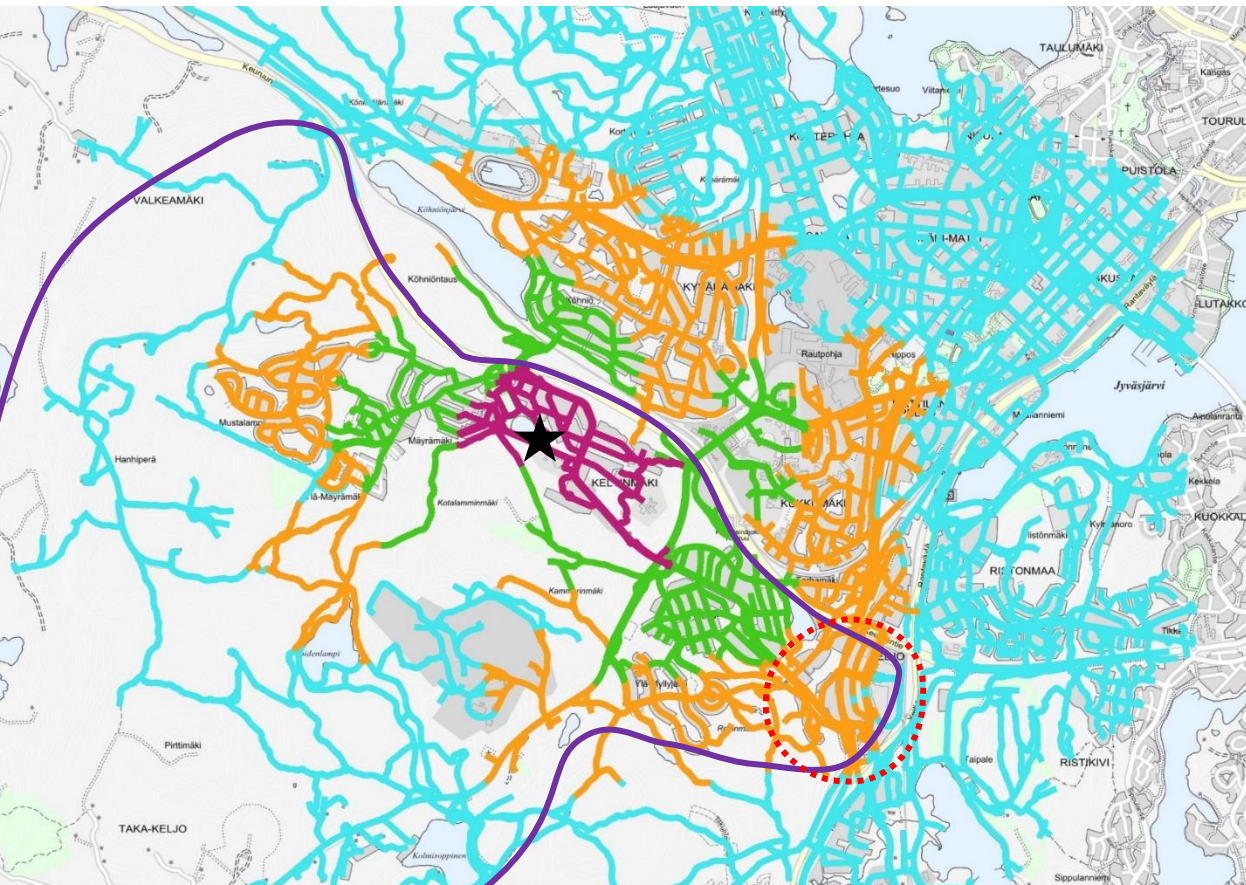
1–3 km: kävely ja pyöräily yleisiä, mutta autokyydin osuus kasvaa

3–5 km: pyöräily ja autokyydit tasoittuvat, aktiivinen liikkuminen vähenee

Yli 5 km: auto, koulukuljetus tai joukkoliikenne ovat selvästi yleisimpiä

Keltinmäen koulusta 1.-4. luokkien koulu ★

Tarkastelussa Keuruuntien eteläpuolelta oppilaat ohjattu Keltinmäen kouluun (nykyisin ohjaus pääosin Kilpisen kouluun Keljon keskuksen suunnalla). Käytännössä perusopetusryhmien määrä ja oppilaiden ohjautuminen kouluihin määritetään jatkossakin tarkoituksenmukaisuusperiaatteella.

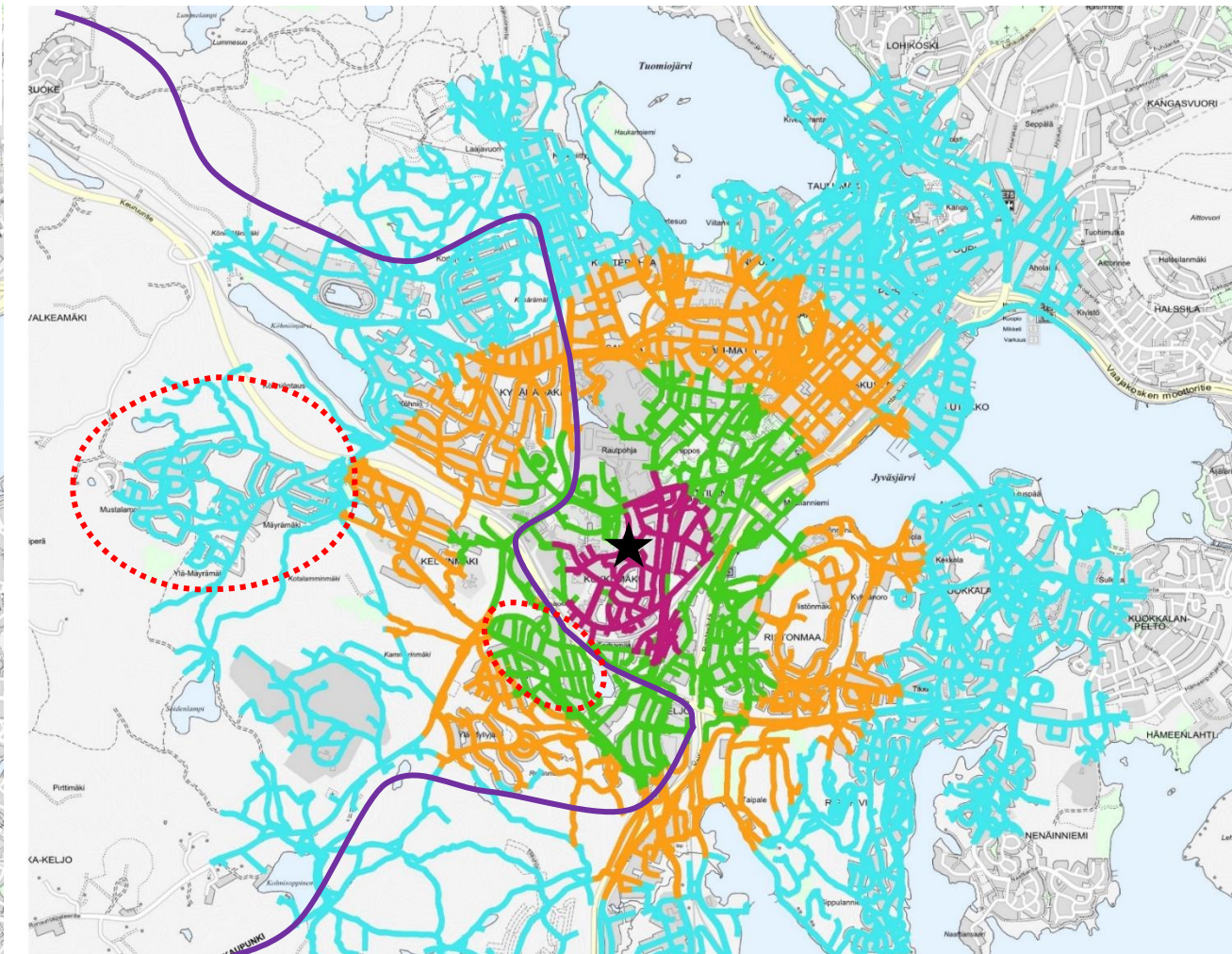

- 89 % Keltinmäki-Myllyjärven nykyisistä 7-12-vuotiaista asuu alle 3 km etäisyydellä Keltinmäen koulusta, alle 2 km etäisyydellä 60 % ja alle 1 km 26 %.
- Keljon keskuksen suunnasta koulumatkat pidentyisivät yli 2 kilometriin (nykyisin pääosin alle 2 km:n matka Kilpiseen), mutta 5.-6. -luokille Kilpiseen mentäessä matka lyhenisi jälleen.

Etäisyydet koululta

- alle 1 km
- 1-2 km
- 2-3 km
- 3-5 km

Kilpisen koulusta 5.-9. luokkien yhtenäiskoulu ★

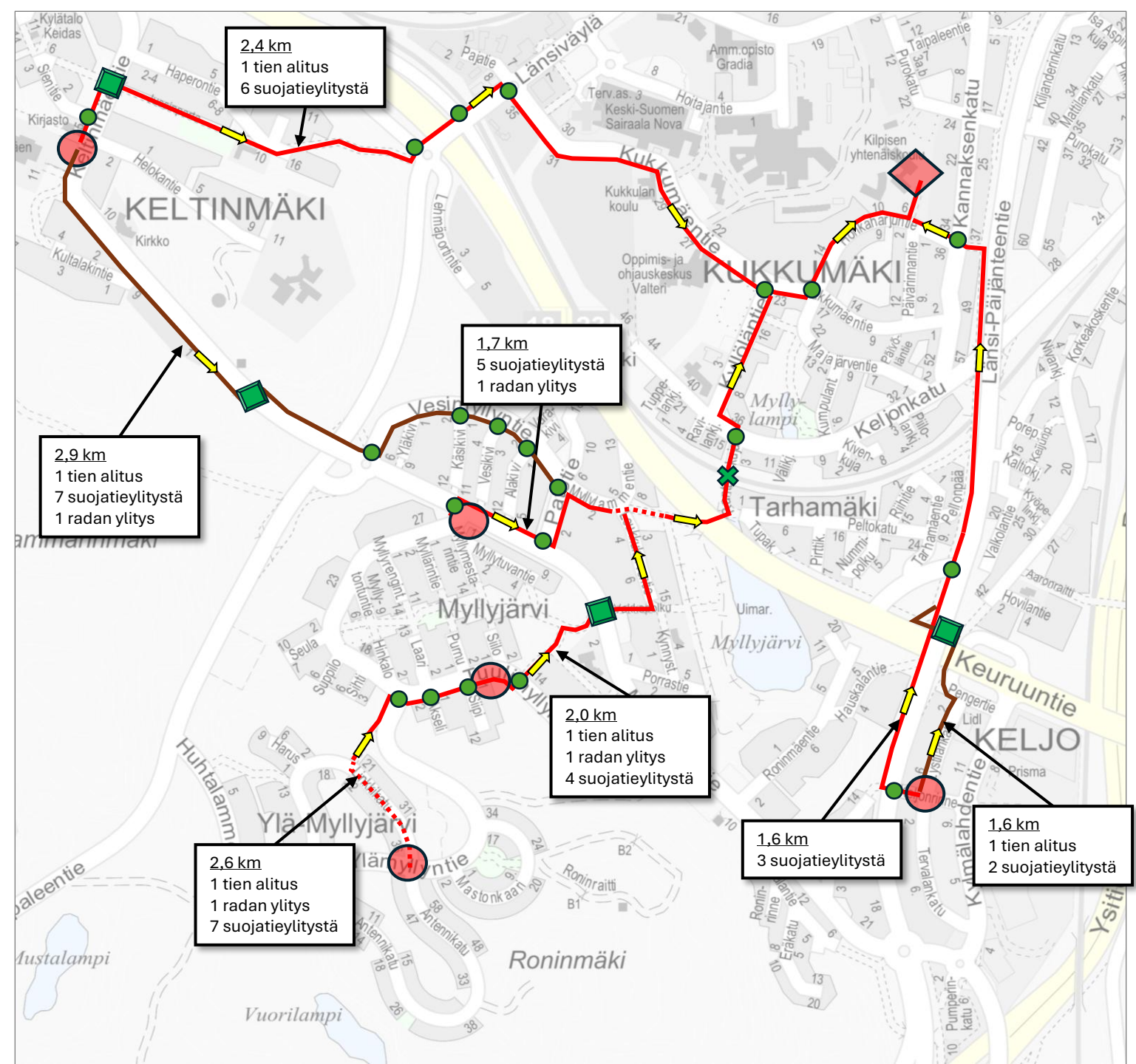

- Keltinmäen koulusta Kilpiseen 5.-6. -luokille jatkavien koulumatkat pääosin pidentyisivät lukuun ottamatta osasta Myllyjärveä, josta matkan pituus Keltinmäen ja Kilpisen kouluihin on paikoin sama.
- Suurimmalla osalla (nykytilanteessa n. 60 % oppilaista) koulumatkan pituus pysyisi alle 3 kilometrissä. Etäisyydet Mäyrämäestä ja Mustalammelta kasvaisivat yli 3 kilometriin ja yksittäisillä oppilailla yli 5 kilometriin.

Keltinmäen/Myllyjärven/Keljon suunta – Kilpisen koulu

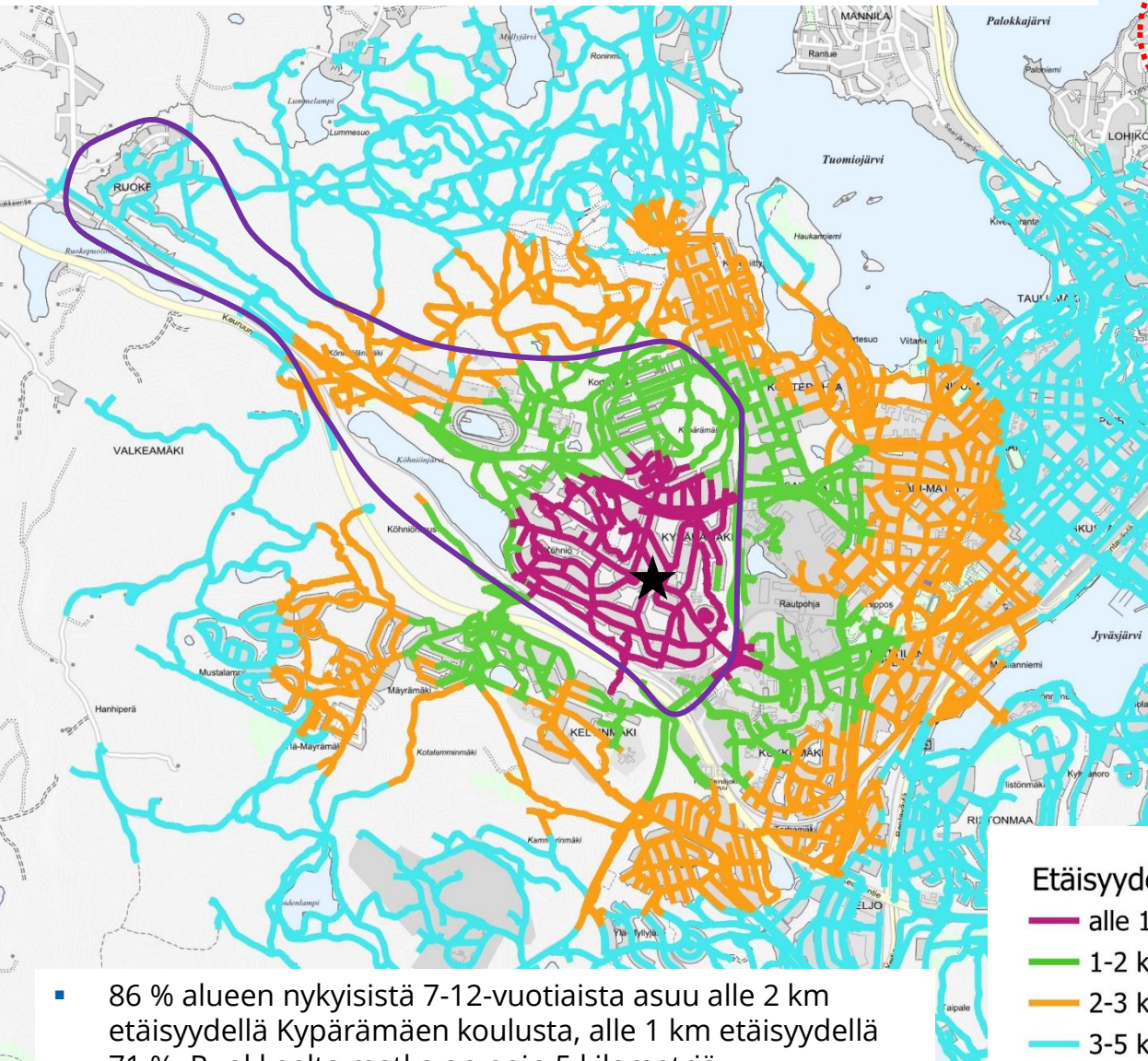
- Reitin alkupiste
- Reitin loppupiste
- Jalkakäytävä/pyörätie
- Jalkakäytävä/pyörätie (vaihtoehtoinen)
- Kulku ajoradan varressa
- Kulkusuunta
- Suojatien ylityskohta
- Alikulkukäytävä
- Vartioitu tasoristeys

- Koulumatkat Kilpisen yhtenäiskouluun on esitetty kulkemaan yhtä pääreittiä pitkin Keltinmäen, Myllyjärven ja Keljon suunnista.
- Keltinmäen suunnasta vaihtoehtoinen reitti kulkee Keltinmäentietä kohti Myllyjärveä, mutta se on noin 0,5 km Länsiväylän kautta kulkevaa reittiä pidempi, eikä siten oletusarvoinen reitti.
- Kaikki esitetyt reitit ovat valaistuja ja talvikunnossapidettyjä.
- Reiteillä ei sijaitse pituutensa, valaistuksen tai huonojen näkemien johdosta heikoiksi luokiteltuja suojatieylityksiä. Esim. suojateitä, jonka ylittää kaksi tai useampia samaan suuntaan vieviä ajokaistoja ilman turvakoroketta tai liikennevaloja ja suojatien pituus ylittää seitsemän metriä.
- Myllyjärven suunnan koulumatkalla lyhin reitti ylittää rautatien, mutta tasoristeys on 2020-luvulla päivitetty vartioiduksi (valot ja puomit).

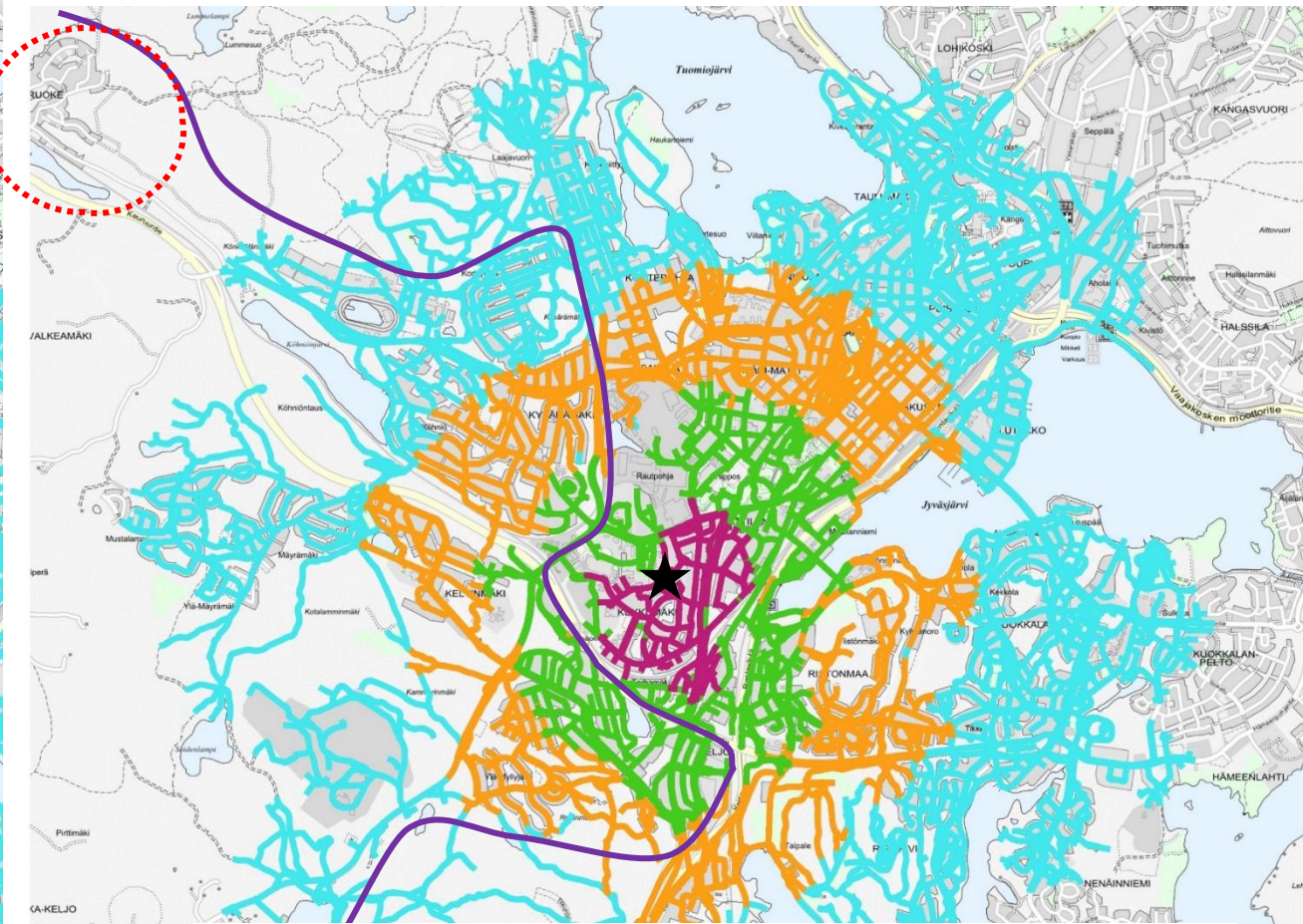
Kypärämäen koulusta 1.-4. luokkien koulu ★

Tarkastelussa Kypärämäen koulun alueeksi on rajattu Ruoke-Keuruuntie-Länsiväylä-Savelankatu. Käytännössä perusopetusryhmien määrä ja oppilaiden ohjautuminen kouluhin määritetään jatkossakin tarkoituksenmukaisuusperiaatteella.

- 86 % alueen nykyisistä 7-12-vuotiaista asuu alle 2 km etäisyydellä Kypärämäen koulusta, alle 1 km etäisyydellä 71 %. Ruokkeelta matka on noin 5 kilometriä.

Kilpisen koulusta 5.-9. luokkien yhtenäiskoulu ★

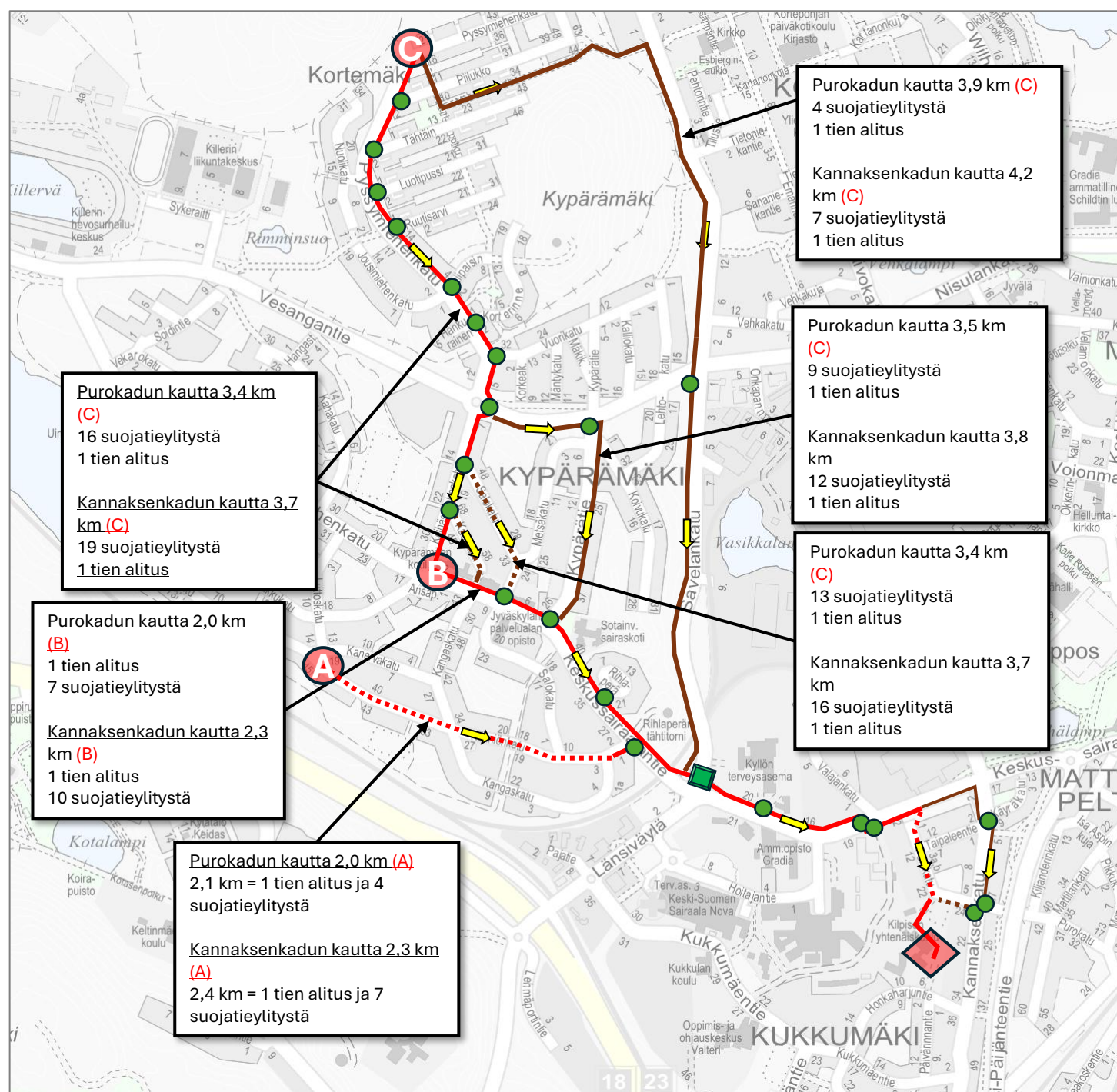

- Kypärämäen koulusta Kilpiseen 5.-6. luokille jatkavien koulumatkat pidentyisivät nykytilanteeseen nähden. Suurin osa asuisi kuitenkin alle 3 km etäisyydellä Kilpisen koulusta.
- Koulumatkojen reitityksessä ei ole huomioitu uutta Kukkulan osayleiskaavassa osoitettua kävelyn ja pyöräilyn reittiä, joka toteutuessa lyhentää matkaa jonkin verran Kilpisen lähiympäristössä.
- Ruokkeelta matka Kilpiseen ylittää 5 km koulukuljetusrajan.

Kypärämäen/Kortemäen suunta – Kilpisen koulu

- Reitin alkupiste
- Reitin loppupiste
- Jalkakäytävä/pyörätie
- Jalkakäytävä/pyörätie (vaihtoehtoinen)
- Kulku ajoradan varressa
- Kulkusuunta
- Suojatien ylityskohta
- Alikulkukäytävä

- Koulumatkat Kilpisen yhtenäiskouluun on esitetty yhtä pääreittiä pitkin Kypärämäen ja Kortemäen suunnista. Alueella on monia vaihtoehtoisia reittejä, joista karttaan on valittu todennäköisin (punainen viiva) ja vaihtoehdot (punaruskea viiva).
- Lähellä Kilpisen yhtenäiskoulua nopein ja todennäköisin oppilaan valitsema reitti oikaisee Keskussairaalan tieltä Purokadulle polkua pitkin. Kannaksenkadun kautta reitti on noin 300 metriä pidempi.
- Kaikki esitetyt reitit ovat valaistuja ja talvikunnossapidettyjä.
- Keskussairaalan tiellä tehdään kesällä 2026 katuremontti, jonka yhteydessä myös Valajankadun liittymässä suojatiejärjestelyt uudistetaan ja paikkaan tulee valo-ohjattu liittymä, mikä tekee ylityksestä nykyistä huomattavasti turvallisempaa.
- Reiteillä ei sijaitse pituutensa, valaistuksen tai huonojen näkemien johdosta heikoiksi luokiteltuja suojatieylityksiä. Esim. suojateitä, jonka ylittää kaksi tai useampia samaan suuntaan vieviä ajokaistoja ilman turvakoroketta tai liikennevaloja ja suojatien pituus ylittää seitsemän metriä.

Bussimatkat Kilpisen yhtenäiskouluun Ruokkeen, Mustalammen/Keltinmäen, Ylä-Myllyjärven/ Myllyjärven ja Kortemäen suunnilta

Ruoke-Kilpinen

- Ruokkeen suunnasta Kilpisen suuntaan ja takaisin liikennöivät Linkit 37, 39 ja 40. Lisäksi Pohjolan Matka liikennöi Ruokkeentiellä kerran arkipäivässä Vesangan suunnasta.
- Vuoroväli aamun huipputunteina Kilpisen suuntaan on 1 vuoro tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Ruokkeen suuntaan on 1 vuoro tunnissa

Mustalampi/Keltinmäki-Kilpinen

- Mustalammen suunnasta Kilpisen suuntaan ja takaisin liikennöi Linkki S6
- Vuoroväli aamun huipputunteina Kilpisen suuntaan on 4 vuoroa tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Mustalammen suuntaan on 4 vuoroa tunnissa

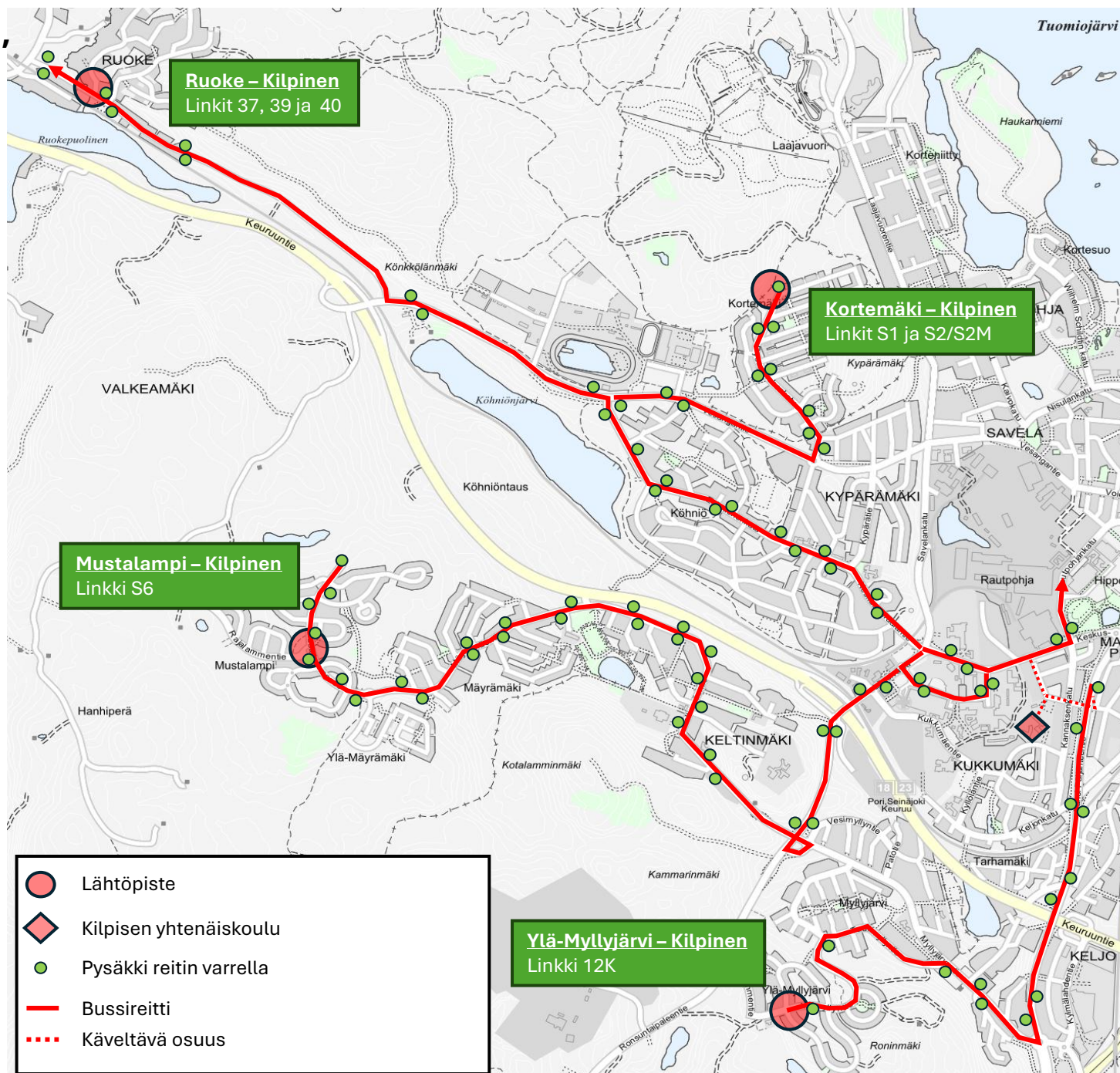
Ylä-Myllyjärvi/Myllyjärvi-Kilpinen

- Ylä-Myllyjärven suunnasta Kilpisen suuntaan ja takaisin liikennöi Linkki 12K
- Vuoroväli aamun huipputunteina Kilpisen suuntaan on 1 vuoro tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Ylä-Myllyjärven suuntaan on 1 vuoro tunnissa

Kortemäki-Kilpinen

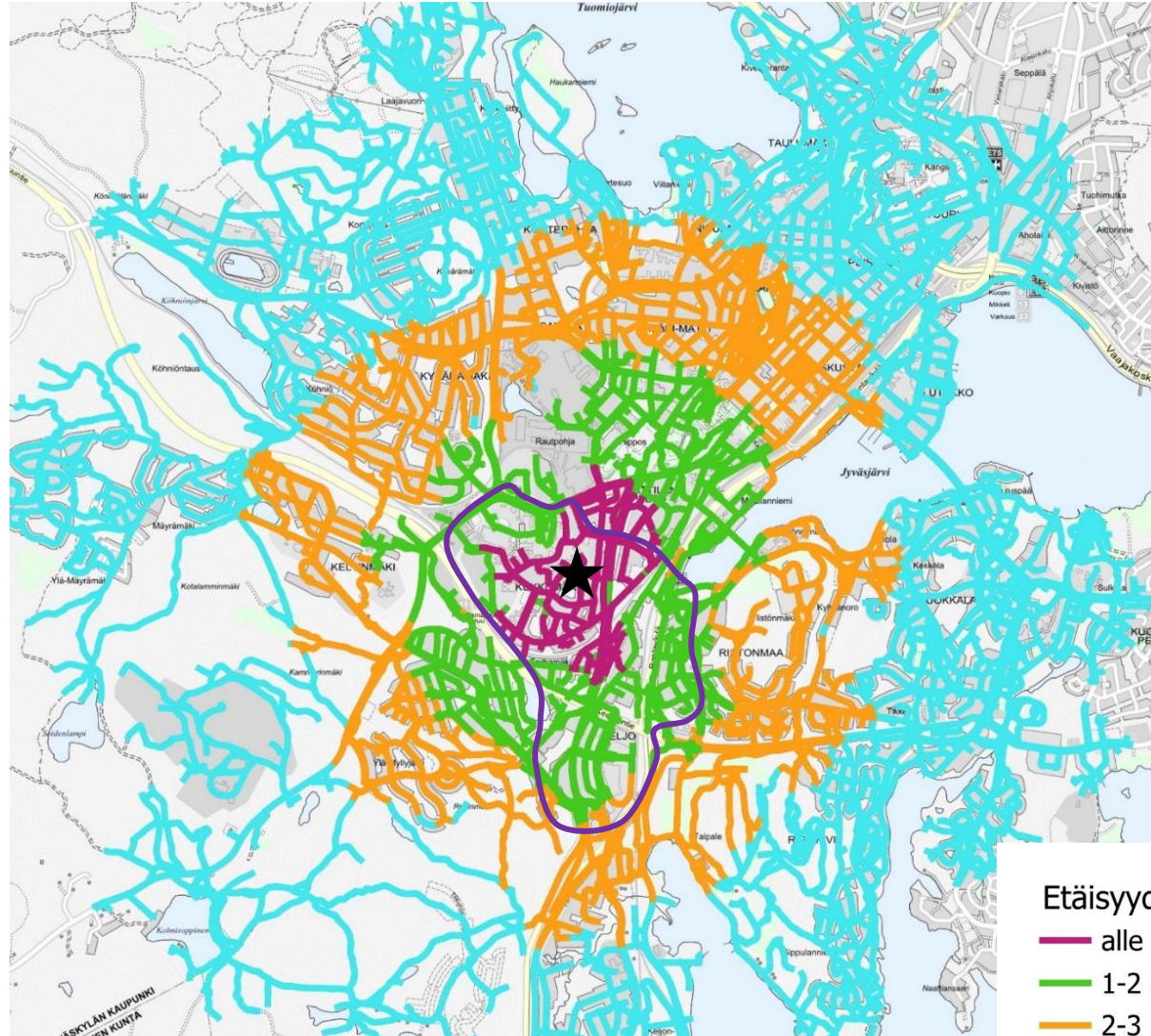
- Kortemäen suunnasta Kilpisen suuntaan ja takaisin liikennöivät Linkit S1 ja S2/S2M
- Vuoroväli aamun huipputunteina Kilpisen suuntaan on 6 vuoroa tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Kortemäen suuntaan on 4 vuoroa tunnissa

- Keltinmäen alueelta mahdollista kulkea myös Linkillä 12, joka lisää vuorovälitarjontaa
- Ylä-Myllyjärven ja Kilpisen välinen bussiyhteys on heikohko. Paluumatkalle on useita mahdollisia reittejä, mutta niiden kävelyosuudet voivat olla niin pitkiä, että erityisesti pyöräily voi olla toimivampi vaihtoehto.

Kilpisen koulusta 5.-9. luokkien yhtenäiskoulu ★

Tarkastelussa oppilaiden ohjaus 1. lk pääosin Normaalikouluun, Keuruuntien eteläpuolelta Keltinmäen kouluun. Käytännössä perusopetusryhmien määrä ja oppilaiden ohjautuminen muodostetaan jatkossakin tarkoituksenmukaisuusperiaatteella.

- Nykyisin lähes kaikki Kilpisen alueen 7-12-vuotiaat asuvat alle 2 km etäisyydellä Kilpisen koulusta.

Etäisyydet koululta

- alle 1 km
- 1-2 km
- 2-3 km
- 3-5 km

Normaalikoulun oppilaaksioton laajentaminen ★

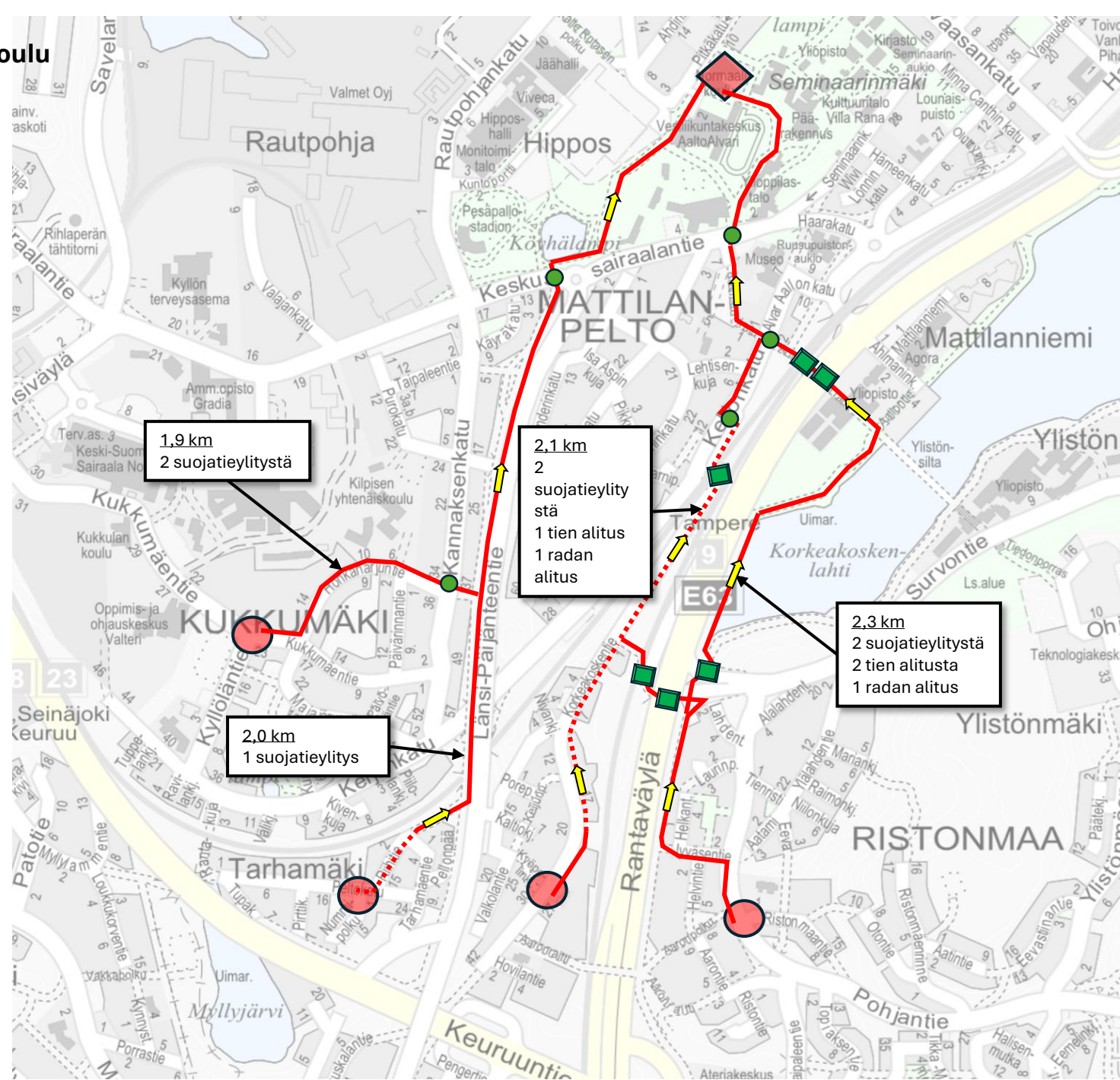

- Kilpisen ja Normaalikoulun välinen etäisyys on n. 1,5 km.
- Normaalikoulun oppilaaksioton laajentaminen Kilpisen nykyiselle alakoulualueelle kasvattaisi osalla oppilaista koulumatkan yli 2 kilometriin, mutta matka jäisi kuitenkin alle 3 kilometrin.
- Läntiseltä Ristonmaalta etäisyys Normaalikouluun on samaa luokkaa kuin Tikan kouluun, tarkasta mittauspaiasta riippuen.

Tarhamäen/Korkeakoskentien/Ristonmaan suunta - Normaalikoulu

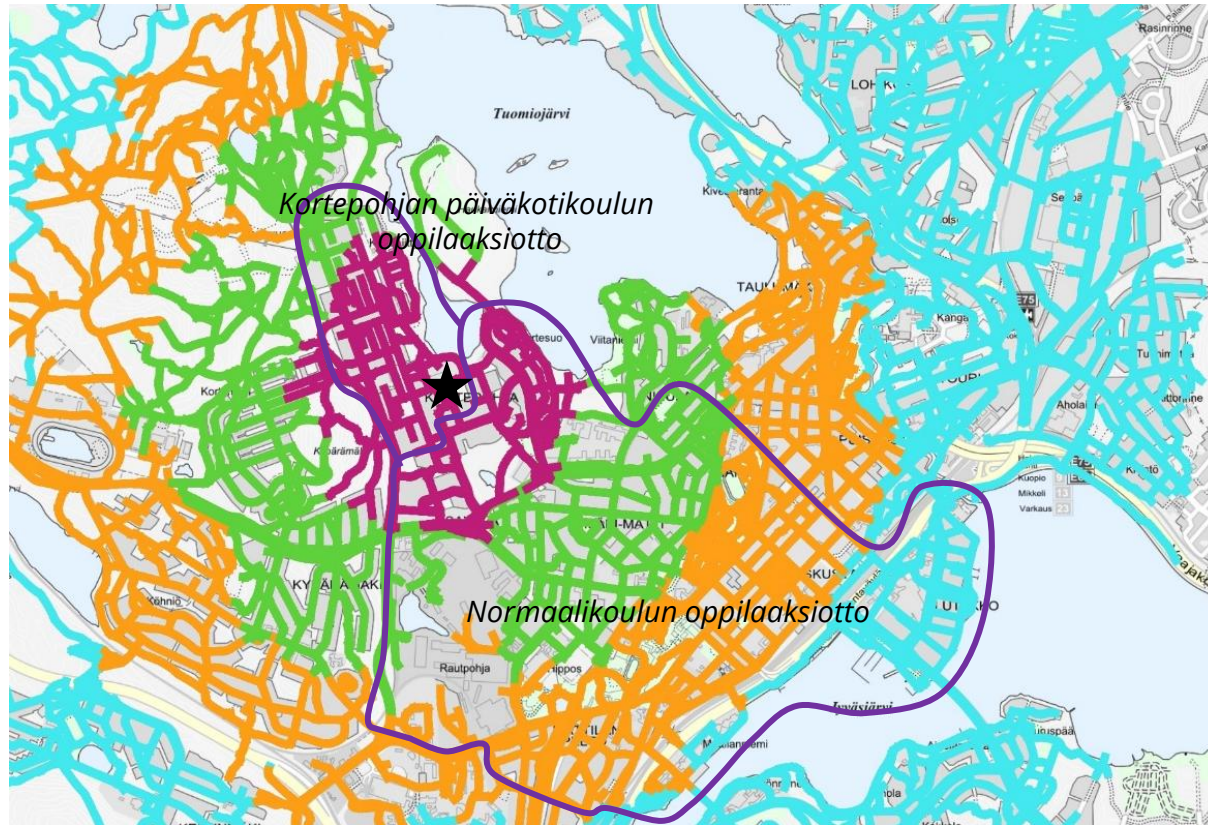
- Reitin alkupiste
- Reitin loppupiste
- Jalkakäytävä/pyörätie
- Kulku ajoradan varressa
- Kulkusuunta
- Suojatien ylityskohta
- Alikulkukäytävä tai silta

- Koulumatkat Tarhamäen suunnasta suuntautuvat Länsi-Päijänteentien varteen ja siitä edelleen Keskussairaalan tien ylityksellä kohti Normaalikoulua.
- Korkeakoskentien ympäristöstä suurin ja nopein reitti kulkee Korkeakoskentien ja Keljonkadun kautta.
- Koulumatkat Ristonmaan länsiosasta Normaalikoululle on esitetty kahta lyhintä ja siten todennäköisintä eri reittiä pitkin:
 - Korkeakoskentien kautta
 - Rantaraitin kautta
- Kaikki esitetyt reitit ovat valaistuja ja talvikunnossapidettyjä.
- Reiteillä ei sijaitse pituutensa, valaistuksen tai huonojen näkemien johdosta heikoiksi luokiteltuja suojatieylityksiä. Esim. suojateita, jonka ylittää kaksi tai useampia samaan suuntaan vieviä ajokaistoja ilman turvakoroketta tai liikennevaloja ja suojatien pituus ylittää seitsemän metriä.

Kortepohjan/Normaalikoulun välinen oppilaaksiotto: nykytilanne (vuosien 2025 ja 2026 oppilaaksiotto)

Etäisyys Kortepohjan koulusta ★

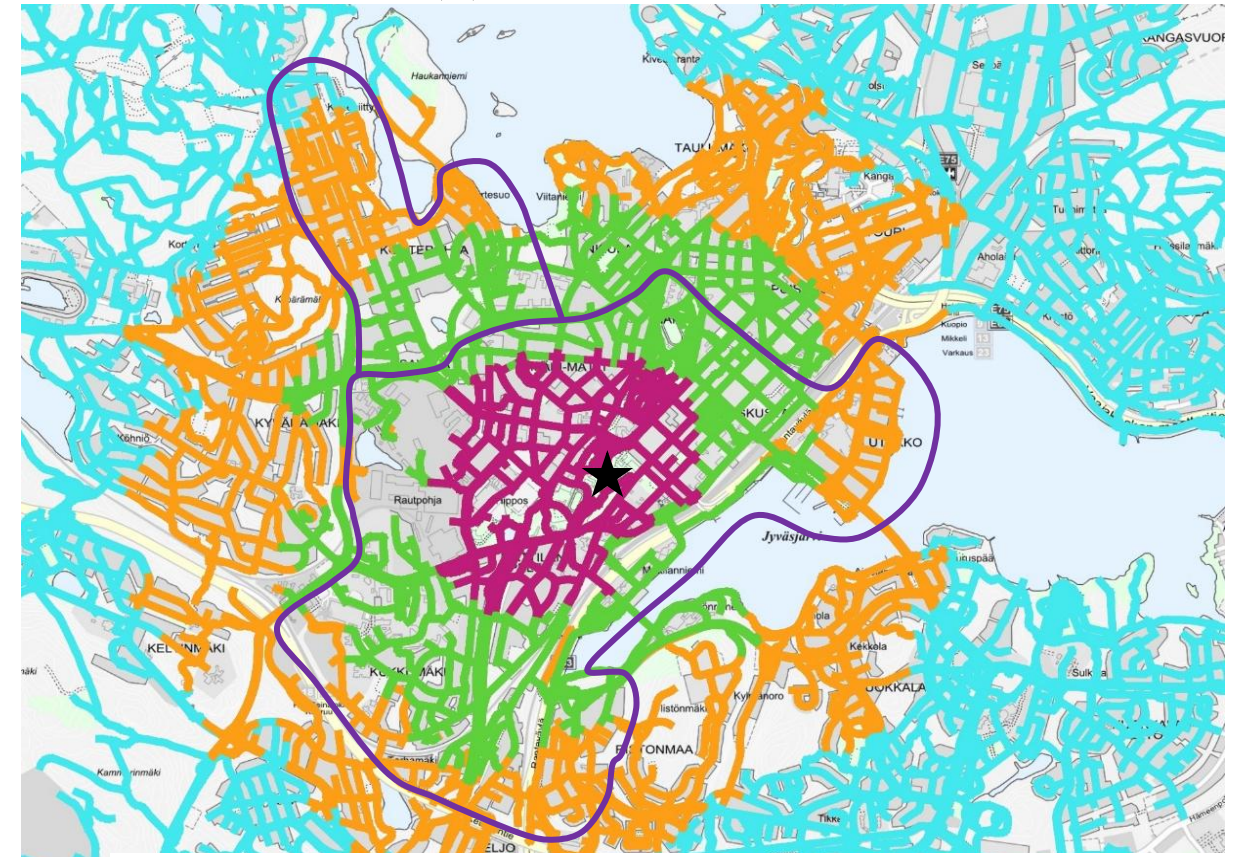
- Huomattava osa Kortepohjan koulun oppilaista asuu alle 1 km etäisyydellä koulusta.
- Vuosien 2025 ja 2026 oppilaaksiottoissa Normaalikoulun oppilaaksiottoa on nykyisen sopimuksen mukaisen oppilasmäärän (60 opp.) muodostamiseksi jouduttu ulottamaan aiempaa laajemmalle alueelle mm. hyvin lähelle Kortepohjan päiväkotikoulua, josta etäisyydet Kortepohjan päiväkotikouluun ovat lyhyemmät kuin Normaalikouluun. Tilanteeseen on osaltaan vaikuttanut Kortepohjan päiväkotikoulun tilaantaus.

Etäisyydet koululta

- alle 1 km
- 1-2 km
- 2-3 km
- 3-5 km

Kortepohjan/Normaalikoulun välinen oppilaaksiotto: englanninkielisen opetuksen siirtäminen Normaalikouluun

Etäisyys Normaalikoulusta ★

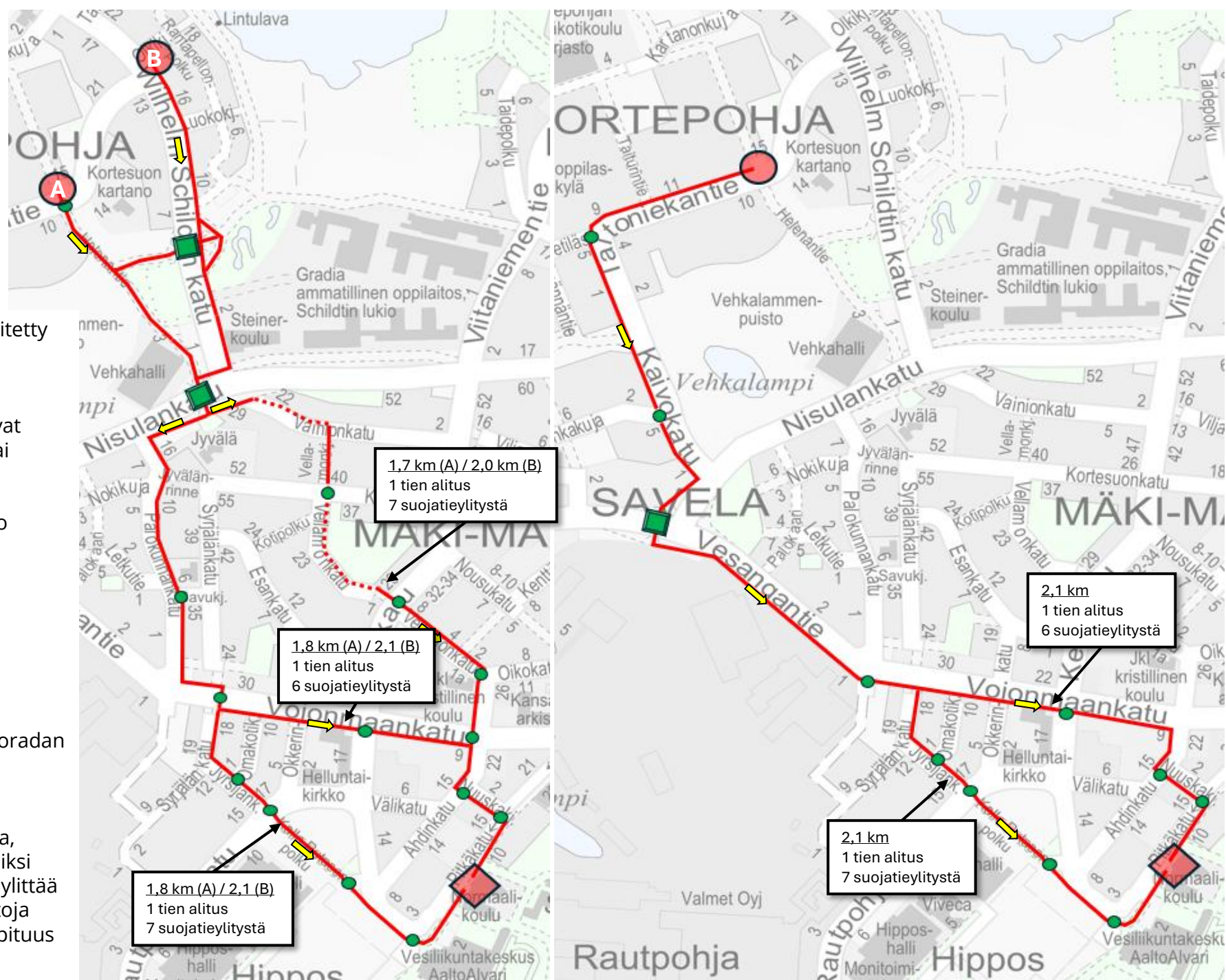

- Englanninkielisen opetuksen siirtäminen pois Kortepohjan koulusta Normaalikouluun vapauttaisi tilaa Kortepohjasta, jonka myötä Kortepohjassa asuvat lapset mahtuisivat alueensa lähikouluun ja heidän koulumatkansa pysyisivät suhteellisen lyhyinä.
- Kortepohjan ja Normaalikoulun välinen etäisyys on 2,1 km. Kortepohjassa asuvien englanninkielisessä opetuksessa olevien oppilaiden koulumatka pidentyisi maksimissaan tämän verran Normaalikouluun kuljettaessa. Toisaalta koko keskustan ja kaupungin mittakaavassa englanninkielinen opetus sijoittuisi etäisyyksien ja joukkoliikenteellisen saavutettavuuden kannalta keskeisemmälle paikalle.

Kortepohjan suunta - Normaalikoulu

- Reitin alkupiste
- Reitin loppupiste
- Jalkakäytävä/pyörätie
- Kulku ajoradan varressa
- Kulkusuunta
- Suojatien ylityskohta
- Alikulkukäytävä tai silta

- Kortepohjan suunnasta lähtevät koulumatkat on esitetty pohjoisosasta Taitoniekantien ja Wilhelm Schildtin kadulta.
- Nisulankadun kohdalla vaihtoehtoiset reitit erkanevat kulkemaan joko Vesangantien, Palokunnankadun tai Vainionkadun kautta.
- Vesangantien kautta kulkeva reitti mahdollistaa joko Voimaankadun kautta tai Hippoksen alueen pohjoiskautta kulkemisen.
- Nisulankadun alittava reittivaihtoehto kulkee Palokunnankatua pitkin Voionmaankadulle, josta vaihtoehtoina em. reittivaihtoehdot.
- Vainionkadun kautta reitti kulkee Mäki-Matin asuntokatuja pitkin, joilla kulku tapahtuu osittain ajoradan vartta pitkin.
- Kaikki esitetyt reitit ovat valaistuja ja talvikunnossapidettyjä. Reiteillä ei sijaitse pituutensa, valaistuksen tai huonojen näkemien johdosta heikoiksi luokiteltuja suojatieylityksiä. Esim. suojateitä, jonka ylittää kaksi tai useampia samaan suuntaan vieviä ajokaistoja ilman turvakoroketta tai liikennevaloja ja suojatien pituus ylittää seitsemän metriä.

Bussimatkat Normaalikouluun Laajavuoren, Kortesuon/Kortepohjan ja Ristonmaan suunnilta

Laajavuori-Normaalikoulu

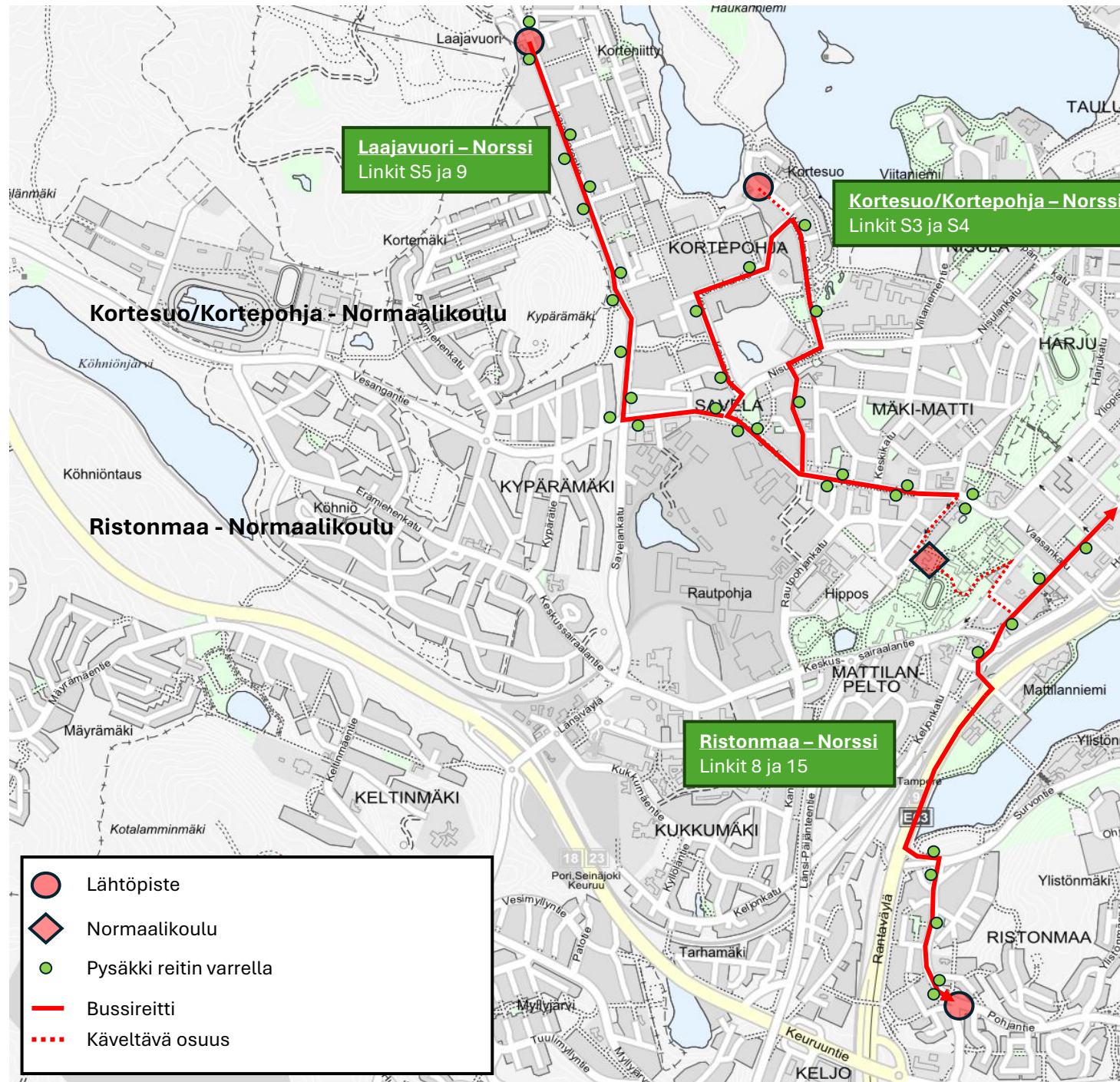
- Laajavuoresta Normaalikoulun suuntaan ja takaisin liikennöivät Linkit S5 ja 9.
- Vuoroväli aamun huipputunteina Normaalikoulun suuntaan on 6-7 vuoroa tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Laajavuoren suuntaan on 6 vuoroa tunnissa

Kortesuo/Kortepohja - Normaalikoulu

- Kortesuolta/Kortepohjasta Normaalikoulun suuntaan ja takaisin liikennöivät Linkit S3 ja S4.
- Vuoroväli aamun huipputunteina Normaalikoulun suuntaan on 7-9 vuoroa tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Kortesuon/Kortepohjan suuntaan on 4 vuoroa tunnissa

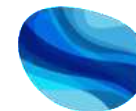
Ristonmaa - Normaalikoulu

- Ristonmaalta Normaalikoulun suuntaan ja takaisin liikennöivät Linkit 8 ja 15.
- Vuoroväli aamun huipputunteina Normaalikoulun suuntaan on 3 vuoroa tunnissa
- Vuoroväli iltapäivän huipputunteina Laajavuoren suuntaan on 3 vuoroa tunnissa
- Laajavuoren, Kortesuon ja Kortepohjan suunnasta Normaalikoulua lähimpänä on Pitkäkatu 1 ja 2 -pysäkipari (saapuminen ja lähteminen). Koulun ja pysäkiparin välimatka on noin 350 metriä.
- Kortesuon ja osittain Kortepohjan alueelta kävely ja pyöräily voi olla bussia nopeampi vaihtoehto, vaikka bussien vuoroväli on tiheä.
- Ristonmaan suunnasta Normaalikoulua lähimpänä sijaitsevat Vapaudenkadun pysäkit (Lounaispuisto 1 ja Kirjasto 6)
 - Lounaispuisto 1-pysäkiltä matkaa koululle yliopistoalueen läpi on noin 700 metriä
 - Kirjasto 6-pysäkiltä kävelyä katuverkkoa pitkin kertyy puolestaan noin 900 metriä
- Normaalikoulusta takaisin Ristonmaan suuntaan palvelee parhaiten Museo 2-pysäkki, johon yliopistoalueen lävitse kertyy matkaa noin 750 metriä

YHTEENVETO KOULUMATKOISTA

- Tarkastelussa ei tunnistettu arvioituilla pääreiteillä sellaista yleistä turvallisuustekijää, jonka perusteella reitti olisi tässä tarkastelussa arvioitu toteuttamiskelvottomaksi. Tarkastelu koskee valittuja pääreittejä eikä korvaa yksittäisen oppilaan koulumatkan ja kuljetustarpeen tapauskohtaista arviointia. Esitetyt muutokset pidentäisivät koulumatkoja pääsääntöisesti 5. luokalta alkaen.
 - **Keltinmäen koulun muuttaminen 1.–4. luokkien kouluksi ja Kypärämäen koulun muuttaminen 1.–4. luokkien päiväkotikouluksi sekä siirtyminen Kilpisen kouluun 5. luokalta alkaen** pidentäisivät useimpien oppilaiden koulumatkoja 5. luokasta eteenpäin. Merkittäväällä osalla oppilaista matkat säilyisivät kuitenkin alle kolmen kilometrin pituisina, mikä mahdollistaa edelleen koulumatkojen kulkemisen kävellen ja pyöriäillen.
 - Joillain oppilailla 5 km koulukuljetusraja ylittyisi 5. luokalta nykytilanteeseen nähden. Sekä Keltinmäen että Kypärämäen suunnat ovat hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellisesti. Ruokkeen joukkoliikenteellinen saavuttavuus on heikompi (1 vuoro tunnissa aamu- ja iltapäivän huipputunteina)
 - Pienempien, 1.–4. luokkien oppilaiden näkökulmasta koulut pysyisivät läntisellä alueella hyvin saavutettavissa.
- **Kilpisen koulun muuttaminen 5.-9. luokkien kouluksi ja oppilaiden ohjaaminen Kilpisen alakoulun nykyiseltä alueelta Keltinmäkeen tai Normaalikouluun** pidentäisi oppilaiden koulumatkoja 1. vuosiluokalta alkaen. Osalla oppilaista koulumatka pitenisi yli kahteen kilometriin, mutta jäisi edelleen alle kolmen kilometrin pituiseksi. Tämä lisäisi koulumatkoihin kuluvaan aikaa.
- **Englanninkielisen opetuksen siirtäminen Kortepohjan päiväkotikoulusta Normaalikouluun** vapauttaisi tilaa Kortepohjan päiväkotikouluun. Tämä mahdollistaisi sen, että Kortepohjassa asuvat lapset mahtuisivat alueensa lähikouluun ja heidän koulumatkansa pysyisivät suhteellisen lyhyinä verrattuna nykytilanteeseen.
 - Kortepohjassa asuvien englanninkielisessä opetuksessa olevien oppilaiden koulumatka pidentyisi nykytilanteeseen nähden, mutta toisaalta koko keskustan ja kaupungin mittakaavassa englanninkielinen opetus sijoittuisi etäisyyksien ja joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta keskeisemmin.
- Selvitykseen liittyvissä kuulemisissa koulumatkojen vaikutukset liitettiin turvallisuuden lisäksi koulumatkan pituuteen, vuodenaikoihin, joukkoliikenteen toimivuuteen, lasten itsenäiseen ja aktiiviseen liikkumiseen, saattoliikenteeseen sekä koulupäivän ja matkojen muodostamaan kokonaiskuormitukseen. Toteutusta suunniteltaessa näitä vaikutuksia tulee tarkastella erityisesti niiden oppilasryhmien osalta, joiden koulumatka pitenee olennaisesti.

6 HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET

6.1 Henkilöstön kuulemisista nousseita ajatuksia

Kortepohjan, Kilpisen, Kypärämäen, Keltinmäen, Viitaniemen ja Normaalikoulun henkilöstölle toteutetun sähköisen kyselyn (3.-17.9.2025) sekä Puistokoulun henkilöstölle toteutetun sähköisen kyselyn (9.11.-3.12.2025) vastauksissa nousi esiin muun muassa seuraavia vaikutuksia henkilöstön kuvaamina:

Positiiviset	Negatiiviset	Muut huomiot
• Mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen ja kouluttautumiseen • Ajankohtaisten opetusmenetelmien oppiminen • Joissakin yksiköissä lisätiloja ja parempia resursseja • Mahdollinen rekrytoinnin helpottuminen (pätevyysvaatimukset)	• Työyhteisöjen pirstaloituminen ja tiimien hajoaminen • Epävarmuus omasta sijoittumisesta ja viran jatkuvuudesta • Psykkinen kuormitus, stressi, uupumus • Luottamuksen heikkeneminen työnantajaan	• Kokemus yhdenvertaisuuden puutteesta • Huoli kollegoiden asemasta (esim. virattomat) • Erityisen tuen ja muiden järjestelyjen epävarmuus • Yhteisöllisyyden ja koulun identiteetin heikkeneminen

Vastauksia saatiin yhteensä 73. Vastaukset tulivat pääosin kaupungin henkilöstöltä, sillä vastaajista vain neljä ilmoitti taustatiedoissa työskentelevänsä Normaalikoulussa. Keskeinen huomio on, että henkilöstö kokee muutokset henkilöstön näkökulmasta pääosin kuormittavina ja negatiivisina. Vastauksissa korostuivat kuormitusta, epävarmuutta ja työyhteisöjen muutoksia koskevat huolet. Myös myönteisiä mahdollisuuksia tuotiin esiin erityisesti ammatilliseen kehittymiseen ja joidenkin yksiköiden resursseihin liittyen.

Henkilöstö esittää myös toivetta muutosprosessin onnistuneesta hallinnasta ja tiedottamisesta.

6.2 Henkilöstövaikutusten arviointi

Henkilöstövaikutusten arviointia on tehty perusopetuksen opettajien osalta vuoden 2026 virkasuunnittelun yhteydessä. Henkilöstövaikutusten arvioinnissa on pyritty huomioimaan vaikutukset kaupunkitasoiseen virkasuunnitteluun.

Henkilöstövaikutusten arvioinnissa on huomioitu työryhmän selvitystyön lisäksi oppilasennusteita, opetusresurssitietoja sekä osallistettu tarvittavin osin koulujen rehtoreita.

Muutosten arvioinnissa on huomioitu perusopetusryhmien muodostaminen nykyisten periaatteiden mukaisesti. Huomioitavaa siis on, että mikäli oppilasmäärään ja tai opetusresurssiin tulisi merkittäviä muutoksia, voivat myös vaikutukset koulujen virkarakenteeseen muuttua. Muutokset vaikuttaisivat kaupunkitasoisesti ja täten koko virkasuunnitteluun, ei pelkästään tarkastelussa olevien koulujen tilanteeseen.

Alustava tarkempi arviointi on tehty Kilpisen yhtenäiskoulun sekä Kypärämäen ja Keltinmäen koulujen osalta. Edellä mainittujen koulujen osalta arvioitiin alustavasti vuosiluokka- sekä erikoisluokkamutoksista (musiikkiluokat, laajempi kielirikasteinen englanninkielinen opetus) aiheutuvia vaikutuksia.

Puistokadun päiväkotikoulun siirtymistä Normaalikoulun alaisuuteen ja opetusharjoittelun järjestämiseen liittyviä muutoksia ei ole vielä tarkemmin arvioitu. Molemmat vaihtoehdot edellyttäisivät tarkempaa määrittelyä, jotta henkilöstövaikutuksia voisi arvioida.

Henkilöstövaikutusten arvioinnin osalta on huomioitava, että tarkempi arviointi on mahdollista vasta varsinaisen päätöksenteon jälkeen. Lisäksi on huomioitava, että vaikutusten arviointi on tehty vain perusopetuksen opettajien osalta, eikä arviointia ole toteutettu muiden kouluissa työskentelevien ammattiryhmien osalta.

6.3 Henkilöstövaikutusten arviointi kaupunkitasoisen virkasuunnittelun näkökulmasta

Virkasuunnittelussa tulisi pystyä osoittamaan opetustyötä kaikille vakituisille opettajille. Perusopetuksen opettajien virat ja tehtävät ovat kaupunkitasoisia, mikä mahdollistaa virantoimituspaikan muutokset opetustarpeen muuttuessa. Oppilasmäärän vähenemisen myötä opettajia on jo aiempina vuosina siirretty koululta toiselle, ja kehitys jatkuu tulevinä vuosina.

Alustavana arviona on, että vuoden 2027 virkasuunnittelussa työnantajan tulee pystyä osoittamaan opetustyötä joltain toiselta koululta kahdelle luokanopetuksessa työskentelevälle opettajalle ja vuoden 2028 virkasuunnittelussa viidelle opettajalle. Aineenopetuksen osalta vastaavaa arviointia ei ole tehty. Huomioitavaa myös on, että vuoden 2026 virkasuunnittelun yhteydessä työnantajan toimesta toteutettavia virantoimituspaikan muutoksia on pitänyt toteuttaa 12 opettajan kohdalla. Vuoden 2026 toimenpiteiden määrä on kuitenkin tosiasiallisesti suurempi, sillä toimenpiteitä on toteutettu myös sisäiseen työkiertoon perustuen vaikkakin taustalla on ollut opetusmäärän vähentyminen.

Tarkasteltaessa viime vuosien virkasuunnittelua ja tilannetta, että jollain koululla ei ole ollut osoittaa opetustyötä kaikille vakituisille opettajille, on opetustyötä ollut vielä mahdollista osoittaa toiselta koululta. Mikäli Norssi-selvitykseen liittyvien toimenpiteiden myötä sijoitettavien opettajien määrä kasvaa, kaikille vakituisille opettajille ei välttämättä ole osoittaa oman viran tai tehtävän mukaista opetustyötä.

Voisimme siis olla tilanteessa, jossa työnantajalla olisi tarve aloittaa yhteistoimintamenettelyt. Työnantaja voisi joutua harkitsemaan esimerkiksi irtisanomisperusteisia ehtomuutoksia, eli esimerkiksi siirtämään virassa olevia tuntiopettajan tai päätoimisen tuntiopettajan tehtävään. Tai harkitsemaan muita vastaavia toimenpiteitä opettajien ja mahdollisesti myös koulujen muiden henkilöstöryhmien osalta.

6.4 Arviointi: Muutokset vuosiluokkarakenteeseen

Muutokset Läntisen Jyväskylän kouluverkkoon:

- Kilpisen koulusta 5-9 lk koulu
- Keltinmäen koulusta 1-4 lk koulu
- Kypärämäestä 1-4 lk päiväkotikoulu ja vuokrapäiväkodista luopuminen
- Kilpisen alakoulun nykyisen alueen oppilaat Normaalikouluun (1 perusopetusryhmä)

→ Normaalikouluun muodostuu yht. 3 perusopetusryhmää

Lisäksi 1 perusopetusryhmä

VAIHTOEHTO 1

**Laajamittainen
kielirikasteinen
englanninkielinen opetus
Kortepohjasta
Normaalikouluun**

Musiikkiluokat aloittavat
Kilpisessä 5. luokalta

VAIHTOEHTO 2

**Musiikkiluokkien
sijoittuminen
Normaalikouluun**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta → Kilpiselle

Kilpisen yhtenäiskoulun muuttumista vuosiluokkien 5-9 yhtenäiskouluksi, Keltinmäen ja Kypärämäen koulujen muuttumista vuosiluokkien 1-4 kouluksi on arvioitu syksyn 2025 virkarakenteen pohjalta. Arvioinnissa on kokonaisvaikutus, eli ei suoraan lukuvuosikohtainen vähennys. Lisäksi mahdolliset vaikutukset aineenopetukseen riippuvat opetushenkilöstön aineenopetuksen kelpoisuuksista sekä millä tavalla eri aineiden opettamista saadaan yhdisteltyä. Erityisopetuksen kokonaisuus puolestaan pitää sisällään sekä laaja-alaisen että luokkamutoisen erityisopetuksen.

- Kilpisen yhtenäiskoulun osalta kokonaisvaikutus koulun opettajien virkarakenteeseen tarkoittaisi mahdollisesti yhteensä 5,5 htv:n vähennystä aineenopetukseen. Muutos vaikuttaisi mahdollisesti myös erityisopetukseen -2 htv.
- Keltinmäen koulun kohdalla vähennys olisi mahdollisesti yhteensä 7 htv siten, että luokanopetuksessa -5 htv, aineenopetuksessa -1 htv ja erityisopetuksessa -1 htv
- Kypärämäen koululla vähennys olisi mahdollisesti yhteensä 3,5 htv siten, että luokanopetuksessa -1 htv, aineenopetuksessa -1 htv ja erityisopetuksessa -1,5 htv.

6.5 Arviointi: Laajamittainen kielirikasteinen englanninkielinen opetus Normaalikouluun

Muutokset Läntisen Jyväskylän kouluverkkoon:

- Kilpisen koulusta 5-9 lk koulu
- Keltinmäen koulusta 1-4 lk koulu
- Kypärämäestä 1-4 lk päiväkotikoulu ja vuokrapäiväkodista luopuminen
- Kilpisen alakoulun nykyisen alueen oppilaat Normaalikouluun (1 perusopetusryhmä)

→ Normaalikouluun muodostuu yht. 3 perusopetusryhmää

Lisäksi 1 perusopetusryhmä

VAIHTOEHTO 1

**Laajamittainen
kielirikasteinen
englanninkielinen opetus
Kortepohjasta
Normaalikouluun**

Musiikkiluokat aloittavat
Kilpisessä 5. luokalta

VAIHTOEHTO 2

**Musiikkiluokkien
sijoittuminen
Normaalikouluun**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta → Kilpiselle

Laajempaa kielirikasteista englanninkielistä opetusta järjestetään tällä hetkellä kaupungin alakouluista Kortepohjan päiväkotikoululla. Jokaisella vuosiluokalla on tällä hetkellä oma opetusryhmä, ns. E-luokka.

Mikäli englanninkielinen opetus päätettäisiin siirtää kokonaan Normaalikoulun järjestettäväksi, mahdolliset henkilöstövaikutukset toteutuisivat riippuen siitä, siirtyisikö koko opetus samanaikaisesti vai tapahtuisiko siirtyminen vuosiluokka kerrallaan. Mikäli siirto toteutettaisiin, tulisi Jyväskylän kaupungin työnantajana pyrkiä ensisijaisesti osoittamaan vakituisille opettajille opetustyötä jostakin toisesta perusopetuksen koulusta.

- Mikäli koko opetus siirrettäisiin samanaikaisesti, ei voida varmuudella todeta, että opetustyötä voitaisiin osoittaa kaikille opettajille toisesta perusopetuksen koulusta. Huomioiden, että oppilasmäärien vähentyminen vaikuttaa kaupunkitasoisesti virkasuunnitteluun ja opettajien tehtävien vähenemiseen.
- Mikäli siirtyminen tapahtuisi hallitummin eli yksi vuosiluokka tai kaksi vuosiluokkaa kerrallaan, olisi mahdollisuudet osoittaa opetustyötä toiselta koululta mahdollisesti paremmat. Tätäkään ei kuitenkaan voida varmuudella todeta kaupunkitasoinen virkasuunnittelu huomioiden.

6.6 Arviointi: Musiikkiluokkien sijoittuminen Normaalikouluun

Muutokset Läntisen Jyväskylän kouluverkkoon:

- Kilpisen koulusta 5-9 lk koulu
- Keltinmäen koulusta 1-4 lk koulu
- Kypärämäestä 1-4 lk päiväkotikoulu ja vuokrapäiväkodista luopuminen
- Kilpisen alakoulun nykyisen alueen oppilaat Normaalikouluun (1 perusopetusryhmä)

→ Normaalikouluun muodostuu yht. 3 perusopetusryhmää

Lisäksi 1 perusopetusryhmä

VAIHTOEHTO 1

**Laajamittainen
kielirikasteinen
englanninkielinen opetus
Kortepohjasta
Normaalikouluun**

Musiikkiluokat aloittavat
Kilpisessä 5. luokalta

VAIHTOEHTO 2

**Musiikkiluokkien
sijoittuminen
Normaalikouluun**

Vaatii lisäksi englanninkielisen
opetuksen siirtämisen pois
Kortepohjasta → Kilpiselle

Musiikkiluokat sijoittuvat tällä hetkellä Kypärämäen koululle siten, että vuosiluokilla 4-6 on kullakin oma musiikkiluokka.

Mikäli musiikkiluokat sijoittuisivat jatkossa Norssiin, vaikutus Kypärämäen koululla olisi mahdollisesti enintään 3 htv:n verran, joko kerralla tai lukuvuosittain riippuen siitä miten muutos toteutettaisiin. Mikäli musiikkiluokat sijoittuisivat jatkossa Normaalikouluun, tulisi Jyväskylän kaupungin työnantajana pyrkiä ensisijaisesti osoittamaan vakituisille opettajille opetustyötä jostakin toisesta perusopetuksen koulusta.

- Mikäli koko opetus siirrettäisiin samanaikaisesti, ei voida varmuudella todeta, että opetustyötä voitaisiin osoittaa kaikille opettajille toisesta perusopetuksen koulusta. Huomioiden, että oppilasmäärien vähentyminen vaikuttaa kaupunkitasoisesti virkasuunnitteluun ja opettajien tehtävien vähenemiseen.
- Mikäli siirtyminen tapahtuisi hallitummin eli yksi vuosiluokka tai kaksi vuosiluokkaa kerrallaan, olisi mahdollisuudet osoittaa opetustyötä toiselta koululta mahdollisesti paremmat. Tätäkään ei kuitenkaan voida varmuudella todeta kaupunkitasoinen virkasuunnittelu huomioiden.

6.7 Arviointi: Puistokadun päiväkotikoulu Normaalikoulun käyttöön

Mikäli Puistokadun päiväkotikoululla järjestettävä opetus siirtyisi Normaalikoulun alaisuuteen, on alustavasti arvioitu, että kyseessä ei mahdollisesti olisi ns. liikkeen luovutus. Mikäli tilanne olisi näin, nykyinen Puistokadun päiväkotikoulun opetushenkilöstö olisi edelleen Jyväskylän kaupungin palveluksessa. Tällöin tulisi kaupungin työnantajana pyrkiä ensisijaisesti osoittamaan vakituisille opettajille opetustyötä jostakin toisesta perusopetuksen koulusta. Tämä tarkoittaisi arvioilta 14 htv:ta.

Puistokadun päiväkotikoululla työskentelevien opettajien määrä sekä kaupungin virkasuunnittelun kautta tapahtuvat kaupunkitasoiset muutokset huomioiden ei voida varmuudella taata, että kaikille perusopetuksen opettajille voitaisiin tässä tilanteessa osoittaa opetustyötä toiselta koululta.

Tarkempaa arviointia tilanteesta ja tarkempaa tulkintaa siitä, olisiko kyseessä liikkeen luovutus ei ole tehty ja jos tämä vaihtoehto toteutuisi, tulisi tilanne ja vaikutukset arvioida tarkemmin erillisesti.

6.8 Arviointi: Opetusharjoittelu

Vaikutuksista henkilöstöön ei ole tehty tarkempaa arviointia. Tilanteeseen vaikuttaa mm. se, mihin kouluun tai kouluihin opetusharjoittelua keskitettäisiin.

Mikäli koulut olisivat tiedossa, tulisi lisäksi huomioida, onko koululla tarvittavaa määrää opettajia, joilla on sekä osaaminen että riittävä täydennyskoulutus opetusharjoittelun toteuttamiseksi.

7 TALOUSVAIKUTUKSET

7.1 Normaalikoulun oppilasmäärän kasvattamisen vaikutukset talouteen

- Oppilaan kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa 6–15-vuotiaasta perusopetuksen oppilaasta **kotikuntakorvaus** sille opetuksen järjestäjälle, jonka opetukseen oppilas on osallistunut. Normaalikoululle maksettava korvaus on 94 % kotikuntakorvauksesta, koska kyse on valtion harjoittelukoulusta.
 - Kotikuntakorvaus lasketaan oppilaskohtaisesti ja sen suuruus vaihtelee oppilaan iän mukaan siten, että 13-15-vuotiaista maksettava korvaus on 1,6 kertaa niin suuri kuin 7-12 -vuotiaista maksettava korvaus. Eri vaihtoehtoissa oppilasmäärän ja sitä kautta kotikuntakorvauksen muutosta nykytilanteeseen nähden on verrattu viimeisimpänä tilastointipäivänä (20.9.2025) Normaalikoulun ilmoittamaan oppilasmäärään.
- Jotta kaupunki pystyisi kattamaan Normaalikoululle maksetut kotikuntakorvaukset, pitäisi kaupungin **koulujen kustannustasoa pystyä pienentämään** vastaavan summan verran. Merkittävin säästö koulujen kustannustasoon voidaan saada säästöistä virkarakenteessa ja tilavuokrissa.
 - Eri vaihtoehtojen virkarakenteen muutoksissa on arvioitu sekä suorat säästöt oppilasmäärän muutoksista opetuksen järjestäjien välillä johtuen että mahdollisesta opetuksen järjestämisen tehokkuudesta.
 - Koulujen kustannustason pienentämiseen vaikuttaa lisäksi Jyväskylän kaupungin palveluverkkoratkaisu, jossa vaihtoehdosta riippuen voidaan saada lisäsäästöjä sekä tilavuokrissa että virkarakenteessa.
- Normaalikoulun oppilasmäärän kasvattamisen keskeiseksi reunaehdoksi on selvityksessä esitetty, että alueen oppilaskohtaisten tukitoimien piirissä olevia oppilaita osoitettaisiin Normaalikouluun.
 - Kesällä 2026 on päästy sopimukseen, jonka mukaan Jyväskylän kaupunki korvaa Normaalikoululle tuen lisäresursoinnista yhteensä kahden erityisopettajan henkilöstökulut, vaihtoehdosta riippumatta. Ratkaisun ei katsota merkittävästi vaikuttavan Jyväskylän kaupungin koulujen erityisopetuksen kustannustasoon tai virkarakenteeseen.

7.2 Talous ja henkilöstö lukuina

	Ve1	Ve2	Ve3	Ve4	Ve5
Oppilasmäärän lisäys Normaalikoululle: kustannus kaupungille	+1 080 000	+595 000	+1 080 000	0* - +425 000**	0* - +425 000**
Säästöt virkarakenteessa	-360 000 – -540 000 (6-9 htv)	0 – -60 000 (0-1 htv)	-720 000 – -840 000 (12-14 htv)	0*- -120 000** (0-2htv)	0*- -120 000** (0-2htv)
Tuen oppilaat	+130 000	+130 000	+130 000	+130 000	+130 000
Kuljetuskustannukset	+3 500 – +7 000	+3 500 – +7 000	-	-	
Tilat			-635 000 (Puistokadun koulun sisäinen vuokra)		
Yhteensä	+673 500 – +857 000	+668 500 – +732 000	-265 000 – -145 000	+130 000 – +435 000	+130 000 - +435 000
Palveluverkkoratkaisu: Kypärämäen päiväkodin vuokra	-260 000	-260 000	-260 000***	-260 000***	-260 000***
Palveluverkkoratkaisu: Säästöt virkarakenteessa				-60 000 – -180 000 (1-3 htv)***	-60 000 – -180 000 (1-3 htv)***
Yliopiston/Normaali- koulun kustannus	+100 000/ vuosi. Lisäksi kertaluonteisesti saamatta jää 1,5 v kkk / oppilas yhteensä +1 800 000 kuuden ensimmäisen vuoden aikana.	+0 / vuosi. Lisäksi kertaluonteisesti saamatta jää 1,5 v kkk / oppilas yhteensä +1 000 000 kolmen ensimmäisen vuoden aikana.	+300 000/ vuosi. Lisäksi kertaluonteisesti saamatta jää 1,5 v kkk / oppilas yhteensä +1 800 000 kuuden ensimmäisen vuoden aikana.	+200 000/ vuosi. **Lisäksi kertaluonteisesti saamatta jää 1,5 v kkk / oppilas yhteensä +600 000 kahden ensimmäisen vuoden aikana.	+200 000/ vuosi. **Lisäksi kertaluonteisesti saamatta jää 1,5 v kkk / oppilas yhteensä +600 000 kahden ensimmäisen vuoden aikana.

* Laajamittainen kielirikasteinen englanninkielinen opetus siirtyy Kilpiseen 5. luokalta lähtien

** Laajamittainen kielirikasteinen englanninkielinen opetus siirtyy Normaalikouluun 5. luokalta lähtien

*** Mikäli Kypärämäen ja Keltinmäen koulujen 5-6 luokat siirtyvät Kilpisen kouluun

7.3 Kuulemisissa ja valmistelussa esiin nousseita elinvoimanäkökulmia

Nostot perustuvat huoltajien, asukkaiden ja henkilöstön kuulemisiin sekä valmistelussa esiin nousseisiin näkökulmiin.

- Kouluverkon, lähikoulun ja opetustarjonnan muutokset voivat vaikuttaa joidenkin **asuinalueiden vetovoimaan, perheiden asumisvalintoihin, muuttoliikkeeseen ja asukkaiden pysyvyyteen.**
- Yliopiston mahdollisuus kasvattaa opiskelijamääriä nähdään keskeisenä **kaupungin vetovoiman, imagon, osaamispääoman, työmarkkinoiden, talouden, väestörakenteen ja muuttoliikkeen** kannalta.
- Painotetun opetuksen jääminen kaupungin toiminnaksi tukee **opetuksen jatkuvuutta, laatua ja mahdollistaa kehittämisen kaupungin omana toimintana**, mutta **yliopiston alaisena etuja toiminnan kehittämiselle voi olla kansainvälisistä verkostoista tai musiikkikampuksen läheisyydestä.**
- **Segregaation mahdollinen lisääntyminen** on tiedostettava riski koulutuksen tasa-arvolle ja kaupungin imagolle, mutta **parhaimmillaan muutos voi monipuolistaa koulujen oppilaspohjaa ja vahvistaa sekä kaupunkiyhteisön että yliopiston elinvoimaa.**

8 VALMISTELUTYÖRYHMÄN VAIHTOEHTOTARKASTELU JA JATKOVALMISTELUN LÄHTÖKOHDAT

8.1 Pohdintojen lähtökohdat ja valmistelutyöryhmän kokoonpano

Tässä luvussa kuvataan valmistelutyöryhmän syksyllä 2025 – keväällä 2026 käymää keskustelua päätösvaihtoehtojen vahvuuksista, haasteista, mahdollisuuksista, riskeistä ja toteuttamisen edellytyksistä. Pohdinnat toimivat tuolloin työryhmän valmistelun ja vaihtoehtojen jatkotarkastelun työvälineenä.

Luvussa esitetyt pohdinnat kuvaavat kyseisen valmisteluvaiheen tilannetta. Niitä ei ole kaikilta osin päivitetty vastaamaan myöhemmin tarkentuneita tai valmisteluun lisättyjä vaihtoehtoja. Kyse ei ole erillisestä vaikutusten arvioinnista eikä lapsivaikutusten arvioinnin tietoperustasta, vaan valmistelutyöryhmän työskentelyn dokumentoinnista.

Valmistelutyöryhmään kuului Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän yliopiston Normaalikoulun edustajia. Työryhmän kokoonpano on esitetty oheisessa laatikossa.

Valmistelutyöryhmän kokoonpano syksyllä 2025:

Jyväskylän kaupungin edustajat:

- Sami Lahti, palvelujohtaja, sivistyspalveluiden toimiala (ryhmän pj)
- Juhani Lehtimäki, rehtori, sivistyspalveluiden toimiala
- Pia Bärlund, palvelupäällikkö, sivistyspalveluiden toimiala
- Anna Isopoussu, projektipäällikkö, kaupunkirakennepalveluiden toimiala
- Kaisa Jokinen, suunnittelupäällikkö, Tilapalvelu-liikelaitos

Normaalikoulun edustajat:

- Antero Hietamäki, johtava rehtori, Jyväskylän yliopisto
- Jaana Ailiniemi, rehtori, Jyväskylän yliopisto
- Jerker Polso, rehtori, Jyväskylän yliopisto

Vahvuudet/mahdollisuudet:

- Englanninkielisen opetuksen hyvä saavutettavuus eri puolilta kaupunkia, myös joukkoliikenteellä keskustasijainnin ansiosta
- Vahvistaa kaupungin ja yliopiston välistä yhteistyötä kaupunkistrategiaan kirjatun kansainvälisyystavoitteen toteuttamisessa
- Mahdollistaa henkilöstösäästöjä kaupungin kouluverkkoon yhdessä läntisen alueen kouluverkkoratkaisujen kanssa.
- Normaalikoulun oppilaspohjan monipuolistuminen ja koulujen välisen eriytymisen vähentyminen.
- Vastaa yliopiston tarpeeseen opetusharjoittelun vahvistumisesta ja monipuolistumisesta *

Heikkoudet/riskit:

- Laajamittaisen kielirikasteisen englanninkielisen opetuksen pitkäaikaisen perinteen katkeaminen kaupungin kouluissa
- Vaikutukset oppilaiden hakeutumiseen eri kouluihin voivat olla ennakoimattomia. Esim. englanninkieliseen opetukseen hakeutuminen voi muuttua.
- Tuen oppilaiden yhtenäisen opinpolun varmistaminen → edellyttää sopimusta Normaalikoulun kanssa. Muutoin riski koulujen välisen eriytymisen kasvamiseen.
 - HUOM! Sopimus Normaalikoulun kanssa laadittu 6/2026.

* Normaalikoulun näkökulma sinisellä

8.3

Vaihtoehto 2: Musiikkiluokkien sijoittuminen Normaalikouluun

Vaatii lisäksi englanninkielisen opetuksen siirtämisen pois Kortepohjasta (→ Kilpiselle)

Vahvuudet/mahdollisuudet:

- Musiikkikampuksen sijainnin läheisyys keskustassa
- Musiikkiluokkien hyvä saavutettavuus eri puolilta kaupunkia, myös joukkoliikenteellä.
→ Voi lisätä kiinnostusta musiikkiluokille hakeutumisessa
- Opetusharjoittelu voitaisiin järjestää Normaalikoulussa kokonaan suomen kielellä ilman yhtä suurta toiminnallista muutosta kuin vaihtoehdossa 1. *
- Musiikkiluokat voisivat alkaa jo kolmannelta luokalta Normaalikoulussa. *

Heikkoudet/riskit:

- Ei yliopiston ensisijaisen toiveen mukainen ratkaisu. *
- Musiikkiopetuksen pitkäaikaisen perinteen katkeaminen kaupungin kouluissa.
- Kilpisessä toimisi vuosiluokilla 1.-4. ainoastaan englanninkielisen opetuksen ryhmiä, vaikka koulu olisi muutoin 5.-9.-luokkien koulu.
- Vaikutukset oppilaiden hakeutumiseen eri kouluihin voivat olla ennakoimattomia. Ei voida taata että Normaalikoulun musiikkiluokille hakeutuu odotetusti oppilaita. Yliopiston toive perusopetusryhmien kasvattamisesta voisi toteutua vasta 4. luokalta.
- Ei pienennä virkarakennetta kaupungin kouluissa (musiikkiluokille siirtyvät oppilaat poistuvat olemassa olevista ryhmistä).
- Tuen oppilaiden yhtenäisen opinpolun varmistaminen → edellyttää sopimusta Normaalikoulun kanssa. Muutoin riski koulujen välisen eriytymisen kasvamiseen.
 - HUOM! Sopimus Normaalikoulun kanssa laadittu 6/2026.

* Normaalikoulun näkökulma sinisellä

Vaihtoehto 3: Puistokadun koulu Normaalikoulun käyttöön

Vaatii lisäksi englanninkielisen opetuksen siirtämisen pois Kortepohjasta viimeistään 5. luokalta alkaen Kilpiseen tai Normaalikouluun

Vahvuudet/mahdollisuudet:

- Voidaan taata Normaalikoulun toivoma oppilasmäärä, edellyttäen Normaalikoulun sitoutumista Puistokadun kiinteistön käyttöön.
- Kustannussäästö kaupungin näkökulmasta on vaihtoehtoista suurin (virkarakenne ja tilavuokrat)
- Lähikouluperiaatteen toteutuminen ja vahvistaminen. Oppilaat mahtuvat vaihtoehtoista parhaiten maantieteelliseen lähikouluunsa.
- Mahdollisuus musiikkiluokkien ja laajamittaisen kielirikasteisen englanninkielisen opetuksen perinteen säilyttämiseen kaupungin kouluissa.

* Normaalikoulun näkökulma sinisellä

Heikkoudet/riskit:

- Normaalikoulun näkökulmasta hajottaisi alakoulun kahteen toimipisteeseen, mikä ei ole harjoittelunohjausyhteisön kannalta paras tilanne. *
- Normaalikoulun tilakustannukset muodostuisivat liian korkeiksi suhteessa oppilasmäärään/kotikuntakorvaukseen. *
- Tuen oppilaiden yhtenäisen opinpolun varmistaminen → edellyttää sopimusta Normaalikoulun kanssa. Muutoin riski koulujen välisen eriytymisen kasvamiseen. Sopimus erityisen oleellinen tässä vaihtoehdossa, jossa keskustan alueella ei olisi jatkossa lainkaan kaupungin kouluja ja keskustassa asuvat tuen oppilaat jouduttaisiin ohjaamaan keskustan ulkopuolisiin kouluihin.
 - HUOM! Sopimus Normaalikoulun kanssa laadittu 6/2026.
- Kypärämäen koulun säilyminen 1.-6.-luokkien kouluna rajoittaisi mahdollisuuksia kehittää alueen varhaiskasvatuksen tilakapasiteettia. Mikäli Kypärämäkeä kehitettäisiin 1.-6.-luokkien päiväkotikouluna, edellyttäisi tämä erityisluokkien siirtämistä muihin kouluihin, joissa ei keskustan tai osin myöskään läntisen alueen kouluissa ole niille riittävästi tilaa.
- Kilpisen säilyminen 1.-9. luokkien yhtenäiskouluna ei mahdollista Kauramäen oppilaiden siirtymistä tarvittaessa 5. luokalta Kilpiseen, mikäli Keljonkankaan yhtenäiskoulussa tulee tila-ahtautta.
- Jos englanninkielinen opetus siirtyisi vasta 5. luokalta Normaalikouluun, se voisi hankaloittaa kansainvälisen koulun sijoittamista. Kansainvälinen koulu olisi luontevaa sijoittaa laajamittaista englanninkielistä opetusta tarjoavan koulun yhteyteen.
- Mikäli englanninkielinen opetus siirtyisi Kilpiseen jo 1. luokalta alkaen, eivät kaikki oppilaat enää välttämättä mahtuisi Kilpiseen. Tällöin tulisi tutkia mahdollisuus muuttaa esim. Kuohu-Vesangan suunnan oppilaiden yläkoulupolku Viitaniemeen.

8.5 Vaihtoehto 4:

Opetusharjoittelun järjestäminen Normaalikoulun lisäksi kaupungin kouluissa (hajautettu useampaan kouluun)

Vaatii lisäksi englanninkielisen opetuksen siirtämisen pois Kortepohjasta viimeistään 5. luokalta alkaen Kilpiseen tai Normaalikouluun

Vahvuudet/mahdollisuudet:

- Voidaan taata riittävä oppilasmäärä opetusharjoittelun tarpeisiin ilman oppilaiden siirtymistä Normaalikouluun.
- Kustannuksiltaan neutraali vaihtoehto kaupungin näkökulmasta.
- Lähikouluperiaatteen toteutuminen ja vahvistaminen. Oppilaat mahtuvat vaihtoehtoista parhaiten maantieteelliseen lähikouluunsa.
- Mahdollisuus musiikkiluokkien ja laajamittaisen kielirikasteisen englanninkielisen opetuksen perinteen säilyttämiseen kaupungin kouluissa.

Heikkoudet/riskit:

- Ei vastaa alkuperäisen selvityspyynnön tavoitetta kasvattaa Normaalikouluun osoitettavaa oppilasmäärää ja sarjaisuutta. *
- Laajamittaista kielirikasteista englanninkielistä opetusta ei ole opetusharjoittelun näkökulmasta tarkoituksenmukaista siirtää Normaalikouluun, mikäli Normaalikoulu on vain kolmisarjainen. Neljänneksi sarjaksi olisi mahdollista. Aloitus syksyllä 2027 tuottaisi aikapainetta yläkoulun kielirikasteisen opetuksen valmisteluun, mutta lienee tehtävissä. *
- Normaalikoulu toivoisi hieman enemmän lisäoppilaita opetusharjoittelun tarpeisiin mutta tämäkin olisi parannus nykytilanteeseen nähden. *
- Opetusharjoittelun tasalaatuisuus olisi varmistettava (kaupungin kouluissa ohjaavien opettajien koulutus ja tukeminen). *
- Opetusharjoittelun käytännön organisointi on työläämpää (halukkaiden ohjaajien löytäminen ja aikataulujen koordinointi - kaupungin koulujen opettajia ei voi velvoittaa ohjaamaan opetusharjoittelua). *
- Yliopistolle (OKL) muodostuu opetusharjoittelun ohjauksesta kustannuksia, joiden perusteella yliopisto/OKL/Normaalikoulu ei saa rahoitusta. *
- Opetusharjoittelijoille voi välimatkojen vuoksi syntyä vaikeuksia ehtiä opetusharjoittelusta yliopistolle opintoihin koulupäivän aikana. *
- Kypärämäen koulun säilyminen 1.-6.-luokkien kouluna rajoittaisi mahdollisuuksia kehittää alueen varhaiskasvatuksen tilakapasiteettia. Mikäli Kypärämäkeä kehitettäisiin 1.-6.-luokkien päiväkotikouluna, edellyttäisi tämä erityisluokkien siirtämistä muihin kouluihin, joissa ei keskustan tai osin myöskään läntisen alueen kouluissa ole niille riittävästi tilaa.
- Kilpisen säilyminen 1.-9. luokkien yhtenäiskouluna ei mahdollista Kauramäen oppilaiden siirtymistä tarvittaessa 5. luokalta Kilpiseen, mikäli Keljonkankaan yhtenäiskoulussa tulee tila-ahtautta.
- Jos englanninkielinen opetus siirtyisi vasta 5. luokalta Normaalikouluun, se voisi hankaloittaa kansainvälisen koulun sijoittamista. Kansainvälinen koulu olisi luontevaa sijoittaa laajamittaista englanninkielistä opetusta tarjoavan koulun yhteyteen.
- Mikäli englanninkielinen opetus siirtyisi Kilpiseen jo 1. luokalta alkaen, eivät kaikki oppilaat enää välttämättä mahtuisi Kilpiseen. Tällöin tulisi tutkia mahdollisuus muuttaa esim. Kuohu-Vesangan suunnan oppilaiden yläkoulupolku Viitaniemeen.

* Normaalikoulun näkökulma sinisellä

Vaihtoehto 5: Opetusharjoittelun järjestäminen Normaalikoulun lisäksi kaupungin koulussa (keskitetty 1-3 kouluun)

Vaatii lisäksi englanninkielisen opetuksen siirtämisen pois Kortepohjasta viimeistään 5. luokalta alkaen Kilpiseen tai Normaalikouluun.

Vahvuudet/mahdollisuudet:

- Voidaan taata riittävä oppilasmäärä opetusharjoittelun tarpeisiin ilman oppilaiden siirtymistä Normaalikouluun.
- Kustannuksiltaan neutraali vaihtoehto kaupungin näkökulmasta.
- Lähikouluperiaatteen toteutuminen ja vahvistaminen. Oppilaat mahtuvat vaihtoehtoista parhaiten maantieteelliseen lähikouluunsa.
- Mahdollisuus musiikkiluokkien ja laajamittaisen kielirikasteisen englanninkielisen opetuksen perinteen säilyttämiseen kaupungin kouluissa.

Heikkoudet/riskit:

- Ei vastaa alkuperäisen selvityspyynnön tavoitetta kasvattaa Normaalikouluun osoitettavaa oppilasmäärää ja sarjaisuutta. *
- Laajamittaista kielirikasteista englanninkielistä opetusta ei ole opetusharjoittelun näkökulmasta tarkoituksenmukaista siirtää Normaalikouluun, mikäli Normaalikoulu on vain kolmisarjainen. Neljänneksi sarjaksi olisi mahdollista. Aloitus syksyllä 2027 tuottaisi aikapainetta yläkoulun kielirikasteisen opetuksen valmisteluun, mutta lienee tehtävissä. *
- Normaalikoulu toivoisi hieman enemmän lisäoppilaita opetusharjoittelun tarpeisiin mutta tämäkin olisi parannus nykytilanteeseen nähden. *
- Opetusharjoittelun tasalaatuisuus olisi varmistettava (kaupungin kouluissa ohjaavien opettajien koulutus ja tukeminen). *
- Opetusharjoittelun käytännön organisointi on työläämpää (halukkaiden ohjaajien löytäminen ja aikataulujen koordinointi - kaupungin koulujen opettajia ei voi velvoittaa ohjaamaan opetusharjoittelua). *
- Yliopistolle (OKL) muodostuu opetusharjoittelun ohjauksesta kustannuksia, joiden perusteella yliopisto/OKL/Normaalikoulu ei saa rahoitusta. *
- Opetusharjoittelijoille voi välimatkojen vuoksi syntyä vaikeuksia ehtiä opetusharjoittelusta yliopistolle opintoihin koulupäivän aikana. *
- Kypärämäen koulun säilyminen 1.-6.-luokkien kouluna rajoittaisi mahdollisuuksia kehittää alueen varhaiskasvatuksen tilakapasiteettia. Mikäli Kypärämäkeä kehitettäisiin 1.-6.-luokkien päiväkotikouluna, edellyttäisi tämä erityisluokkien siirtämistä muihin kouluihin, joissa ei keskustan tai osin myöskään läntisen alueen kouluissa ole niille riittävästi tilaa.
- Kilpisen säilyminen 1.-9. luokkien yhtenäiskouluna ei mahdollista Kauramäen oppilaiden siirtymistä tarvittaessa 5. luokalta eteenpäin Kilpiseen, mikäli Keljonkankaan yhtenäiskoulussa tulee tila-ahtautta.
- Jos englanninkielinen opetus siirtyisi vasta 5. luokalta Normaalikouluun, se voisi hankaloittaa kansainvälisen koulun sijoittamista. Kansainvälinen koulu olisi luontevaa sijoittaa laajamittaista englanninkielistä opetusta tarjoavan koulun yhteyteen.
- Mikäli englanninkielinen opetus siirtyisi Kilpiseen jo 1. luokalta alkaen, eivät kaikki oppilaat enää välttämättä mahtuisi Kilpiseen. Tällöin tulisi tutkia mahdollisuus muuttaa esim. Kuohu-Vesangan suunnan oppilaiden yläkoulupolku Viitaniemeen.

* Normaalikoulun näkökulma sinisellä

9 KOOSTEET KUULEMISISTA

9.1 Kooste **OPPILAIDEN** näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja lasten ideat kouluverkkoselvityksessä

Viiden oppilaskunnan
hallituksen kuuleminen
3.-9.10.2025

POSITIIVISET LAPSIVAIKUTUKSET +	NEGATIIVISET LAPSIVAIKUTUKSET -
Osallisuus: Oppilaita kuultiin ja heidän mielipiteensä kirjattiin, mikä tukee lapsen oikeutta tulla kuulluksi itseään koskevista asioista (YK:n lapsen oikeuksien sopimus, artikla 12). Osa ei osannut sanoa, miltä muutos tuntuisi ennen kuin sen kokee, ja osa koki, ettei ole sanottavaa, kun asia ei koske itseä henkilökohtaisesti. Esim. <i>"Ei pysty itse sanomaan, kun ei käy sitä koulua."</i>, <i>"Ei vaikuta meihin."</i> Tilojen ja resurssien parempi käyttö: Luokkajakojen muutokset vapauttaisivat tiloja ja mahdollistaisivat liikuntasalin sekä musiikkiluokkien tehokkaamman käytön. Osa oppilaista näki myös mahdollisuuksia: jos kaikki musiikkiluokat olisivat samassa paikassa, ala- ja yläkoulun yhteistyö voisi helpottua ja tilojen käyttö tehostua. Tilojen ahtauteen liittyviä kommentteja tuli erityisesti Kortepohjasta ja Kilpisestä. Esim. <i>"Kannattaa siirtää Norssiin eli helpottaa ala- ja yläkoulun yhteistyötä"</i>, <i>"Vapautuisi tilaa, kun kaikki luokat ja liikuntasali täynnä."</i>, <i>"Koulussa on jo liikaa ihmisiä ja kaikki tilat täynnä, vaikka ei ole edes luokkatiloja."</i> Isompien oppilaiden tuki pienemmille: Koettiin, että yläkoululaiset voisivat auttaa pienempiä oppilaita. Esim. <i>"Kun on isompia, niin pienemmät saa enemmän apua."</i> Mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin ja ympäristöihin: Muutokset nähtiin myös mahdollisuutena oppia erilaisissa kouluympäristöissä ja tutustua uusiin ihmisiin. Esim. <i>"Ehkä hyvä, että oppisi tuntemaan Kilpisen koulua aiemmin."</i>	Turvallisuus ja hyvinvointi: Oppilaat kokivat, että koulumatkat voisivat pidentyä merkittävästi, jos koulu vaihtuu tai siirtyy kauemmas. Tämä aiheuttaa huolta erityisesti pienemmille oppilaille, jotka joutuisivat kulkemaan bussilla tai taksilla. Isompaan kouluun siirtyminen voisi oppilaiden mukaan myös pelottaa ja aiheuttaa epävarmuutta pienemmissä oppilaissa. Esim. <i>"Matka voi pidentä ja joutuu mennä bussilla, taksilla."</i>, <i>"On stressaavampaa, kun menee isompaan kouluun."</i>, <i>"Vitosluokkalaisia voi pelottaa yläkoululaiset"</i> Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus: Englanninkielisen opetuksen siirtämisen pois lähikoulusta koettiin voivan heikentää yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada opetusta omalla kielellä ja vaikeuttaa integroitumista. Toisaalta tunnistettiin, että englanninkielinen opetus saattoi viedä paikan koulusta joltain sellaiselta oppilaalta, joka asuu koulun vieressä. Esim. <i>"Kortepohjassa asuu paljon opiskelijoita ja maahanmuuttajia eli englanninkielisen opetuksen pitäisi olla lähikoulussa."</i>, <i>"Mun serkku asuu 200 m päässä Kortepohjasta ja se joutu Norssiin, niin se ei voi kävellä itse kouluun."</i> Musiikkiluokkien keskittämisen yhteen kouluun koettiin voivan kaventaa mahdollisuuksia osallistua. Yhteisöllisyys ja sosiaaliset suhteet: Koulujen ja luokkien siirrot voivat johtaa kaverisuhteiden katkeamiseen ja yhteisöllisyyden heikkenemiseen. Musiikkiluokkien siirron toiseen kouluun koettiin voivan heikentää ryhmähengen säilymistä sekä vaikeuttaa nykyisen koulun lähellä asuvien oppilaiden kulkemista musiikkiluokalle. Esim. <i>"Vaikuttaisi todella haitallisesti musiikkiluokan henkeen -- Jos harjoittelevat opettajat vaihtaisivat koulua, he saisivat monipuolisesti oppia erilaisista kouluista."</i>, <i>"Se vaikuttaa mun pikkusiskoon, joka haluaisi musaluokalle eli matka pidentyisi"</i>, Perinteiden ja tutun ympäristön menettäminen: Koulujen perinteet ja tutut opettajat voivat kadota muutosten myötä. Esim. <i>"Turhaa, koska 1 lk ei saisi esikuvia 6 lk kummeista. Koulu on iso ja jää turhaa tilaa, jos vain 4 lk saakka."</i>, <i>"Jos musiikkiluokat lähtisi, se vaikuttaisi myös musiikkiluokan henkeen."</i>, <i>"5lk alaspäin opettajat voisi menettää työnsä ja ei olisi hyviä kouluja mihin mennä."</i>

Koulukiusaamisen ehkäisy: Osa oppilaista näkee, että pienempien koulujen muodostaminen voisi vähentää koulukiusaamista, kun taas toiset pelkäävät, että siirtyminen isompiin yksiköihin lisää kiusaamisen riskiä. Esim. *"On hyviä ja huonoja. Huonot: 5-6lk joutuisi vaihtamaan koulua, pitkä matka. Hyvä puoli vähemmän koulukiusaamista [alakoulussa]."*

Siirtymät: Siirtymä 6. luokalta yläkouluun voisi oppilaiden mukaan olla helpompaa, jos alakoulussa olisi vain neljä luokkaa. Toisaalta tuotiin esiin, että siirtymä tapahtuisi varhaisemmassa vaiheessa ja nuorempana. Esim. *"Haluan olla täällä kuukkiin, kun siellä on paljon ihmisiä ja ei tietäisi mihin luokkaan mennään."*

Lasten ja nuorten ideoita ja ehdotuksia	
- Luokat voisivat jäädä nykyisiin kouluihin, jotta koulumatkat eivät pitene ja tutut kaverit säilyvät. - Englanninkielinen opetus siirrettäisiin lähemmäs oppilaiden asuinpaikkaa tai sitä olisi sekä kaupungin kouluissa että Norssilla.	- Musiikkiluokat voisi siirtää Keltinmäkeen tai pitää ne yhdessä koulussa, jotta yhteistyö helpottuisi ja tilat riittäisivät. - Opettajaharjoittelijat voisivat siirtyä muihin kouluihin, eivätkä vain Norssiin. - Englanninkielisen opetuksen siirto toteutettaisiin vuosiluokka kerrallaan, jotta muutos olisi helpompi. - Norssin aluetta ja koulun pihaa voisi laajentaa, jotta tilat riittäisivät paremmin.

9.2 Kooste HUOLTAJIEN näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja painotetun opetuksen siirtämisen vaikutukset

Sähköinen kysely:
3.-10.10.2025, N=189

POSITIIVISET LAPSIVAIKUTUKSET	NEGATIIVISET LAPSIVAIKUTUKSET
▪ Lähikoulun säilyminen ja tuttu ympäristö: Turvallinen ja tuttu lähikoulu tukee lasten koulumotivaatiota, itsenäisyyttä ja perheiden arkea. Lyhyt koulumatka mahdollistaa lasten itsenäisen kulkemisen ja vähentää huoltajien huolta. Opettajat tuntevat oppilaat paremmin, mikä koetaan laadukkaampana opetuksena ja vähentää erityisopetuksen tarvetta. ▪ Opetuksen laatu ja erityisluokat: Musiikkiluokkien ja englanninkielisten luokkien säilyminen ja kehittäminen nähdään tärkeänä lasten oppimisen ja motivaation kannalta. Mahdollisuus eriyttävään opetukseen koetaan hyödyllisenä lahjakkaille lapsille. ▪ Yhdenvertaisuus ja erityisen tuen saatavuus: Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden huomioiminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen koetaan tärkeäksi osaksi koulumuutoksia. ▪ Opettajaharjoittelun kehittäminen: Opettajaharjoittelun kehittäminen siten, että se tukee oppilaiden oppimista ja tuo monipuolisuutta harjoitteluun, nähdään mahdollisuutena. ▪ Uudet mahdollisuudet: Uusi sijainti voi tarjota lapsille mahdollisuuden uusiin ystäviin ja erilaisiin opettajiin, mikä voi laajentaa lasten näkökulmia ja sopeutumiskykyä, jos muutos toteutetaan hyvin.	▪ Koulumatkan piteneminen ja turvallisuus: Pitkät ja vilkkaasti liikennöidyt koulumatkat huolestuttavat vanhempia. Ne voivat vähentää lasten itsenäistä liikkumista, lisätä autokyytejä ja heikentää lasten jaksamista. Erityisesti pienille koululaisille pitkät matkat koetaan kohtuuttomina. ▪ Liian varhainen siirtyminen isoon kouluun: 5.-6.-luokkalaisten siirtäminen yläkouluikäisten joukkoon koetaan liian varhaiseksi ja se voi vaikuttaa lasten kehitykseen, turvallisuudentunteeseen ja altistaa ei-toivotuille vaikutteille. ▪ Kaverisuhteiden ja yhteisöllisyyden katkeaminen: Muutokset voivat hajottaa ystäväpiirejä ja vaikuttaa lasten sosiaaliseen kehitykseen. Sisarusten joutuminen eri kouluihin koetaan perheille kuormittavaksi. ▪ Opetuksen laatu ja jatkuvuus: Huolta herättää opettajien vaihtuvuus, ryhmäkokojen kasvu ja erityisopetuksen saatavuus. Harjoittelukoulujen rooli nähdään osin ristiriitaisena lasten edun kannalta. ▪ Lähikoulun menettäminen ja alueellinen eriarvoisuus: Lähikoulun menettäminen koetaan epäoikeudenmukaiseksi ja alueiden vetovoimaa heikentäväksi. Erityisesti Ruokkeen, Kypärämäen ja Kortepohjan alueiden vanhemmat nostavat esiin huolen yhdenvertaisuudesta. ▪ Lasten hyvinvointi ja kuormitus: Muutokset voivat lisätä lasten stressiä, väsymystä ja mielenterveyden haasteita. Erityisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla korostuu tarve pysyvyydelle ja turvallisuudelle.

Painotetun opetuksen Normaalikouluun siirtämisen vaikutukset
▪ Koulumatkan piteneminen ja arjen kuormitus: Siirto lisäisi lasten koulumatkan pituutta ja vaikeuttaisi perheiden arkea, mikä voi vaikuttaa lasten jaksamiseen, turvallisuuteen ja perheiden aikatauluihin. ▪ Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus: Huolta herättää, että kaikki lapset eivät voisi osallistua painotettuun opetukseen, erityisesti erityistä tukea tarvitsevat. Keskittäminen yhteen kouluun voi lisätä eriarvoisuutta. ▪ Koulun ja opetuksen jatkuvuus: Painotetun opetuksen siirto voi katkaista toimivia koulupolkuja ja heikentää koulun identiteettiä. Erityisesti musiikkiluokkien ja englanninkielisen opetuksen jatkuvuus koetaan tärkeäksi. ▪ Opetuksen laatu ja erikoistuminen: Osa vastaajista näkee siirrossa mahdollisuuksia, erityisesti musiikkiluokkien osalta, jos sijainti tukee yhteistyötä musiikkikampuksen kanssa. Toisaalta huolta herättää opettajien pätevyys ja opetuksen taso. ▪ Vaikutus perheiden asumisvalintoihin ja yhteisöllisyyteen: Muutokset voivat vaikuttaa perheiden asumispäätöksiin ja heikentää yhteisöllisyyttä, erityisesti Kortepohjaan muuttaneiden perheiden näkökulma korostuu. ▪ Ryhmätöiden koonnissa: Esitettiin huoli siitä, että englanninkielisten luokkien siirto Normaalikouluun lisää eriytymistä ja elitismiä. Osa huoltajista arvioi opetuksen laadun voivan myös heikentyä. Musiikkiluokkien siirto keskustaan nähdään osin positiivisena, mutta huolta herättää erityisen tuen järjestäminen ja opettajien vaihtuvuus.

9.3 Kooste **HUOLTAJIEN** näkemyksistä: Kokemukset kouluverkosta ja muuta mitä vastaajat ovat halunneet tuoda esille valmistelijoille

Kokemukset nykyisestä kouluverkosta

- **Lähikoulu ja turvallinen koulumatka:** Lähikoulun merkitys korostuu – lyhyt ja turvallinen koulumatka, jonka lapset voivat kulkea itsenäisesti kävellen tai pyörällä, koetaan tärkeäksi.
- **Yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri:** Koulujen yhteisöllinen ilmapiiri, tuttuus ja yhteistyö vanhempien kanssa koetaan tärkeinä lasten hyvinvoinnin kannalta.
- **Sopivan kokoinen koulu ja ryhmät:** Pienet ja sopivan kokoiset koulut ja ryhmät mahdollistavat yksilöllisen huomioimisen ja turvallisen oppimisympäristön.
- **Laadukas opetus ja osaava henkilökunta:** Opetuksen laatu ja henkilökunnan osaaminen saavat kiitosta – opettajien ammattitaito nähdään tärkeänä koulun toimivuuden kannalta.
- **Englanninkielinen opetus ja kansainvälisyys:** Englanninkielinen ja kaksikielinen opetus nähdään laadukkaana ja vetovoimaisena – se tukee kaupungin kansainvälistymistä ja monimuotoisuutta.
- **Hyvät tilat ja ympäristö:** Koulujen fyysiset tilat, kuten liikuntapuistot, metsät ja kirjastot, tukevat oppimista ja viihtyvyyttä.
- **Selkeä koulupolku ja siirtymät:** Selkeä siirtymä alakoulusta yläkouluun ja yhtenäiskoulun malli koetaan toimivaksi ja turvalliseksi.
- **Erityinen tuki ja yksilöllinen huomio:** Erityisen tuen saatavuus ja lasten yksilöllinen huomioiminen ovat tärkeitä perheille – ja ne toimivat hyvin nykyisessä kouluverkossa.

Muuta mitä vastaajat ovat halunneet tuoda esille valmistelijoille

- **Lapsen etu etusijalle:** Päätöksenteossa tulee ensisijaisesti huomioida lasten ja nuorten hyvinvointi, ei aikuisten tai hallinnon tarpeet. Useat vastaajat korostivat, että "lapsista ei saa säästää" ja että "lapset eivät ole siirrettäviä resursseja".
- **Kritiikki valmistelun lähtökohdista:** Moni koki, että suunnitelma perustuu yliopiston tarpeisiin, ei lasten tai perheiden arkeen. Toivottiin, että "maalaisjärki voittaisi" ja että "ei tehtäisi suuria muutoksia hatarin perustein".
- **Toive paremmasta tiedottamisesta ja osallistamisesta:** Kokoukset ja kyselyt koettiin näennäisiksi, ja tiedon puute herätti epäluottamusta. Kansainväliset perheet kokivat jääneensä ulkopuolelle, koska materiaali ja tilaisuudet olivat vain suomeksi. Toivottiin jatkotilaisuuksia ja konkreettisia vastauksia kysymyksiin.
- **Huoli koulujen ja päiväkotien hajottamisesta:** Toimivia yksiköitä, kuten esimerkiksi Kypärämäen ja Kortepohjan kouluja, ei haluta hajottaa. Pienten koulujen ja päiväkotien merkitys lapsen turvallisuudelle ja yhteisöllisyydelle korostui.
- **Kritiikki opettajaharjoittelun keskittämisestä:** Useat vastaajat ehdottivat, että opettajaharjoittelua tulisi hajauttaa kaupungin kouluihin. Opiskelijoiden harjoittelutarpeiden ei tulisi ohjata koko kouluverkon uudistusta.
- **Toive valinnanvapaudesta:** Esitettiin toiveita siitä, että perheillä olisi mahdollisuus valita lapselle sopiva koulu, esimerkiksi sosiaalisten verkostojen tai työmatkojen perusteella.
- **Huoli vaikutuksista perheiden arkeen:** Muutosten pelätään vaikeuttavan perheiden arkea, erityisesti kahden kodin lapsilla ja niillä, joilla koulumatka pitenee merkittävästi. Toivottiin, että "ei pompoteltaisi lapsia turhaan".
- **Epäluottamus suunnitelman taustalla oleviin motiiveihin:** Moni koki, että suunnitelma on "keinotekoinen", "imagopohjainen" tai "lobbauksen tulos". Toivottiin rehellisyyttä ja läpinäkyvyyttä päätöksenteon perusteisiin.

Yhteenveto huoltajien ajatuksista

Huoltajien näkemykset painottuvat vahvasti lasten arjen turvallisuuteen, koulumatkojen kohtuullisuuteen, yhteisöllisyyteen ja laadukkaaseen opetukseen. Muutokset, erityisesti painotetun opetuksen siirto Normaalikouluun, herättävät huolta yhdenvertaisuudesta, opetuksen laadusta ja perheiden arjen sujuvuudesta. Huoltajien toiveena on, että päätöksenteossa kuultaisiin aidosti lasten ja perheiden ääntä, ja että muutokset perustuisivat lasten etuun, ei hallinnollisiin tai taloudellisiin syihin.

9.4 Kooste HENKILÖSTÖN näkemyksistä: Henkilöstövaikutukset

Sähköinen kysely:
2.-17.9.2025, N=66
9.11.-3.12.2025, N=7

POSITIIVISET HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET	NEGATIIVISET HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET
Tilojen ja resurssien paraneminen: Uusien tai remontoitujen tilojen koetaan parantavan oppimisympäristöä ja helpottavan arkea. Kortepohjan tilanahtauden helpottuminen mainitaan usein. Normaalkoulun ja muiden koulujen paremmat tilat ja resurssit nähdään mahdollisuutena. Ohjaajaresurssin parempi hyödyntäminen Kilpisen koulussa. Rekrytoinnin helpottuminen: Kielitaitovaatimusten poistuminen (esim. YKI-testi) voisi helpottaa pätevien opettajien rekrytointia ja tasata henkilöstöresursseja koulujen välillä. Työn jatkuvuuden ja turvan lisääntyminen: Työpaikkojen säilyminen ja mahdollisuus työnkuvan laajentamiseen. Luottamus työn jatkuvuuteen esimerkiksi, jos syntyy uusia luokkia tai kouluja vahvistetaan. Yhteistyön ja kollegiaalisen tuen mahdollisuudet: Useampi erityisluokka samassa koulussa mahdollistaa paremman yhteistyön ja vertaistuen. Musiikkiluokkien keskittäminen saman katon alle tukee opettajien välistä yhteistyötä. Uudet mahdollisuudet ja kehittyminen: Vaihtelu ja uudet haasteet voivat olla innostavia. Yhteistyö yliopiston kanssa voi tuoda lisäresursseja ja kehittää henkilöstön osaamista. Oppilasmäärien ja rakenteiden selkeytyminen: Oppilasmäärien tasaaminen koulujen välillä voi vähentää tarvetta siirtää opettajia. Koulujen roolien selkeytyminen helpottaa suunnittelua ja työnjakoa. Moninaisuus ja raikkaus työyhteisöön: Uudet näkökulmat ja osaaminen voivat rikastuttaa työyhteisöjä. Moninaisuus ja vaihtuvuus tuovat kehityspotentiaalia.	Työyhteisöjen hajoaminen ja osaamisen menetys: Toimivien työyhteisöjen hajottaminen koetaan suurena menetyksenä. Pitkäjänteinen kehitystyö (esim. kaksikielinen opetus, yhteisopettajuus) uhkaa valua hukkaan. Erityisosaaminen ja koulun identiteetti ovat vaarassa kadota. Epävarmuus, kuormitus ja jaksamisen haasteet: Epäselvyys tulevasta aiheuttaa stressiä ja muistuttaa yt-neuvottelutilannetta. Työkuorma kasvaa, kun tukirakenteet puuttuvat tai yhteistyömahdollisuudet heikkenevät. Jaksamisen ongelmat ja työkyvyn uhka nousevat esiin. Työnkuvien ja työpaikkojen epävarmuus: Pelko työpaikan menettämisestä tai siirtymisestä ei-toivottuun yksikköön. Työnkuvien muuttuminen tai päättyminen (esim. musiikkiluokan opettajat, tuntiopettajat). Erityisopetuksen ja integraation kuormittavuus: Tukijärjestelmien puute ja tilojen riittämättömyys huolestuttavat. Erityisoppilaiden määrän kasvu lisää integraatiotunteja ja kuormittaa yleisopetusta. Rekrytointihaasteet ja osaamisen siirtymättömyys: Päteviä opettajia voi olla vaikea löytää. Tietotaito ja materiaalit eivät siirry automaattisesti uusiin yksiköihin. Sitoutumisen ja luottamuksen heikkeneminen: Luottamus työnantajaan (kaupunkiin) on heikentynyt. Kokemus arvostuksen puutteesta ja siitä, ettei henkilöstöä kuulla tai tueta riittävästi. Opetuksen laatu ja yhdenvertaisuus vaarassa: E-luokkien siirto voi heikentää erityisen tuen oppilaiden asemaa. Yhdenvertaisuus ja inkluusio voivat kärsiä, jos E-luokat eristetään muista. Taloudelliset ja käytännön vaikutukset: Ylituntien väheneminen voi vaikuttaa palkkaan. Työmatkojen pidentyminen ja siirtymät aiheuttavat lisäkuormaa.

Muut ideat ja huomiot valmistelun tueksi
Muutosprosessin hallinta ja tiedottaminen: Tiedottaminen koetaan puutteelliseksi ja näennäiseksi. Tarve selkeille välietapeille ja sujuvalle prosessille, jotta jaksaminen säilyy. Motivaatio ja työssäjaksaminen: Siirtokuvioiden ja epävarmuuden aiheuttamat motivaatio-ongelmat. Pitkä muutosprosessi kuormittaa ja heikentää työhyvinvointia. Hallinnolliset ja rakenteelliset muutokset: Kysymys siitä, tuleeko Keltinmäkeen rehtorin sijasta koulunjohtaja. Henkilöstöjohtamisen määrä kasvaa erityislasten ja lisääntyvän henkilöstön myötä. Palkkaus ja oikeudenmukaisuus: Huoli palkkaeroista aineenopettajien ja luokanopettajien välillä yhtenäiskoulussa, vaikka työmäärä on samankaltainen. Toimintakulttuurien erot ja hyvien käytäntöjen säilyttäminen: Eri koulujen toimintakulttuurit eroavat, ja huoli siitä, miten hyvät käytännöt säilyvät muutoksessa. Tilojen ja sijainnin vaikutus: Tilojen erilaisuus ja oppilaiden pitkät matkat voivat vaikuttaa myös henkilöstöön.

9.5 Kooste **HENKILÖSTÖN** näkemyksistä: Lapsivaikutukset ja elinvoiman vaikutukset sekä muut ajatukset

LAPSIVAIKUTUKSET

Positiiviset lapsivaikutukset

- Lähikouluun pääsy, nivelvaiheiden helpottuminen, rauhallisempi ja turvallisempi oppimisympäristö, tilojen ja resurssien parantuminen, yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistuminen, erilaisuuden normalisoituminen, mahdollisuus erikoisopetukseen (englanti, musiikki), liikenneyhteyksien ja sijainnin parantuminen, ryhmäkokojen pienentyminen, valinnaisaineiden ja menetelmien monipuolistuminen.

Negatiiviset lapsivaikutukset

- Koulumatkojen piteneminen ja turvallisuus, sosiaalisten suhteiden katkeaminen, toimintakulttuurin ja yhteisöllisyyden heikkeneminen, segregatio ja eriytyminen, erityisen tuen oppilaiden asema ja turvallisuus, varhainen altistuminen yläkoulun vaikutteille, opetuksen laatu ja jatkuvuus, monikielisyyden ja kulttuurisen monimuotoisuuden väheneminen, psykologinen epävarmuus ja kuormitus, oppilaskohtaisen tuen keskittyminen, osaamisen ja kokemuksen menettäminen, erityisopetuksen jatkuvuus ja sijoittuminen.

Muut ideat ja huomiot liittyen lapsivaikutuksiin:

Lähikouluperiaatteen turvaaminen, tilojen soveltuvuus erityisryhmille, ryhmäkokojen pienentämisen mahdollisuus, opettajaharjoittelun painopisteet, turvallisuuden ja jatkuvuuden tunne, hyvien käytäntöjen ja jatkumojen katkeaminen.

VAIKUTUKSET ELINVOIMAAN

Positiiviset vaikutukset elinvoimaan

- Koulujen ja alueiden vetovoima (esim. englanninkielinen opetus Kortepohjassa, musiikkiluokat Kilpisessä), kaksikielisen ja painotetun opetuksen merkitys Jyväskylän elinvoimalle, monipuoliset harjoittelumahdollisuudet opettajankoulutuksessa, kaupungin imagon ja koulutuksen laatu.

Negatiiviset vaikutukset elinvoimaan

- Segregatio ja eriarvoistuminen, koulujen eriytyminen ja koulushoppailun lisääntyminen, Normaalikoulun valikoiva oppilasvalinta, englanninkielisen opetuksen siirtyminen Norssiin, palveluiden väheneminen ja alueen houkuttelevuuden lasku, asuinalueiden houkuttelevuuden heikentyminen, koulumatkojen piteneminen ja vaikutus perheiden asuinpaikkavalintoihin.

Muut ideat, huomiot ja palaute

Opettajankoulutuksen kehittäminen ja realismi, erityisopetuksen tilaratkaisut ja turvallisuus, päätöksenteon avoimuus ja reiluus, suunnittelun laatu ja viisaus, tukitoimien tarve muutoksen yhteydessä, kaupungin imagon ja koulutuksen laadun turvaaminen.

Toiveet henkilöstön ja perheiden kuulemisesta, käytännön asioiden ennakoinnista, päätöksenteon läpinäkyvyydestä ja perustelusta, tukitoimien vahvistamisesta muutoksen yhteydessä, ryhmäytymisen ja työhyvinvoinnin turvaamisesta, hyvien käytäntöjen säilyttämisestä ja kehittämisestä.

9.6 Yhteenveto 4.-5.2.2026 asukastilaisuuksissa sekä tilaisuuksien jälkeen annetuista palautteista

Asukastilaisuuksien keskustelussa esiin tuodut teemat	Kirjallisissa kannanotoissa (8 kpl) esiin tuodut teemat	Kuntalaisaloitteet (2 kpl)
Puheenvuoroissa korostui Lapsen edun ensisijaisuus: Huolta herätti koulumatkojen pidentyminen, pienten lasten sijoittuminen suuriin ja ikärakenteeltaan laajoihin yksiköihin sekä kouluyhteisöjen koon kasvu ja koettu turvallisuus. Sisarusten mahdollisuus käydä samaa koulua nähtiin arkea tukevana tekijänä. Lähikouluperiaatteen ja saavutettavuuden merkitys: Ongelmallisina pidettiin ratkaisuja, joissa lapsi ohjautuu lähikoulunsa ohi kauempana sijaitsevaan kouluun, sillä niiden arvioitiin vaikuttavan perheiden arkeen, alueiden vetovoimaan ja asuinaluevalintoihin. Englanninkielisen ja kielirikasteisen opetuksen jatkuvuus, laatu ja sijoittuminen: Pohdittiin opetuksen tason säilymistä, rakenteiden jatkuvuutta sekä ratkaisujen vaikutuksia kansainvälisten perheiden arkeen. Normaalikoulun rooli opettajankoulutuksessa: Tunnistettiin yliopiston ja opettajankoulutuksen merkitys, mutta samalla korostettiin, ettei perusopetuksen ratkaisuihin lapsen etu saa jäädä toissijaiseksi suhteessa korkeakoulun tarpeisiin. Yhdenvertaisuus, segregatio ja erityisryhmien sijoittuminen: Esillä olivat koulujen profiloituminen, alueellinen eriytyminen sekä vaativan tuen ratkaisujen vaikutukset oppilaiden vertaisryhmiin ja sosiaaliseen sekoittumiseen. Palveluverkon, tilojen ja ennakoivan suunnittelun haasteet: Keskusteluissa nousivat esiin lapsimäärien väheneminen, tilojen riittävyys, väliaikaiset ratkaisut sekä tarve tehdä päätöksiä epävarmuudesta huolimatta pitkäjänteisesti. Viestintä, osallisuus ja kuulemisen riittävyys: Osa huoltajista koki tiedottamisen puutteelliseksi ja kuulemisen riittämättömäksi, vaikka aiempien kuulemisten huomioimisesta esitettiin myös kiitosta.	1. Lapsen etu ja kehitysvaiheiden huomioiminen Palautteissa tuotiin esiin huoli 5.–6.-luokkalaisten siirtymisestä samaan kouluympäristöön yläkouluikäisten kanssa. Ratkaisuihin toivottiin lapsen kehitysvaiheen, turvallisuuden ja hyvinvoinnin huomioimista. 2. Lähikouluperiaate ja koulumatkojen turvallisuus Lähikouluperiaatetta pidettiin tärkeänä. Palautteissa korostettiin toimivien 1.–6.-luokkien lähikoulujen merkitystä sekä huolta pitkistä tai turvattomiksi koetuista koulumatkoista. Koulun vaihtojen toivottiin perustuvan ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen. 3. Kaverisuhteet ja yhteisöllisyys Palautteissa korostettiin pysyvien kaverisuhteiden, kouluyhteisöjen ja alueellisen yhteisöllisyyden merkitystä lasten hyvinvoinnille. 4. Alueellinen yhdenvertaisuus ja ennakoitavuus Ratkaisujen toivottiin tukevan alueellista yhdenvertaisuutta ja eri kaupunginosien elinvoimaisuutta. Oppilaaksiottoalueiden muuttamisen nähtiin heikentävän ennakoitavuutta sekä aiheuttavan epävarmuutta perheille ja alueille. 5. Opetusharjoittelu ja Normaalikoulun rooli Palautteissa kyseenalaistettiin opetusharjoittelun turvaaminen oppilassiirtojen avulla. Samalla esitettiin näkemyksiä opetusharjoittelun laajentamisesta Normaalikoulun lisäksi kenttäkouluihin. 6. Erityisen tuen, opiskeluhuollon ja palveluiden jatkuvuus Palautteissa tuotiin esiin huoli erityisen tuen, opiskeluhuollon ja muiden oppilaiden tarvitsemien palveluiden jatkuvuudesta mahdollisissa muutostilanteissa. 7. Valmistelun avoimuus ja vaikutusten arviointi Palautteissa toivottiin avoimempaa valmistelua, selkeämpiä perusteluja ja niiden parempaa avaamista. Palautteissa korostettiin eri vaihtoehtojen vaikutusten ja kustannusten avointa tarkastelua. Erityisesti lapsiin, perheisiin, koulumatkoihin ja palveluiden järjestämiseen kohdistuvien vaikutusten arviointia pidettiin tärkeänä.	Kuntalaisaloite 18.2.2026 (1 allekirjoitus) Aloitteessa esitetään seuraavaa: <i>”Täten ilmoitan kantani Jyväskylän kouluverkkoon liittyen - etenkin koskien Kypärämäen alakoulua. Toivon, että suunnitteluissa palataan ”alkupisteeseen” ja jätetään Kypärämäen varsin hyvin toimiva koulu rauhaan muutoksilta. Toivon koulun säilyvän laadukkaana ja turvallisena kouluna 1-6 -luokkalaisille tulevaisuudessakin. Alueen lapsimäärä on sellainen, että lähitulevaisuudessakin oppilaita riittänee ja lähikoulu tarjoaa myös varsin turvallisen koulumatkan. Myös muiden koulujen suhteen mahdollisissa muutoksissa tulee arvioida asioita laajasti useat seikat huomioiden. Normaalikoulun suhteen olisi perusteltua ensisijaisesti pohtia erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa opetusharjoittelut kouluilla ympäri kaupunkia, kuten muillakin aloilla pääsääntöisesti harjoittelut tehdään ”oikeilla” työpaikoilla eikä erillisiä ”harjoittelutyöpaikkoja” ole.”</i> Kuntalaisaloite 20.3.2026 (1401 allekirjoitusta) Aloitteessa esitetään seuraavaa: <i>”Jyväskylän kaupungin asukkaat edellyttävät, että kaupunki:</i> <i>säilyttää Kypärämäen, Keltinmäen ja Kilpisen koulut vuosiluokkien 1-6 käytössä</i> <i>laatii perusteelliset ja lapsilähtöiset vaikutustenarvioinnit kaikista esitetyistä muutoksista</i> <i>arvioi koulumatkojen pidentymisen, oppimisympäristöjen muutosten ja lapsiperheisiin kohdistuvat vaikutukset</i> <i>tarkastelee vaihtoehtoisia ratkaisuja opetusharjoittelun järjestämiseksi</i> <i>huomioi päätöksenteossa lapsen edun ensisijaisuuden sekä perusopetus- ja varhaiskasvatuslain velvoitteet.</i> <i>Näkemyksemme mukaan esitetyt muutokset eivät tässä muodossa turvaa lasten etua, lähikouluperiaatetta eivätkä alueellista yhdenvertaisuutta. Pyydämme kaupunkia keskeyttämään esitetyn suunnitelman etenemisen ja jatkamaan valmistelua avoimesti, huoltajia ja asukkaita aidosti kuullen.”</i>

LÄHTEET

- Eskelä-Haapanen, S., Vasalampi, K., & Lerkkanen, M.-K. (2021). Students' positive expectations and concerns prior to the school transition to lower secondary school. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(7), 1252–1265
<https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1791248>
- Fiksusti kouluun. (n.d.). *Tietoa koulumatkoista*.
<https://fiksustikouluun.fi/tietoa-koulumatkoista/>
- Hallintolaki 434/2003.
<https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/434>
- Kokko, S., & Hämylä, R. (toim.). (2025). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa: LIITU-tutkimuksen tuloksia 2024*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2025:1. Valtion liikuntaneuvosto.
<https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2025/05/LIITU-2024-raportti.pdf>
- Lapsiasiavaltuutettu. (12.5.2026). *Koulutuksen inkluusio on lapsen oikeus – ei säästökeino*.
<https://lapsiasia.fi/-/koulutuksen-inkluusio-on-lapsen-oikeus-ei-saastokeino>
- Perusopetuslaki 628/1998.
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628>
- Rautiainen, O., Rissanen, L., Kiuru, N., & Hirvonen, R. (2017). Siirtymä alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa: Siirtymään liittyvät huolet nuorilla. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI-Bulletin*, 27(4), 12–31.
<https://bulletin.nmi.fi/2019/12/01/siirtyma-alakoulusta-ylakouluun-yhtenais-ja-erilliskouluissa-siirtymaan-liittyvat-huolet-nuorilla/>
- Rautopuro, J., & Ouakrim-Soivio, N. (2026). Kuka tänään koulussa oppii? Eriytymiskehitys haastaa koulutuksen tasa-arvon. Teoksessa *Lapsiasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026* (s. 109–137). Lapsiasiavaltuutetun toimisto. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2026:1.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-598-2>
- Turunen, M., Kukko, T., Mikkonen, T., Ojajarvi, S., & Onatsu, T. (2023). *Koulumatkojen kulkutavat huoltajien silmin*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-701-6>
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2001). *Yleiskommentti nro 1: Koulutuksen tavoitteet*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_GC_2001_1_julkaisu.pdf
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2003). *Yleiskommentti nro 5: Lapsen oikeuksien yleissopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimenpiteet*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_GC_2003_5_julkaisu.pdf/c53ac8fc-f618-3316-a6a9-7bd16424c304?t=1465380544000
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2009). *Yleiskommentti nro 12: Lapsen oikeus tulla kuulluksi*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_C_GC_12_julkaisu.pdf
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2013). *Yleiskommentti nro 14: Lapsen oikeus saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_C_GC_14_julkaisu.pdf
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2013). *Yleiskommentti nro 17: Lapsen oikeus lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin, virkistystoimintaan, kulttuurielämään ja taiteisiin*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_C_GC_17_julkaisu.pdf
- YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2016). *Yleiskommentti nro 20: Lapsen oikeuksien täytäntöönpano nuoruusiässä*.
https://lapsiasia.fi/documents/25250457/38754461/CRC_C_GC_20_korjattu2021+%281%29.pdf/01427c3f-dfc4-6006-93fc-b7bd4fe7e4dc/CRC_C_GC_20_korjattu2021+%281%29.pdf?t=1632722328479
- Yleissopimus lapsen oikeuksista, SopS 60/1991.
https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_1